

CONCURSOS PATXOT I FERRER

ESTUDIS HISTORICS, POLITICS I SOCIALS

LA IMMIGRACIÓ A CATALUNYA

PER

JOSEP A. VANDELLÓS I SOLÀ

OBRA PREMIADA EN EL XV CONCURS,
CORRESPONENT A L'ANY 1934

BARCELONA

1935

LA IMMIGRACIÓ A CATALUNYA

This One

G046-BNL-H5CN

JUSTIFICACIÓ DEL TIRATGE:

50 EXEMPLARS NÚMS. 1 A 50 TIRATS A GRAN MARGE EN
PAPER DE TINA.

1000 EXEMPLARS EN PAPER DE FABRICACIÓ ESPECIAL.

TOTS ELS PAPERS D'EN LA FILIGRANA DE LA INSTITUCIÓ.

CONCURSOS PATXOT I FERRER

ESTUDIS HISTORICS, POLITICS I SOCIALS

LA IMMIGRACIÓ A CATALUNYA

PER

JOSEP A. VANDELLÓS I SOLÀ

OBRA PREMIADA EN EL XV CONCURS,

CORRESPONENT A L'ANY 1934

BARCELONA

1935

LA INSTITUCIÓ PATXOT, ÉS TRIBUT DE VENERACIÓ A UN NOM DE TRADICIÓ SECULAR. QUE JO VOLDRIA PODER ESCULPIR EN EL TEMPLE DE LA INTEL·LIGÈNCIA, PER ASSENYALAR-LO ALS QUI HAVENT CONEGUT LA DOLOR, SABEN D'ESTIMAR.

R. PATXOT I JUBERT.

CONCURSOS PATXOT I FERRER

ESTUDIS HISTÒRICS, POLÍTICS I SOCIALS

En Rafel Patxot i Ferrer fou un ciutadà de vigorosa actuació pública, que nasqué a Sant Feliu de Guíxols, el 28 de gener de 1810 i hi morí el 26 de gener de 1886.

El seu nét Rafel Patxot i Jubert, volent honorar aqueixa exemplar figura cívica, en 1920 instituí la present «Fundació», que convoca Concursos cada any, el 28 de gener, i premia estudis monogràfics adients amb el pensar o la manera d'ésser d'aquell patrici.

De bell començament, aquests Concursos foren encomanats a l'*Acadèmia de Bones Lletres* de Barcelona; però, en 1930, restaren estructurats dintre la INSTITUCIÓ PATXOT, de la qual són una de les modalitats.

Tractant-se d'un tribut a la memòria d'un home d'acció, cal que els concursants a temes socials prescindeixin d'abstraccions i prenent els fets concrets i consumats de les coses viscudes, en facin l'anàlisi sobre la taula experimental i en treguin les conclusions positives amb plena llibertat d'intel·ligència.

PUBLICACIONS DE LA INSTITUCIÓ PATXOT

QUARESMA, de SANT VICENT FERRER, predicada a València l'any 1413. Introducció, notes i transcripció, per JOSEP SANCHIS SIVERA, Canonge de la Catedral de València.

Un vol. 28 × 22 cm., de 357 pàgs. amb 5 fototípies. 1927 . . . . Ptes. 35
En paper de fil . . . . . » 75

BLANCA SELVA, LES SONATES DE BEETHOVEN, per a piano i per a piano i violí. Prefaci de *Lluís Millet*.

Un vol. 28 × 22 cm., amb centenars d'exemples musicals. 1927. Ptes. 20
En paper de fil . . . . . *Exhaurit*.

MEMÒRIES PATXOT, Vol. I. ATLAS PLUVIOMÈTRIC DE CATALUNYA, per JOAQUIM FEBRER. Treball premiat en el IV Concurs, corresponent a l'any 1925.

Un vol. 28 × 22 cm., de 523 pàgs., amb 54 planxes en colors. 1930. Ptes. 75
En paper de fil . . . . . » 150

LLIBRE DE LES SOLEMNITATS DE BARCELONA. Edició completa del manuscrit de l'Arxiu Històric de la Ciutat. Per A. DURAN i SANPERE, i JOSEP SANABRE, Pvre.

Vol. I (1424-1546). Un vol. 28 × 22 cm., de 462 pàgs., 1930 . . . . Ptes. 35
En paper de fil . . . . . » 75
Vol. II. . . . . *En premsa*.

BIBLIOGRAFIA CATALANA. PREMSA. Per JOAN GIVANEL I MAS.

- Vol. I (Agramunt-Barcelona). Un vol. 28 × 22 cm., de 555 pàgines, amb nombroses reproduccions de periòdics. 1931. Ptes. 75
En paper de fil. . . . . » 125
Vol. II . . . . . *En premsa.*

SIGIL·LOGRAFIA CATALANA. Per FERRAN DE SAGARRA.

- Vol. III. Làmines. 1932.

PROF. RUDOLF LAUN, de la Universitat de Hamburg. DER WANDEL DER IDEEN STAAT UND VOLK ALS ÄUSSERUNG DES WELTGEWISSENS. Publicat per recomanació del Jurat del Concurs Internacional de La Haya. 1928.

- Un vol. 28 × 22 cm., de 463 pàgs. 193 . . . . . Ptes. 60
En paper de fil . . . . . » 90

COMITÈ METEOROLÒGIC INTERNACIONAL. COMISSIÓ D'ESTUDI DELS NÚVOLS. ATLAS INTERNACIONAL DELS NÚVOLS I DELS ESTATS DEL CEL. I. ATLAS GENERAL.

- Un vol. Text explicatiu i 174 planxes. 1935. . . . *En premsa.*

CONCURSOS PATXOT I FERRER

ESTUDIS HISTÒRICS, POLÍTICS I SOCIALS

JOSEP M.ª ROCA. JOHAN I D'ARAGÓ. Premi del VI Concurs, 1925.

Un vol. 28 × 22 cm., de 467 pàgs., 1929 . . . . . Ptes. 35

En paper de fil . . . . . » 75

PROF. CONSTANTÍ MARINESCU, de la Universitat de Cluj (Romania). LA POLITIQUE ORIENTALE D'ALFONSE V D'ARAGON, ROI DE NAPLES (1416-1458). Premi del VIII Concurs, 1927.

Un vol. 28 × 22 cm. . . . . *En premsa.*

S. HUTCHINSON HARRIS. THE DOCTRINE OF PERSONAL RIGHT. Premi del XIII Concurs, 1932.

Un vol. 22 × 17 cm., de 593 pàgs., 1935 . . . . . Ptes. 15

En paper de fil, gr. marge . . . » 75

JOSEP A. VANDELLÓS I SOLÀ. LA IMMIGRACIÓ A CATALUNYA. Premi del XV Concurs, 1934.

Un vol. 22 × 17 cm., de 239 pàgs., amb gràfics, 1935 . . . . . Ptes. 12

En paper de fil, gr. marge . . . » 50

LLUÍS CREUS I VIDAL. LA IMMIGRACIÓ A CATALUNYA. Premi del XV Concurs, 1934.

Un vol. 22 × 17 cm. . . . . *En premsa.*

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS

Durant la Dictadura de la Monarquia espanyola, la INSTITUCIÓ PATXOT
continua a càrrec seu, les publicacions del I. E. C.

SECCIÓ FILOLÒGICA

MEMÒRIES, vol. I.

BUTLLETÍ DE DÍALECTOLOGIA CATALANA, vols. XIII (1925)
a XVIII (1930).

DICCIONARI AGUILÓ, vols. VI i VII.

SECCIÓ HISTÒRICO-ARQUEOLÒGICA

MEMÒRIES, vol. I, vol. II (*En premsa*) i vol. III.

ANUARI, vol. VII (1920-1925).

SECCIÓ DE CIÈNCIES

MEMÒRIES, vol. I.

JOAN CADEVALL: FLORA DE CATALUNYA, vol. IV.

ESTUDIS UNIVERSITARIS CATALANS

REVISTA, vols. XI (1926) a XVII (1932).

SÈRIE MONOGRÀFICA, vols. I i II.

—

RAFEL PATXOT i JUBERT. *Meteorologia Catalana. OBSERVACIONS DE SANT FELIU DE GUÍXOLS. Resultats del 1896 (parcial) al 1905.*

Un vol. foli, 33 x 24 cm., amb meteorogrames. 1908. . . . *Exhaurit*

RAFEL PATXOT i JUBERT. *PLUVIOMETRIA CATALANA. Resultats del quinquenni 1906-1910, publicats amb la col·laboració dels Observadors de Catalunya.*

Un vol. foli, 36 x 27 cm., amb mapes i meteorogrames. Sant

Feliu de Guíxols, 1912 . . . . . Ptes. 30

CONVOCATÒRIA DEL XVe CONCURS 1934

Premi 5.000 pessetes. Els treballs han d'ésser en català.

El desplaçament de població en cerca de millor viure és un fet humà estimulat actualment per la facilitat de comunicacions.

Si el desplaçament s'encamina a suplir necessitats d'altres contrades, la immigració serva un equilibri recíprocament profitós.

Però, si massa s'intensifica i esdevé moviment instintiu de multituds incontrolades, la immigració congria perill, moral i material, en el poble que li dona acolliment.

No sempre és tan natural i aparent la immigració. De vegades, encobreix la pretença de dominar o suplantar el medi on vegea, cometent una deslleialtat que es vesteix sovint amb els eufemismes de penetració, assimilació, colònia, Estat, imperialisme.

Quan s'acoblen aqueixes menes d'immigracions, fan un greuge temible, no solament a la personalitat, sinó a la mateixa existència, de la col·lectivitat que les sofreix.

Son classicisme històric, els fenòmens de reacció i defensa que això provoca en la gent, les famílies, l'ensenyament, les creences i el sentiment popular, de la terra envaïda; les relacions internacionals n'han nodrit llur legislació preventiva.

A Catalunya, ve de lluny l'experiència d'aquests enunciats i pot precisar-se amb documents i estadístiques. Ara la immigració manifesta revolçors que torben la nostra vida nacional.

Com homes de cor, havent esment del Dret Natural i assenyats en la Llei moral, tenim el deure patriòtic d'estudiar el problema d'urgència que formula «*La immigració a Catalunya*».

VEREDICTE

Han concursat les obres següents:

N.º 1

Lema: «Estimem a Catalunya».

Presentació comentada d'una mostra de documents inèdits referents als Esclaus, els Jueus i els Estrangers, en els segles XIV i XV; per tant, és una limitació pretèrita de la proposta del Concurs, però que planteja temes importantíssims de la nostra historiografia. Aquests documents farien bona companyia a qualsevol estudi de la Immigració actual.

N.º 2

Lema: «En defensa de la Pàtria».

Treball a base experimental, fruit d'un esperit investigador, esplaiant-se amb temperament d'home d'acció. En llenguatge planer, no mancat de vigor, l'autor va ordenant-hi fets eloqüentment alliçonadors, com ho és tota cosa consumada.

N.º 3

Lema: «Catalunya futura».

Estudi doctrinal ben concebut i desenrotllat, on l'autor investiga el problema seguint una disciplina científica i derivant-ne conseqüències transcendents, alguna de les quals apunta un caire tràgic, que els dirigents de Catalunya tenen el deure de no oblidar.

Com que, dintre la intenció del Concurs, els treballs n.º 2 i n.º 3, resulten complementaris, el Jurat, en acordança amb les facultats que li dóna la clàusula tercera de les Condicions Generals, acorda partir el premi entre aquests dos treballs, ço és:

Premi de 2.500 pessetes al treball n.º 2, Lema: «En defensa de la Pàtria», del qual resulta autor En Lluís Creus i Vidal.

Premi de 2.500 pessetes al treball n.º 3, Lema: «Catalunya futura», del qual resulta autor En Josep A. Vandellós i Solà.

Barcelona, 10 d'abril del 1935.

FRANCESC PUIG I ALFONSO.

JOSEP M.^a PI I SUÑER.

R. PATXOT I JUBERT.

LA IMMIGRACIÓ A CATALUNYA

CAPITOL I

NECESSITAT DE LA IMMIGRACIÓ A CATALUNYA

1. El malestar de Catalunya davant la immigració.—2. El creixement total de la nostra població.—3. Creixement vegetatiu i creixement immigratori.—4. La decadència de la raça catalana.—5. Les seves causes.—6. La dificultat de posar-hi remei.—7. ¿Ha assolit Catalunya l'*optimum* quantitatiu o qualitatiu de la seva població?—8. Necessitat de la immigració.

1. El moviment immigratori fa molts anys que té lloc a Catalunya, però, si bé havia desvetllat alguna temença en temps passats, val a dir que era més aviat la veu d'alerta d'algun estudiós dels afers demogràfics o socials que veia acostar-se un perill que encara semblava a bastament allunyat. I és que la transfusió de sang forastera no havia produït cap alteració en el nostre cos social perquè es realitzava en quantitats relativament petites i sense fortes batzegades; però fa cosa de vint anys que la immigració ha arribat a donar-nos nous contingents humans en quantitats creixents que feien difícil una barreja immediata i un començ d'assimilació ràpida. No es pot negar que, darrerament, hom comença de sentir un cert malestar i que ha crescut l'interès per aquest problema importantíssim que ha motivat el Concurs al qual aquest treball va destinat.

El malestar de Catalunya davant la immigració.

Si examinem el fonament d'aquell malestar veiem que no acostuma a ésser originat per un coneixement dels perills d'una

immigració excessiva, sinó per algunes de les seves conseqüències que es presenten amb més freqüència a la vista del públic, com és ara la mendicitat i la venda ambulants, la intervenció dels elements nous vinguts en fets que surten del marge de la llei i, en part, per la competència en el mercat de treball que comença d'afectar alguns grups d'obrers catalans especialitzats.

És a dir, que el problema de la immigració a Catalunya ja no mereix tan sols l'atenció de l'home de ciència o del polític previsor, sinó que és tot el nostre poble que comença de preguntar-se on anirem a raure si continua aquesta pressió demogràfica que en forma pacífica ultrapassa les nostres fronteres naturals. Procurarem, per tant, que aquest estudi, tot i no sortir dels marges de l'objectivitat i la precisió d'un treball científic, sigui clarament entenedor per a un públic de cultura mitjana per al cas en què la «Institució Patxot» el cregués mereixedor d'ésser divulgat àmpliament. Es hora que intentem fixar els avantatges i els inconvenients de la immigració, les seves causes i la possibilitat d'encarrilar-la perquè Catalunya sàpiga tant per al present com per al futur el que ha de témer o el que pot esperar, el que tindria un endegament i el que hi ha d'inevitable en aquesta força vital que acudeix a casa nostra atreta pel que ha sentit dir del nostre benestar general i de la nostra capacitat d'empresa.

*El creixement
total de la
nostra pobla-
ció.*

2. Qui consideri superficialment el que passa amb la nostra població fixant-se només en les variacions ocorregudes de cens a cens, obtindrà una visió fortament optimista sobre la seva capacitat de creixement. En efecte, des que s'han començat a fer censos a Espanya, el 1857, fins a la data, la població de Catalunya ha experimentat les variacions que es resumeixen en el quadre següent:

Quadre I

Moviment de la població catalana segons els censos

Censos	Població a Catalunya	Coefficient anual d'augment de cens a cens
1857	1.652.291	
1877	1.752.033	0'29 ‰
1887	1.843.549	0'51 ‰
1897	1.945.307	0'54 ‰
1900	1.966.382	0'36 ‰
1910	2.084.868	0'59 ‰
1920	2.344.719	1'18 ‰
1930	2.791.292	1'76 ‰

Aquesta capacitat de creixement, que era baixa en el període 1857-77, passa a ésser mitjana en els períodes posteriors i molt elevada en 1910-20 i 1920-30, sobretot en el darrer d'aquests decennis. Amb el coeficient de creixement dels vint anys compresos entre 1857 i 1877 la població de Catalunya hauria tardat uns 230 anys per a doblar, amb els que passen del 0'5 per 100, de 116 a 132 anys, i amb el de 1920-30, uns 40 anys. L'augment en el període 1800-1857 havia estat superior al de la segona meitat del segle XIX perquè la comparació de la població catalana el 1800 amb la del 1900 ens dona un total de més del doble —el 243 ‰—; però hem de tenir en compte que el segle passat fou el que marcà una empenta demogràfica més forta a Europa i, en general, a tot el món. El creixement de Catalunya en aquells cent anys es troba a mig camí de l'escala que podem formar amb els principals països europeus. També és important

el salt donat per la nostra població el segle XVIII, durant el qual doblà sobradament. En canvi, del 1553 al 1700 sols augmentà un 18 %.

Amb l'ajuda dels elements de l'Institut d'Investigacions Econòmiques hem efectuat algunes recerques sobre els fogatges existents en els nostres Arxius; n'hem totalitzat les dades i hem recollit les dels recomptes posteriors fins a arribar a obtenir xifres aproximades sobre els habitants de Catalunya del 1359 fins el 1797. Amb aquelles dades que s'han donat a conèixer per primera vegada en un altre treball nostre (1) podem arribar a la formació del quadre II, en què es fixen xifres rodones donada la certesa relativa dels totals.

Q u a d r e   I I

La població de Catalunya del 1359 fins el 1797

Anys	Habitants	Augment o disminució	
		Absolut	Per 100
1359	391.000	+ 38.000	+ 9'7
1365	429.000	— 79.000	— 18'4
1378	350.000	— 82.000	— 23'4
1497	268.000	+ 8.000	+ 2'9
1512	276.000	+ 63.000	+ 22'8
1553	339.000	+ 62.000	+ 18'2
1708	401.000	+ 6.000	+ 1'4
1718	407.000	+ 407.000	+ 100'0
1787	814.000	+ 45.000	+ 5'5
1797	859.000		

De les xifres anteriors es desprèn que la població catalana travessà una forta crisi del 1365 fins el 1500 i que després tornà

(1) Vegeu: *Catalunya poble decadent*. Barcelona, 1935, pàg. 32.

a refer-se molt lentament fins el 1718. A partir d'aquesta data s'inicià el renaixement demogràfic i econòmic de Catalunya fins a arribar a la seva culminació en els temps presents. El nostre poble sempre ha estat petit i dotat d'escassa vitalitat, llevat en la primera meitat del segle XIV i en els dos darrers segles. Probablement el segle XIII la població catalana es trobava en un període de forta expansió, ja que s'ha de tenir en compte la colonització de Mallorca, València i part de Múrcia, les conseqüències de la qual es devien sentir fins a mitjan segle XIV. No sabem si durant la dominació romana o en èpoques anteriors el nostre poble havia tingut una població superior a la del 1797, però gairebé podem assegurar que no, i aleshores resulta que d'aquesta data fins el 1930 els habitants de Catalunya augmentaren tres vegades més que no ho havien fet des que l'home comença de poblar la nostra terra fins el segle XVIII. Aquesta força de creixement encara es fa més intensa en el que va de segle que no pas en totes les èpoques anteriors, perquè el creixement observat en el període 1359-65 és degut al fet que el segon fogatge és més complet que el primer; si no, aquest ens donaria un augment anual d'un 1'25 per 100. De totes maneres ja hem vist que l'augment anual en 1920-1930 havia estat del 1'76 per 100, xifra no aconseguida per cap altre país d'Europa en el mateix període.

Per això diem que un observador superficial trauria una impressió molt optimista de la situació actual de la nostra població, i no voldria creure que es fonamentés en una crisi profunda de la capacitat reproductiva del poble català. Ben diferent seria la idea que arribés a formar-se un cop hagués examinat, com anem a fer-ho nosaltres, la relació existent entre el creixement natural del poble català i el que és degut a l'aportació immigratòria.

*Creixement
vegetatiu i
creixement
immigratori.*

3. Per a tenir una idea que ens serveixi de primera aproximació per a l'estudi de la importància del factor immigratori en el creixement de la població catalana en els darrers temps i, especialment, en aquest primer terç del segle xx, compararem l'augment anual que trobàvem en el quadre I amb el que ens ve donat per la diferència entre els naixements i les defuncions ocorreguts a Catalunya en els mateixos períodes, o sia el que acostuma a anomenar-se coeficient d'augment vegetatiu de la població. Com que no existeixen dades per a tots els anys coberts pels darrers censos, només donem les dades completes per l'excedent de les naixences durant els 5 períodes darrers i en el primer durant els tretze anys 1858-70.

Q u a d r e I I I

Creixement total i creixement vegetatiu de la població catalana (per 100 habitants)

Períodes	Augment comprovat	Creixement vegetatiu
1857-1877	0'29	0'53
1878-1887	0'51	—
1888-1897	0'54	0'28
1898-1900	0'36	0'10
1901-1910	0'59	0'42
1911-1920	1'18	0'17
1921-1930	1'76	0'49

Podem suposar que en la captació de les dades dels naixements i les defuncions hi hagi algun defecte, però aquest no pot ésser molt gran en els darrers temps, en els quals la diferència entre el creixement vegetatiu i el comprovat és extraordinària.

La diferència que s'observa en 1857-77, que és de signe contrari a les altres, pot ésser deguda a una baixa pronunciada de l'excedent de les naixences en 1871-77, anys per als quals no tenim dades i durant els quals es produí la tercera guerra carlina. També podria ésser que aleshores hi hagués una emigració de catalans, especialment a Amèrica. Del 1888 ençà es pot afirmar que la diferència entre els dos coeficients d'augment ha d'ésser coberta per la immigració a Catalunya d'elements forasters, la qual en els primers temps era de poca importància, ja que en 1888-1900 representaria, tot al més, la vinguda de 5.000 immigrants cada any per terme mitjà, xifra que no podria influir sobre la nostra població. Del 1900 ençà la variació ha estat ben notable, com veurem amb més detall en el quadre que ve a continuació.

Quadre IV

Augment mitjà anual de la població catalana

Períodes	Augment natural	Augment social	Percentatge del social sobre el natural
1888-1897	5.752	4.423	76'9
1898-1900	1.965	5.075	258'3
1901-1910	8.480	3.369	39'7
1911-1920	5.290	20.695	391'2
1921-1930	12.495	32.200	258'5

En primer lloc, tenim que l'augment social fins el 1900 és degut, sobretot en 1898-1900, a la tornada de soldats repatriats de les colònies i àdhuc de comerciants que en veïen venir la pèrdua. En 1911-1920 també hem de comptar molts catalans que deixaren els països en guerra; però, així i tot, no podem dissimular l'enorme importància de la immigració, majorment

tenint en compte que si parlem dels catalans repatriats no sabem exactament els que han tornat, sobretot per les fronteres terrestres. Per les marítimes abans de la guerra, sortien gairebé tants catalans com els que quedaven de la diferència entre els naixements i les defuncions. Si suposem que les entrades i sortides de catalans s'equilibren, l'augment social és degut exclusivament a la immigració. Si surten més catalans dels que tornen, aleshores aquestes xifres de la suposada immigració encara haurien d'ésser augmentades. En la impossibilitat de saber-ho amb exactitud no ens queda altre remei que equiparar la immigració amb la diferència entre l'augment comprovat de cens a cens i el vegetatiu.

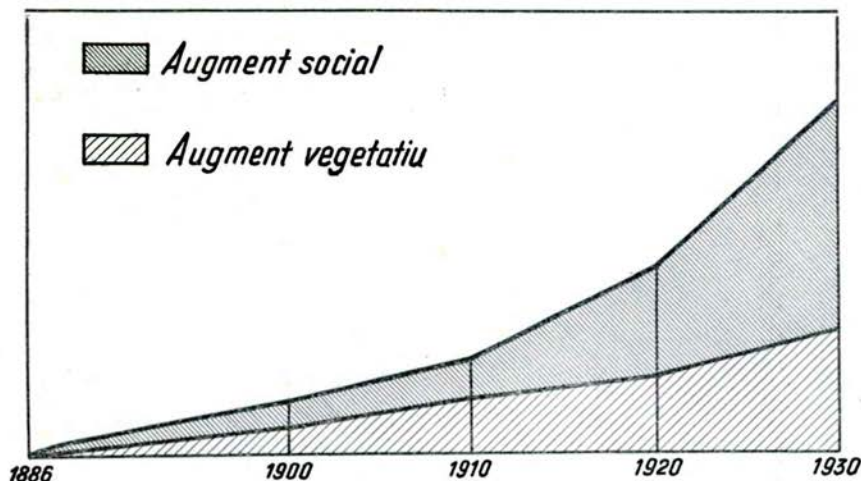
Aquesta diferència del 1888 fins el 1930 representaria uns 622.000 habitants, com resulta del quadre següent:

Q u a d r e V
Augment de la població catalana segons els censos

Períodes	Augment total	Augment natural	Diferència
1888-1897	101.758	57.523	44.235
1898-1900	21.075	5.894	15.226
1901-1910	118.486	84.799	33.687
1911-1920	259.851	52.897	206.954
1921-1930	446.578	124.578	321.995
Totals:	947.748	325.691	622.097

Tenint en compte la tendència de molts catalans a rodar món, el nucli de desertors i els emigrats polítics, hem de creure que aquell total de 622.000 immigrants potser hauria d'ésser augmentat fins a 700.000, sobretot si hi afegim els arribats en els quatre darrers anys, que no creiem que hagin mantingut les xifres mitjanes de més de 30.000 entrades anuals, perquè aleshores

hores estariem més prop dels 800.000. És a dir que almenys la quarta part dels qui habiten a Catalunya no hi han nascut. Ara comprenem que els catalans comencin de sentir un cert malestar davant la immigració, sobretot els barcelonins, ja que la majoria dels nou vinguts es concentren a la capital i als seus

Gràfic n.º 1
Creixement natural i social a Catalunya.

voltants. En el cens del 1930 figuren com a residents a Espanya en la població de fet 2.295.407 catalans, dels quals 2.240.690 a Catalunya i 54.717 a la resta d'Espanya. Els no catalans i estrangers que habiten a Catalunya es fixen en 550.602, i com que nosaltres, amb un mètode indirecte, en trobàvem 622.000, hem d'admetre que han tornat 71.000 catalans que eren a fora o que les declaracions dels no catalans no han estat ben fetes declarant-se alguns d'ells com nascuts ací. En el gràfic n.º 1 veiem les zones de creixement natural i social a Catalunya en els darrers censos, i és ben clara la preponderància del darrer.

Si el moviment immigratori continuava amb la mateixa intensitat dels darrers anys, el 1940 passarien de 1.000.000 els no catalans que habitarien a Catalunya, i si hi afegíem llurs descendents nascuts ací o, més ben dit, l'excedent entre els naixements i les defuncions a què donen lloc els nuclis immigrants, arribaríem a una xifra que representaria més del terç del total de la població, i no tardaríem gaires anys que a Catalunya els catalans i els no catalans restéssim igualats. Més endavant intentarem fer un càlcul aproximat de quan arribaria aquest equilibri dels dos nuclis demogràfics, però abans haurem de veure la diferent capacitat de creixement de cadascun d'ells.

La decadència de la raça catalana.

4. En primer lloc ens hem de preguntar si aquesta invasió pacífica no pot ésser contrarestada per la capacitat de creixement dels catalans, és a dir, si nosaltres som capaços de mantenir la nostra població i fer-la créixer pels mitjans naturals sense recórrer a una transfusió de sang forastera. No creiem necessari per al fi que persegueix aquest treball entrar a fons en l'estudi de la decadència de la raça catalana, que ja hem estudiat en un altre llibre; per tant, ens limitarem a resumir les constatacions que hem fet i les conclusions a què hem arribat.

Catalunya és un poble de baixa natalitat i de mortalitat relativament elevada, i del contrast d'aquestes dues diverses circumstàncies n'ha de resultar forçosament un coeficient d'augment vegetatiu molt baix. Ja ho hem comprovat en el quadre III, on hem vist que el creixement vegetatiu de la població catalana era del 2'8 per 1.000 en 1888-97, del 1 per 1.000 en 1898-1900, del 4'2 per 1.000 en 1901-1910, del 1'7 per 1.000 en 1911-20 i del 4'9 per 1.000 en 1921-30. No hi ha cap altre país d'Europa que abans de la guerra ens doni coeficients d'augment vegetatiu tan baixos, amb l'única excepció de França. Aquesta afirmació pot compro-

var-se, així com les anteriors, en el quadre que segueix, on es resumeix el moviment dels naixements, defuncions i excedent dels naixements en 20 països europeus.

Quadre VI (1)

*Naixements, defuncions i excedent dels naixements
en 20 països europeus durant el període 1908-1913.
Per 1.000 habitants*

Països	Naixements	Defuncions	Excedent
Bulgària	41'0	22'4	18'6
Romania	43'1	24'7	18'4
Rússia europea . .	45'6	28'9	16'7
Països Baixos . .	29'1	13'9	15'2
Sèrbia	38'2	23'7	14'5
Portugal	34'6	20'5	14'1
Dinamarca	27'1	13'2	13'9
Alemanya	29'5	16'5	13'0
Noruega	26'0	13'6	12'4
Itàlia	32'4	21'0	11'4
Hongria	36'0	24'6	11'4
Anglaterra i Gal·les .	24'9	14'1	10'8
Suècia	24'4	14'0	10'4
Austria	31'9	21'5	10'4
Espanya (s. C) . .	32'8	22'9	9'9
Suïssa	24'7	15'2	9'5
Bèlgica	23'4	15'7	7'7
Irlanda	23'1	16'9	6'2
Catalunya	25'0	21'1	3'9
França	19'5	18'6	0'9

(1) Les dades corresponents als països estrangers són tretes de la part corresponent al prof. ZINGALI en el vol. de *Demografia del Trattato Italiano d'Igiene*, vol. XVIII. Toríno, 1930.

Entre aquests 20 països Catalunya ocupa el catorzè lloc pels naixements, el sisè per les defuncions i el penúltim per l'excedent dels naixements. Per tant, la nostra situació abans de la guerra no era gens satisfactòria i, amb lleugeres modificacions, era la mateixa que en els períodes anteriors des del 1880. La nostra mortalitat era molt elevada el segle passat, i encara que s'ha avançat molt, ja que hem passat en aquest respecte del 28'4 per 1.000 en 1886-95, al 14'5 en 1929-33, la natalitat també ha baixat del 31'2 per 1.000 en el primer d'aquells períodes al 18'7 en 1929-33. Com veurem més endavant, la baixa de la natalitat hauria estat molt més forta si no hagués estat per la superior reproductivitat dels grups immigrants.

Un dels aspectes més interessants de la lluita contra la mortalitat és el que fa referència a les variacions de la dels menors d'un any, i a Catalunya s'han obtingut resultats molt favorables, ja que hem pogut reduir les defuncions d'infants que no han complert el primer any de llur vida del 140'4 per 1.000 nascuts en 1900-1904 al 73'5 per 1.000 en 1930-32. La mortalitat general també ha experimentat una baixa important en totes les edats durant el mateix període, encara que no tan forta com la de la mortalitat infantil. Aquest segle ha estat, però, molt més favorable que l'anterior, perquè, ultra els progressos de la higiene i l'augment de riquesa, no hi ha hagut guerres civils i exteriors com el segle XIX, ni les epidèmies no s'han produït tan sovint. És clar que no podem prescindir de les conseqüències de les campanyes marroquines ni de les de la grip del 1918, però han pogut ésser vençudes amb molta més rapidesa.

El veritable problema de la població catalana consisteix en la disminució continuada de la natalitat, que no sabem fins a quin extrem pot arribar, mentre que la mortalitat no podrà

ésser reduïda en haver passat un cert límit. Quan les defuncions superin les naixences haurà començat la disminució efectiva de la població resident a Catalunya; però hem d'examinar si aquesta disminució no ha començat ja a produir-se d'una manera virtual i si aviat se'n podran veure les conseqüències.

Per a comprovar aquest punt de tant d'interès hem de separar mentalment la població de Catalunya en dos grups: l'autòcton i l'immigrat, i, dins l'autòcton, veure la influència de Barcelona sobre el total de la població catalana. Es prou sabut que, generalment, la natalitat és més elevada a les comarques agrícoles i més baixa a les ciutats, minvant en proporció amb llur magnitud. A Catalunya la diferència entre la natalitat total i la de Barcelona és petita, ja que el coeficient de les naixences per 1.000 habitants en el període 1931-1933 era de 18'5, 18'4 i 17'4 a Catalunya, i 17'8, 18'0 i 16'8 a Barcelona. Això és degut a la influència dels grups immigrants concentrats a la capital, com es pot comprovar analitzant la natalitat per districtes. En aquells on l'acumulació d'elements nou vinguts és més gran trobem un coeficient del 18 al 21 per 1.000 el 1933, i, en canvi, als districtes més rics, on l'element català predomina, aquell any el coeficient era lleugerament superior al 11 per 1.000. Si examinem les defuncions en aquests darrers districtes veiem que la mortalitat és gairebé indèntica a la natalitat, és a dir, que ja no tenen possibilitats de creixement natural o que aquestes són molt petites i estan a les acaballes. Al districte IV tenim una mitjana dels naixements per 1.000 habitants del 11'6 en 1931-33, i de les defuncions, del 11 per 1.000. Ens dóna un coeficient de creixement anual de 6 habitants per cada 10.000. Al districte VI el coeficient de creixement natural de la població en el mateix període fou inferior a 5 habitants per 10.000 en un any. A Figueres el 1930 l'augment era inferior a 1 habitant per 10.000, i a

Valls arribà a 2 per 10.000. En canvi a l'Hospitalet l'augment el 1930 era de 165 habitants per 10.000, i a Badalona, de 110 per 10.000. A continuació resumim en un quadre les variacions dels coeficients de natalitat, mortalitat i augment vegetatiu a les poblacions de més de 10.000 habitants.

Quadre VII

Natalitat, mortalitat i excedent de les naixences a Catalunya el 1930 a les poblacions de més de 10.000 habitants.

Per 1.000 habitants

Poblacions	Natalitat	Mortalitat	Excedent
L'Hospitalet	31'7	15'2	15'5
Santa Coloma de Gramenet.	30'5	18'9	11'6
Badalona	26'0	15'0	11'0
Tortosa	21'6	13'3	8'3
Terrassa	20'5	14'2	6'3
Granollers	19'7	13'9	5'8
Sabadell.	17'4	12'7	4'7
Tarragona	20'2	15'5	4'7
Vilanova i la Geltrú	20'4	15'8	4'6
Igualada	19'4	15'0	4'4
Lleida.	19'2	15'6	3'6
Olot	18'4	15'2	3'2
Vic.	18'8	16'2	2'6
Manresa	16'4	14'6	1'8
Reus	16'9	15'1	1'8
Mataró	16'8	16'0	0'8
Valls	14'0	13'8	0'2
Figueres	14'3	14'2	0'1
Girona	18'9	20'7	1'8

De les xifres anteriors resulta que les poblacions de més de 10.000 habitants on hi ha nuclis immigratoris importants, com l'Hospitalet, Badalona i Santa Coloma de Gramenet, posseeixen una capacitat de creixement molt més important que la resta de poblacions no tan influïdes, i la diferència és enorme si les comparem amb les que han restat relativament sense barreja, com Valls, Figueres, Reus o Vic. Només ens cal dir que l'Hospitalet, amb 37.650 habitants, tenia un creixement vegetatiu absolut de 618 habitants el 1930, mentre que el mateix any Igualada, Manresa, Mataró, Sabadell, Terrassa, Vic i Vilanova i la Geltrú, amb 190.355 habitants, sols n'augmentaren 720, i les 8 ciutats de més de 10.000 habitants de les ex-províncies de Girona, Lleida i Tarragona, amb 195.538 habitants, sols n'augmentaren 591. Pot dir-se'ns que algunes d'aquestes poblacions tenen hospitals, manicomis o presons que poden augmentar la mortalitat i que, en canvi, l'Hospitalet ve a ésser un barri de Barcelona; però, tot i això, no quedaria, ni de molt, justificada, encara que fos en les ciutats que posseeixen aquells centres benèfics, una diferència tan gran. Si considerem tan sols els naixements, veiem que l'Hospitalet i Santa Coloma de Gramenet el 1930 sumaren 1.586 nats vius, amb una població conjunta de 44.580 habitants, mentre que Valls, Olot, Figueres, Reus i Manresa, amb 100.364 habitants, sumaren 1.628 nats vius, xifra lleugerament superior. Aquesta vitalitat tan forta de les poblacions veïnes de Barcelona s'explica perquè hi viuen els elements immigrants sense barrejar-se gaire amb els autòctons i encara mantenen la fertilitat natural en no estar contaminats per les pràctiques neomaltusianes dels nostres treballadors, cosa que no passa amb els immigrants que viuen a la capital, els quals van perdent a poc a poc llur capacitat reproductiva. Aquestes ciutats satèl·lits de Barcelona estan integrades per gent jove amb

forta natalitat i baixa mortalitat, tot i que les condicions higièniques són inferiors a les que predominen a Catalunya. L'ur creixença també és excepcional. Santa Coloma de Gramenet tenia 2.728 habitants el 1920 i 12.930 el 1930; l'Hospitalet, 15.132 i 37.650; Badalona, 29.361 i 44.291; Montcada, 2.810 i 6.513 i Cerdanyola, 1.351 i 3.026, respectivament. No trobaríem gaires exemples de creixement tan ràpid en els anys de la postguerra. A Santa Coloma en 1924 i 1925 el coeficient de natalitat fou del 44'1 i el 38'1 per 1.000; a l'Hospitalet en 1925 i 1926 arriba al 41'6 i al 39'0, i a Badalona en 1924 i 1925, al 30'4 i al 29'9. En canvi, Reus tenia 30.266 habitants el 1920 i 31.299 el 1930; Valls creix de 10.698 a 11.210; Figueres, de 13.192 a 14.089; Olot, de 10.243 a 11.615; Vic, de 13.361 a 14.303, i Sant Feliu de Guíxols baixa de 10.013 a 9.082.

D'aquesta manera queda ben explicat com el nucli foraster cada vegada adquireix més importància a Catalunya perquè els fills dels immigrants ja figuren com a catalans, però mantenen les característiques pròpies de llur gent i els nous contingents es van multiplicant amb un ritme molt superior al nostre. Segons unes dades publicades per Vidal i Guardiola (1), dels 17.073 naixements ocorreguts a Barcelona el 1933, 6.280 tenien pares no catalans; 6.249, pares catalans i 4.544 eren producte de matrimonis mixtos. Tenint en compte que a Barcelona el 62'9 per 100 dels habitants el 1930 eren catalans, veurem la fertilitat diferencial dels dos grups ètnics que hi predominen. La joventut catalana, sobre la qual molts especulen per al dia de demà creient que tindrà unes virtuts de què manquen els catalans d'ara, ha d'estar formada en una part important per descendents de gent

(1) Vegeu: *Aspectos de la concepción catalana de una solidaridad española constructiva. Demografía y Finanzas*. Conferència publicada a *Economía Española*, agost del 1934.

no catalana. No creiem necessari exposar més dades perquè quedi ben patentitzada la decadència demogràfica del nostre poble, dissimulada pel creixement dels nuclis forasters que acudeixen a prendre el lloc, en la lluita per la vida, dels catalans que haurien d'haver nascut si llurs pares no els ho haguessin impedit.

5. Tractant-se d'estudiar el problema de la immigració, no podem deturar-nos massa en l'examen de les causes de la decadència de la població catalana, que ja hem exposat en detall en l'obra citada (1).

Les seves causes.

Només direm que constitueix la causa principal la baixa de la natalitat i que aquesta ha d'ésser predominantment voluntària si la composició dels diferents grups d'edat de la població no ha variat en sentit desfavorable ni ha augmentat d'una manera prou important per haver influït damunt la natalitat l'edat de les esposes en contreure matrimoni.

Si intentem la comprovació de les dues circumstàncies que podrien influir en la baixa de la natalitat a Catalunya veiem que precisament el fenomen immigratori tendeix a fer augmentar els grups centrals d'edat, que són els que més afavoreixen la natalitat i que tenen una mortalitat inferior, amb la qual cosa es dissimula la veritable situació de la nostra decadència. Si es deturés per alguna causa permanent la vinguda d'immigrants, anirien creixent els grups d'edat més avançada i augmentaria la mortalitat, mentre que la natalitat sofriria una nova baixa. Aleshores quedaria al descobert la nostra veritable situació demogràfica, perquè la població catalana disminuiria en comptes d'augmentar. Ens trobem en un estat d'equilibri inestable que sols pot ésser mantingut per noves aportacions de nuclis immigratoris.

(1) Vegeu: *Catalunya, poble decadent*, pàg. 157 i següents.

Si examinem els tres censos darrers i distribuïm la població en grups de 10 en 10 anys fins a 60, veiem comprovada l'afirmació anterior que anaven engrandint-se els grups centrals.

Quadre VIII

Distribució per grups d'edat de la població catalana per 100 habitants segons els censos.

Anys	1900	1910	1920
0-9	20'0	18'9	17'0
10-19	18'8	18'3	18'2
20-29	16'7	17'0	17'6
30-39	14'6	14'8	15'3
40-49	12'5	12'4	12'6
50-59	9'1	9'7	9'7
60 i més	8'3	8'9	9'6
	100'0	100'0	100'0

Veiem que no són tan sols els grups de 20 a 40 anys els que creixen el 1920 respecte al 1900, sinó que també han augmentat el dos darrers, sobretot el dels d'edat superior a 60 anys, i que, en canvi, han minvat els dos primers, que arriben fins a 19 anys, i s'ha mantingut gairebé invariada la proporció dels que tenien de 40 a 50 anys. Hi ha abundància de gent jove i de vells, però escassegen els adolescents i els infants. Si aquesta tendència continua ens trobarem en un futur immediat amb unes classes centrals mantingudes artificialment elevades per la contínua arribada d'elements immigratoris. Hi predominaran o hi tindran

gran influència els forasters, mentre que augmentaran els vells i cada vegada hi haurà menys infants. Si per un fet imprevisible, com dèiem abans, la immigració es deturés per un període relativament llarg o una part dels immigrants decidissin tornar a llurs llocs d'origen, de sobte ens trobaríem que el nostre poble ja està envellit i sense noves energies en quantitat suficient per a mantenir totes les activitats. ¿Què passaria aleshores amb la natalitat si ara que disposem d'una proporció elevada de gent en edat de procrear ja és tan escassa? Segurament no ens bastaria per a mantenir una població estacionària, i Catalunya començaria a disminuir de població molt més ràpidament del que molts es pensen. Sense la immigració que engrosseix les edats centrals, els nostre coeficient d'augment vegetatiu encara fóra més baix del que és ara, perquè, ultra minvar les naixences, vindria un augment de les defuncions. R. Kuzcinkhi (1) ja ha demostrat que degut a la reducció de la natalitat i a l'augment dels grups centrals d'edat, els baixos coeficients de mortalitat actuals a Europa no poden durar i que, per tant, no tardarem gaires anys a veure com tornen a pujar altra vegada. Seguint el seu raonament direm que l'actual coeficient de mortalitat de Catalunya, el 13'5 per 1.000 el 1933, significa que moren $\frac{13'5}{1.000}$ persones, o sia $\frac{1}{74}$ de la població, ço que ens donaria una durada mitjana de vida de 74 anys, evidentment exageradíssima i que no correspon a la realitat. Si el coeficient tornés a pujar fins al 18 per 1.000, que és el que es considera enraonat per a una població estacionària, i el nostre coeficient de natalitat, que el 1933 era el 17'3, seguíssim baixant, cada any, liquidaríem amb dèficit.

(1) Vegeu: *The balance of births and deaths*, New-York. 1928, i *Fertility and reproduction*. New-York, 1932.

Aquell mateix autor ha demostrat que avui en dia moltes poblacions europees ja es troben en decadència virtual perquè per cada 1.000 mares actuals no neixen prou noies per a fer 1.000 mares futures. C. Gini (1) arriba a la mateixa conclusió aplicant un mètode diferent basat en la relació entre el coeficient de supervivència trobat dividint la població de 20 a 30 anys per la mitjana dels naixements en el darrer bienni multiplicat per 10 i el que ens donen les taules de mortalitat. Com fem notar en l'obra citada (2), cap d'aquests dos mètodes no es pot aplicar a Catalunya per no tenir taules de mortalitat, però per analogia amb el que passa als altres països podem deduir que ja fa alguns anys que la població catalana, si no fos el corrent immigratori, es trobaria en disminució, si no visible, almenys virtual.

Queda comprovat que la composició per edats de la població catalana no ha variat de manera que pugui influir sobre la natalitat en sentit desfavorable, sinó al contrari, i ens queda per veure si les dones es casen més velles i si aquesta major edat a què arriben al matrimoni pot ésser la causa que tinguin menys fills. Continuant les notables recerques dutes a terme per H. Puig i Sais (3), hem trobat que a Catalunya les dones es casen joves, ja que el 68'8 per 100 de les que contraqueren matrimoni en 1928-30 tenien menys de 25 anys. Aquesta proporció era del 64'3 en 1918-22, 69'0 en 1900-1904 i 60'7 en 1863-66. En 1928-30 és quan es casaren en proporció menys dones de més de 35 anys. Tampoc no pot, per tant, haver influït en la

(1) Vegeu l'obra citada *Demografia*, en el *Trattato Italiano d'Igiene*, pàgines 724 i següents.

(2) Vegeu: *Catalunya, poble decadent*, pàg. 123 i següents.

(3) Vegeu: *El problema de la natalitat a Catalunya. Un perill gravíssim per a la nostra pàtria*. Annals de l'Acadèmia i Laboratori de Ciències Mèdiques. Desembre del 1915.

baixa de la natalitat aquesta circumstància, i hem d'admetre que la disminució del nombre de fills ha d'ésser forçosament voluntària si no hi intervenen factors de caràcter biològic que ocasionin una inferior capacitat reproductiva dels catalans.

Si examinem la fecunditat matrimonial veurem més clarament les causes de la disminució del nombre dels qui neixen per cada 1.000 habitants. Hem efectuat la mesura d'aquella fecunditat dividint el total dels naixements legítims pel dels matrimonis efectuats set anys abans, que és l'interval que creiem més probable a Catalunya entre la data del matrimoni i la del naixement del fill. Hem trobat per a 1930 que cada matrimoni produïa per terme mitjà 2'64 fills. Aquesta xifra fóra més baixa el 1933, en què probablement s'aproparia a la de França, que és de 2'30 fills per matrimoni. En 1900-1904 el nombre mitjà de nats vius i morts legítims per matrimoni a Catalunya era de 3'72, en 1905-1909, 3'15, i en 1910-14, 3'19. Comparant els resultats que hem obtingut per al nostre poble amb els dels altres països per als quals es troben dades, veiem que Catalunya, després de França, era el país de més baixa fecunditat matrimonial abans de la guerra. Espanya, sense Catalunya, en 1896-1905 tenia una xifra de 4'95 fills per matrimoni, xifra que baixa a 4'31 en 1906-1913 i es manté a 4'24 el 1930.

També hem trobat que en els matrimonis burgesos de Barcelona sobreviuen a les casades i vídues que moren 2'25 fills per terme mitjà. S'ha calculat que per a mantenir la població estable cal que cada matrimoni tingui una mitjana de tres fills, dels quals sobreviuran a llurs mares una xifra superior a la que hem trobat per a les famílies burgeses. Heus aquí explicat l'origen de la baixa natalitat de Catalunya, que no és altre que l'escassa fecunditat dels matrimonis.

Si ara intentem aclarir les causes d'aquesta baixa de la fecunditat trobarem, en primer lloc, la restricció voluntària de les naixences motivada per un egoisme que creix amb l'augment del benestar material. S'intenta justificar aquest egoisme mitjançant l'excusa d'un sentit de responsabilitat respecte als fills, però en realitat respon a un afluiament dels ressorts morals, a una debilitació del sentiment religiós, a l'afany de mantenir menys dividits els béns materials que es deixen en morir i a una temença dels deures naturals de la vida. Aquest relaxament de la capacitat de sacrifici dels matrimonis ha estat agreujada per la desmoralització que ha seguit la darrera guerra mundial, i és molt difícil de combatre, com s'ha vist per la davallada contínua de les naixences que encara no ha pogut ésser deturada i que avui es produeix amb caràcter general en la majoria dels països, tot i que toca a França i a Catalunya el trist privilegi de la iniciació en els temps passats.

No creiem necessari deturar-nos més en aquest particular de la limitació voluntària de la prole, sobre el qual poden trobar-se nombrosos detalls en l'obra citada de Puig i Sais i en la nostra, que ha estat objecte de diferents anotacions; però no volem passar per alt la teoria de la decadència biològica de les races, perquè, si es confirma, pot tenir una gran transcendència per a Catalunya. Aquesta teoria és defensada per C. Gini (1). Aquest autor sosté que les poblacions, com els individus, tenen un cicle en llur vida en què ocorren les fases de creixement, maturitat, i senectut. Algunes races han mort, altres no han desaparegut, però han estat substituïdes en llur mateix territori i d'una manera lenta però persistent per altres poblacions amb

(1) Vegeu principalment les seves obres: *Nascita, evoluzione e morte delle Nazioni*. Roma, 1930, i *Le basi scientifiche della politica della popolazione*. Catania, 1933.

vitalitat superior. Es dóna el cas que sota una mateixa denominació geogràfica i política actuï un cos absolutament diferent del que s'ha mort. Aquest podria ésser el cas de Catalunya el dia que l'element foraster superés l'autòcton perquè els qui s'anomenarien catalans ho foren de nom però no de raça.

Segons aquell autor, la decadència d'una raça es produeix per la disminució de les naixences, la qual disminució de bell antuvi respon a un impuls voluntari ocasionat per una debilitació de l'instint de reproducció, però després té per causa un afebliment de la capacitat reproductiva degut a un desgast de les cèl·lules germinals, com ho vindria a demostrar l'interval cada vegada creixent entre la celebració del matrimoni i la naixença del primer fill. Aquest retard, que es comprova en la majoria dels països, no pot ésser atribuït en gran part al desig dels nou casats que els portés de bon principi a utilitzar mitjans anticonceptius, perquè és un fet natural i generalitzat el neguit dels nous matrimonis quan tarda a venir el primer fill.

Alguns autors, com F. Hankins (1), que han combatut la teoria de Gini, parlen, però, d'un afebliment fisiològic de l'activitat sexual degut a la intensitat de la vida social en els temps moderns i al desgast d'energia nerviosa que comporta.

Hem de reconèixer que la teoria de Gini és molt temptadora en allò que fa referència a la raça catalana, que dóna proves de decadència prolongada no tan sols a la Catalunya estricta, sinó a la insular, que es troba en una situació idèntica a la nostra. València ens segueix a més distància, però, després de nosaltres, és la regió hispànica de més baix coeficient de creixement vegetatiu. Les dades estadístiques que es posseeixen en l'actualitat no

(1) Vegeu: *Has the reproductive power of Western peoples declined?* en les actes del Congrés de la Unió Internacional per a la investigació dels problemes de la població. London, 1932.

ens permeten, però, realitzar les necessàries investigacions.

La macrocefàlia de Catalunya, amb el creixement desmesurat de Barcelona, ha tingut com a conseqüència un despoblament de les comarques, del qual tindrem ocasió de tornar a parlar, que, pel canvi de vida que ha ocasionat, d'antuvi comportà un augment de la mortalitat a la capital i la disminució de la natalitat, que ja hem vist que és més ràpida a les grans ciutats. El nostre poble ha realitzat un esforç extraordinari per crear la seva capital, que és massa gran per a ésser-ho només de la nostra terra, i n'ha quedat exhaust. El progrés de Barcelona exigeix nous contingents humans que Catalunya no pot donar-li i que cerca a les contrades veïnes, que en certa manera consideren Barcelona, pesi a totes les enveges, com la capital de l'antiga Tarraconense o de l'imperi de Jaume I. Barcelona és la primera ciutat d'Espanya i es disputa amb Madrid la direcció dels ideals peninsulars, però per a mantenir aquest paper haurà de sacrificar les nostres essències racials. El cos petit i depauperat de Catalunya no podrà aguantar un cap enorme al qual calen unes espatlles més amples que les que el nostre poble pot oferir-li. La guerra mundial ens beneficià materialment, ens proporcionà més activitats i riqueses, però precisament amb aquests engrandiments vingué a posar enormes dificultats als ideals del catalanisme i agreujar els problemes que fins aleshores no eren motiu de forta preocupació com el que motiva el present estudi.

*La dificultat
de posar-hi
remei.*

6. Aquesta especial constitució de Catalunya és l'obstacle més gran que s'oposa a tota mena de remeis que puguin intentar-se per a deturar o capgirar aquesta nostra decadència demogràfica. Totes les apel·lacions de caràcter espiritual que puguin ésser fetes en nom de la religió o del sentiment patriòtic

trobaran enormes dificultats per a fructificar en el cos de les multituds ciutadanes que anhlen comoditats sempre creixents, que són temptades per tota mena de novetats i refinaments, que tenen una moral menys exigent i no senten la solidaritat familiar que abans, en les societats rurals, constituïa una mena de culte. D'altra banda, Catalunya és tan petita, que la irradiació de Barcelona arriba a tots els recons, i els costums i les maneres de pensar de la capital aviat són adoptats gairebé arreu. Dins un radi de 25 quilòmetres de Barcelona, resideix, aproximadament, la meitat de la població catalana. A més, la immigració es concentra dins aquesta zona i la seva influència tendeix a desnaturalitzar la catalanitat del cap i casal de Catalunya, i al mateix temps els nuclis immigrants, si s'estableixen a la capital, perden amb molta més rapidesa la vitalitat que porten i que, de moment, sembla augmentar en posar-se en contacte amb un més gran benestar material. Si aquestes masses forasteres poguessin ésser en part distribuïdes per la nostra pagesia serien més fàcilment assimilades i mantindrien una més gran reproductivitat. Sempre fóra preferible, com veurem més endavant, que l'element no català fos nascut aquí; no com ara, que arriba amb una formació que a vegades el fa incompatible amb la nostra manera de pensar.

Deixem només encetades aquestes qüestions, que mereixen un examen més detingut, i tornem als possibles remeis de la desnatalitat del nostre poble. Tots els autors convenen que, tot i no abandonar la política d'auxili material a les famílies nombroses i àdhuc adoptar mesures de discriminació fiscal en perjudici dels celibataris i dels casats estèrils seguint l'exemple donat per August amb les lleis «*Maritandis Ordinibus*» i «*Papia Poppea*», política que generalment ha fallat en tots aquells països decadents que han intentat aplicar-la, cal, sobretot,

apel·lar als instints més elevats de l'home, per a reforçar el vincle familiar i convèncer els matrimonis que una prole relativament nombrosa és beneficiosa per als mateixos fills i ve a resoldre molts problemes alguns dels quals són de vida o mort per a la pàtria. Molt es pot fer en els dos sentits a Catalunya, sia per iniciativa governamental o, si aquesta falla, per iniciativa privada. Hem arribat a un punt en què gairebé no es pot anar més avall, i fóra hora de provar, amb l'ajuda de tots els bons catalans, si el sentiment religiós i el sentiment patriòtic encara tenen influència damunt molta de la nostra gent excessivament materialitzada. Caldria que a totes les esglésies de Catalunya es glossés abundantment i amb l'ajut de la realitat nostra l'encíclica «*Casti Connubii*» i que tots els partits polítics incloguessin en llurs programes la defensa de les famílies nombroses i la propaganda dels interessos de les generacions futures enfront dels interessos excessivament egoistes de les generacions presents.

Les mesures de caràcter pràctic que es poden proposar com a remeis contra la desnatalitat són de moltes menes, però perquè tinguin eficàcia han d'ésser dispendioses per a l'Estat o han de representar una profunda transformació del dret civil o de la política fiscal. Les subvencions magres a les famílies nombroses no serveixen de gaire cosa. Ja és més pràctic el mètode utilitzat darrerament a Alemanya de concedir préstecs als qui es casen, dels quals préstecs caldrà reintegrar una part cada vegada més petita segons els fills que tinguin. El salari familiar és una aspiració molt justa la realització de la qual en tota la seva integritat ofereix, però, grans dificultats. A més, ja és sabut que la desnatalitat creix a mesura que augmenta el benestar material i que només és una millora sobtada del mateix benestar el que pot portar al desig d'augmentar la fillada. Les ajudes materials sols poden servir per a flanquejar la campanya que es faci per

fomentar aquells sentiments que puguin enfortir l'instint de reproducció i haurien d'ésser estudiades en forma que no constituïssin una càrrega permanent per a l'economia del país, sinó que anessin mobilitzant-se en favor dels matrimonis joves i prolífics.

Es difícil a Catalunya efectuar una acció de gran envergadura en allò que es refereix a l'aspecte material, perquè, tal com estan les coses, hauria d'ésser duta a terme pel Govern central, que només es troba amb aquest problema de la desnatalitat a Catalunya i pot creure que la immigració en grans masses és la millor manera d'acabar amb el catalanisme i, per tant, no sentir el més petit interès en favor del possible augment de la natalitat catalana.

A França, que és on es preocupen majorment de trobar una solució al problema de la desnatalitat, s'arriben a proposar mesures molt radicals prenent per base la consideració que on pot ésser més eficaç una acció en favor de l'augment de la fecunditat matrimonial és al camp i comptant amb l'ajuda de l'empelt immigratori. En un llibre publicat darrerament per R. Martial (1) es proposen les següents mesures:

- 1.ª Assistència financera a les famílies a partir del tercer fill.
- 2.ª Subordinació de l'herència de la terra al nombre de fills.
- 3.ª Creació de nous cultius remuneradors i desenrotllament de l'horticultura.
- 4.ª Prohibició del comerç de les terres i explotacions agrícoles i de l'especulació amb elles.
- 5.ª Política de l'habitació rural.
- 6.ª Política d'aigües i boscos.
- 7.ª Dot familiar.

(1) Vegeu: *La Race Française*. Paris, 1934, pàg. 338 i següents.

En aquest llibre s'arriba àdhuc a parlar d'una revisió de l'estatut matrimonial. Aquestes conclusions vénen a confirmar la nostra impressió que per a assolir un petit resultat momentani cal adoptar mesures de gran importància i encara comptant no solament amb la capacitat de reacció dels pagesos autòctons, sinó amb el possible manteniment de la fecunditat dels grups immigrants. A França li calen homes sigui com sigui i, a més, pot tancar les seves fronteres quan li convingui i triar més o menys la immigració. A Catalunya podria seguir-se aquesta política, que es preconitza al camp perquè la immigració no hi ha arribat gaire, però si es dugués a terme a les ciutats sols afavoriria els nuclis forasters augmentant la proporció que ocupen en el total de la població. En el conjunt demogràfic francès l'aportació estrangera encara pot ésser considerada com un empelt, ja que el 1926, sobre 40.743.897 habitants, els estrangers sumaven 2.505.074, o sia el 6'1 per 100 del total, mentre que els forasters que hi ha a casa nostra representen com a mínim el 20 per 100, sense comptar llur descendència nascuda ací.

Hem de tenir confiança, en tot cas, en l'acció privada a base dels sentiments patriòtics i religiosos procurant que els seus efectes es facin sentir damunt la població autòctona. L'ajuda material hauria d'efectuar una discriminació entre els dos elements de la població, cosa sempre odiosa; també hauria d'ésser elevada perquè pogués interessar els catalans que per regla general gaudixin d'un benestar superior i hauria d'ésser duta a terme per un govern autònom que disposés d'abundants recursos financers, cosa que no és probable. Sempre hem cregut que l'obtenció de l'autonomia era un mitjà de defensa de la catalanitat en perill més que una afirmació del nostre optimisme racial, però en escriure aquestes ratlles el futur

d'aquella relativa llibertat sense mitjans econòmics és ben incert.

Queden altres mesures de més fàcil realització per a combatre la desnatalitat o per a afavorir el creixement de la població, mesures que consisteixen a lluitar contra la mortalitat infantil com ja es fa amb èxit, protegir les futures mares que no disposen de mitjans adequats durant la gestació i el deslliurament, crear consultoris i clíniques de maternitat a les comarques, intensificar la lluita contra les malalties venèries i fer comprendre que els procediments anticonceptius són molt més perjudicials per a la dona que no les gravideses.

Encara es poden arrabassar moltes vides de la mort per a esperar uns quants anys a veure si és possible intensificar la productivitat matrimonial abans que el nostre poble estigui integrat per una proporció massa elevada de gent vella. És lamentable que a Catalunya no s'hagués lluitat contra la mortalitat crescuda quan teníem un coeficient de natalitat que figurava entre els més alts dels països avançats. Aleshores es podien obtenir resultats molt satisfactoris, mentre que ara l'esforç ha d'ésser molt més gran per a arribar a fins molt més limitats.

No ens volem convèncer que no hi ha remei per a la nostra decadència, i si la història ens mostra que en èpoques anteriors ha estat impossible deturar davallades semblants hem de creure que era degut a un estat de descomposició moral molt més important que el que podríem trobar a Catalunya. No convé fer-nos il·lusions excessives, però tampoc no convé abandonar definitivament les esperances d'una variació sense haver exhaurit totes les possibilitats de redreçament.

¿Ha assolit
Catalunya
l'òptimum
quantitatiu
de la seva
població?

7. En molts països supercapitalistes la desnatalitat s'accepta no tan sols com un fet consumat, sinó que àdhuc se n'intenta la justificació mitjançant teories que no poden ésser objecte de generalització tot i que siguin aplicables a les realitats dels llocs on han estat creades. Hem de tenir present que alguns d'aquells països s'han trobat perjudicats extraordinàriament en llurs economies per la guerra mundial i poden considerar-se temporalment sobrepoblats. Llurs ciutadans es resisteixen a emigrar i, tenint en compte els contingents de treballadors en parada forçosa, els és impossible pensar en la immigració ni com a reforç temporal de llur crisi demogràfica.

Una d'aquestes teories, exposada en època relativament recent i acceptada per la majoria dels tractadistes anglo-saxons, es basa en la consideració d'un *òptimum* de la població, és a dir, d'un estat que es pot tenir com a plenament satisfactori i que seria perillós ultrapassar. El concepte de l'*òptimum* fou exposat principalment per H. S. Fairchild (1) en la Conferència Mundial de la Població que tingué lloc a Ginebra l'any 1927, i consisteix principalment en l'afirmació que, així com hi ha països que considerem sobrepoblats i altres subpoblats, també n'hi ha que hom pot creure que han assolit aquella situació que fa creure que llurs poblacions es troben en el millor dels estats, en l'*òptimum* de què es parla, i altres, que ja han anat més enllà d'aquesta situació immillorable. Segons aquells autors, hom pot determinar aquell *òptimum* mitjançant la mesura del benestar material màxim, o sia del més elevat nivell de vida. Aquella mesura hauria d'ésser la renda mitjana per

(1) Vegeu; *Proceedings of the World population conference*. London, 1927, pàg. 72 i seg.

testa que, després d'haver augmentat de manera continuada, començaria a baixar quan s'hagués ultrapassat l'*òptimum* de la població. El nivell de vida resultaria de la combinació de tres factors: la terra disponible, la població i el *stage of arts*, l'estat en què es troba la tècnica productiva. Hi hauria un punt de combinació que proporcionaria el màxim rendiment, però quan s'hagi anat més enllà per haver variat la proporció d'algun dels elements que intervenen en aquella combinació, el rendiment començarà a ésser inferior. Al costat de l'*òptimum quantitativu* hi hauria un altre *òptimum qualitativu*, que s'assoliria quan, la població havent estat fixada a un cert límit, aquesta obtindria el rendiment màxim.

Com a conseqüència immediata d'aquestes consideracions arribem a la conclusió que és necessari obstaculitzar la immigració no tan sols amb mires a l'*òptimum* quantitativu, sinó al qualitativu i al mateix temps evitar que la natalitat excedeixi massa de la mortalitat per tal de mantenir una població estacionària o lleugerament ascendent. Per tant, s'hauria d'afavorir el neomaltusianisme i seleccionar mitjançant l'aplicació de l'eugenèsia els futurs habitants.

Aquesta teoria ha estat principalment combatuda per C. Gini, que hi dedica una part important d'una de les obres que hem citat (1). Comença fent notar que aquesta teoria respon als interessos actuals dels països anglo-saxons, els quals defensen i voldrien fer acceptar aquest punt de vista aparentment clar, com ho feren en altres temps amb altres principis, com és ara la llibertat de les mars o el lliure canvi, i els han abandonats quan els ha convingut. De les nombrosíssimes raons oposades

(1) Vegeu: *Le basi scientifiche della politica della popolazione*, pàgina 27 i següents.

per Gini a la teoria de l'*òptimum* només en citarem algunes que ens semblen d'aplicació adequada al nostre cas particular.

En primer lloc fa notar que un país pot anar variant d'estructuració econòmica, i el que podria ésser considerat com un *òptimum* de la seva població en l'economia agrícola pot donar lloc a un creixement que de bell antuvi faci baixar el benestar material, però que després faciliti la formació d'una economia industrial i després encara, el pas d'aquesta a una economia principalment comercial o bancària. Retreu també el fet que aquella teoria es basa principalment en l'interès individual fent cas omís de l'interès nacional o internacional, però fa veure com àdhuc des del punt de vista individual no podem confondre la noció de benestar material amb la satisfacció dels nostres desigs que ens proporciona la felicitat havent de comptar amb altres factors com la salut i les satisfaccions artístiques, culturals, polítiques, esportives, etc., moltes de les quals empenyen els homes a viure en grans agrupacions. S'ha de considerar també que hi ha poblacions que tenen un gran esperit d'iniciativa, àdhuc si viuen en terres de poca densitat demogràfica, i assoleixen un grau de civilització molt elevat com és ara les poblacions escandinaves i les colònies anglo-saxones, però que altres necessiten l'estímul d'una població densa, i trobem unes darres que ni amb aquest estímul no es mouen, com la Xina i l'Índia. Hi ha també el factor de seguretat nacional que suposa una potència militar creixent. L'interès nacional s'oposaria a l'individual no tan sols en aquest cas, sinó en el dels fenòmens científics i culturals i, sobretot, en el de difusió de la llengua i la seva conservació. La densitat de la població afavoreix, quan no n'és la condició indispensable, el desenrotllament de les grans indústries i d'aquelles que necessiten comptar amb un

gran públic com les literàries, periodístiques i artístiques.

Gini troba una demostració del que s'acaba d'afirmar en el fet que les grans civilitzacions han nascut o almenys s'han desenrotllat en zones de forta densitat de població i que, àdhuc en el cas citat abans de països que arriben amb una població escassa a un alt grau de civilització, aquests exerceixen en el món una influència molt petita no tan sols política, sinó econòmica i cultural. Hi ha, però, el fet que als països on es parla de la sobrepoblació és on es veu més pròxima l'amenaça d'un despoïment per la forta baixa de la natalitat, tot i que vingui dissimulada per la reducció excepcional de la mortalitat.

Ultra la densitat de la població s'ha de parlar del creixement per a veure que als Estats on aquest fou superior és on s'afiançava el règim industrial i és un fet prou comprovat l'emigració de les regions agrícoles a les industrialitzades. Fins i tot considerant l'aspecte de l'acumulació de riquesa que pot suposar-se més gran en els països de creixement inferior, Gini fa ressaltar el cas d'Alemanya, que, tot i augmentar de població molt més fortament que França del 1870 fins el 1914, havia fet créixer la seva riquesa més que la de la seva veïna, menys prolífica i aparentment més estalviadora.

A més, des del punt de vista internacional una restricció excessiva dels moviments migratoris dels pobles sobrepoblats als menys poblats ha de redundar en perjudici de la humanitat.

Hem reportat breument l'exposició de la teoria de l'*òptimum* de la població i de la crítica que en fa Gini si per cas podia ocórrer-se com a defensa de la nostra crisi demogràfica en sostenir, com de manera molt primitiva ho fan alguns sectors de la població, que per al benestar general convé que no augmenti gaire el nombre dels qui habiten Catalunya. Prodríem limitar-nos, per a combatre aquesta possible objecció, a presentar

el problema de la immigració en grans masses, la qual encara no pot ésser limitada o prohibida perquè Catalunya no té poder per a fer-ho, i no deixaria de provocar grans conflictes si venia a rebaixar el nivell de vida de les classes treballadores, que, de moment, són les més afectades per aquell fenomen social, però creiem necessari entrar més a fons en l'examen de si Catalunya pot considerar-se suficientment poblada, si no ha arribat en aquell punt que pot tenir-se com a més satisfactori, o si ja l'ha sobrepassat.

Si volem examinar la densitat de població de Catalunya hem de tenir en compte que està dividida en dues parts, l'una, predominantment industrial, que està constituïda per l'ex-província de Barcelona, i l'altra, principalment agrícola, formada per les tres altres ex-províncies. La primera té un nucli demogràfic molt més important perquè enclou la capital i sempre va creixent, com es pot veure en el quadre següent, que resumeix el resultat dels tres darrers censos:

Q u a d r e I X

La població de Catalunya distribuïda per ex-províncies.

	1910	1920	1930
Barcelona.	1.141.733	1.349.282	1.800.638
Tarragona.	338.485	355.148	350.668
Girona . .	319.679	325.619	325.551
Lleida . . .	284.971	314.670	314.435
Total. .	2.084.868	2.344.719	2.791.292

Les tres ex-províncies on predomina l'activitat agrícola han disminuït de població el 1930 respecte al 1920, mentre que la

de Barcelona augmentava 451.356 habitants. La densitat per quilòmetre quadrat varia amplament en les quatre ex-províncies. El 1930 a la de Barcelona hi havia 234 habitants, 55'5 a Girona, 54 a Tarragona i 25'9 a Lleida. La primera era la més poblada d'Espanya, seguida per les de Biscaia amb 224'1, Madrid amb 172'9, Guipúscoa amb 160'4 i Pontevedra amb 129'3. Amb les darreres dades que tenim sobre la població trobem per tot Catalunya una densitat de 91'4 habitants per Qm.² Creiem interessant reproduir el quadre tercer de la nostra obra citada (1) en el qual es compara la densitat de població de Catalunya amb els principals països europeus, ordenats de més a menys.

Q u a d r e X

Densitat de població (habitants per Qm.²)

Bèlgica	274'9	Romania	63'1
Països Baixos .	243'8	Bulgària	57'8
Anglaterra . . .	190'7	Iugoeslàvia . . .	57'4
Alemanya	139'3	Grècia	50'9
Itàlia	136'2	Espanya (s. C.) .	44'8
Txecoslovàquia.	106'6	Lituània	43'8
Suïssa	100'6	Irlanda	43'4
Hongria	94'5	Albània	37'5
Catalunya	91'4	Letònia	29'3
Polònia	85'1	Estònia	23'4
Dinamarca . . .	84'3	U. R. S. S. . . .	21'8
Austria	80'5	Suècia	13'8
França	76'0	Finlàndia	9'1
Portugal	75'8	Noruega	8'8

(1) Vegeu: *Catalunya, poble decadent*, pàg. 22.

Veiem com Bèlgica i els Països Baixos posseeixen una densitat superior a la de l'ex-província de Barcelona i que Catalunya es troba ben amunt en l'escala, però que encara li manca molt per arribar a ésser tan poblada com aquells dos països i fins i tot com Alemanya i Itàlia. El nostre país no es pot considerar encara com a excessivament poblat, sobretot tenint present que Lleida és ben poc habitada i que disminueix en comptes de créixer. Parlarem en un altre lloc del contrast entre el moviment demogràfic del nucli industrial i l'agrícola.

Com que Espanya, que constitueix el mercat principal de la producció catalana, té una població fortament creixent, la nostra indústria obté possibilitats d'expansió no tan sols en proporció al creixement de la resta d'Espanya, sinó perquè en augmentar les comandes pot incrementar les instal·lacions i fer front amb èxit a una part de la competència estrangera. Amb la guerra mundial el nostre poble tingué ocasió de muntar indústries noves per a les quals li calia mà d'obra que no trobava en el mercat català de treball. Si no hagués tingut l'auxili de la immigració hauria hagut de renunciar a una part important d'aquella expansió. Catalunya ha necessitat una població fortament creixent; per tant, no havia assolit l'*òptimum* quantitatiu ni de molt.

No hi ha cap signe que, tot i l'increment demogràfic degut a la immigració, hagi baixat el nivell de vida de les classes treballadores, ja que els salaris han pujat més que no els preus. Darrerament, en plena crisi mundial, han estat augmentats mentre que els preus baixaven i cada any acudien més de 30.000 immigrants. La parada forçosa fins ara, no ha tingut gran importància, supera de poc el contingent anual del nou vinguts. L'augment general d'activitat ha permès que els immigrants substituïssin els obrers catalans en les feines més baixes, cosa

que els ha permès transformar-se gairebé tots en obrers especialitzats amb un salari més elevat. Això vol dir que, econòmicament, estava justificat a Catalunya un coeficient d'augment vegetatiu de la població elevadíssim. En podem concloure que Catalunya no ha patit fins ara de sobrepoblació.

Aquesta facilitat d'apel·lar a contingents immigratoris és, com veurem, un dels obstacles més grans per a poder lluitar contra la desnatalitat, perquè no hi ha mai demanda forta de mà d'obra que pugui moure els obrers a tenir més fills.

Tampoc no podem pensar que ara hàgim arribat a un nivell de població que sigui perillós de sobrepassar, perquè, tot i que puguem suposar que aquesta crisi econòmica mundial s'allargui uns quants anys, ja sabem que a Espanya hauria estat relativament benigna sense les alteracions polítiques i socials, i si la població espanyola continua augmentant com fins ara i va millorant en el pròxim futur el seu benestar material, serà possible pensar en la fundació de grans empreses per a les fabricacions en sèrie, com, per exemple els automòbils, cosa que avui en dia encara no és possible. I si la vitalitat del poble català fos suficient per a atendre les demandes d'una població creixent podríem concebre l'esperança que mostrés energies per a tornar a dedicar-se a activitats arriscades que ha anat abandonant, com és ara el comerç internacional, la banca i la navegació.

8. Resumint tot el que acabem d'exposar, resulta que Catalunya es troba en plena decadència demogràfica i que si no fos per aquesta mena de capa de vernís de joventut que els elements nou vinguts donen al nostre poble i que amaga la nostra decrepitud col·lectiva, aquesta es manifestaria en tanta intensitat, que seria un motiu de preocupació general. El nostre cas és

*Necessitat de
la immigra-
ció.*

d'un egoisme portat als extrems prescindint dels interessos generals i del futur del nostre poble. Tothom vol assegurar-se el màxim de benestar material immediat sense veure que la restricció de les naixences i l'augment de la immigració poden fer variar en absolut la composició racial de la nostra terra, amb tot el que això significa per a la llengua, la cultura, l'economia i els problemes socials. No creiem que puguin trobar-se gaires casos com el de Catalunya, en plena eficiència productiva amb una veritable fam d'homes i, en canvi, amb el màxim de desnatalitat. No excloem el fet, difícil de demostrar ara com ara, que intervinguin en la nostra decadència, factors de caràcter biològic que encara farien més difícil combatre-la.

El nostre poble es troba en la impossibilitat absoluta de posar traves legals a la immigració, però encara que pogués fer-ho no li convindria de cap manera, donada la necessitat de sang nova que sent l'impuls d'activitats que no s'originen a casa nostra, però que no deixen de trobar-hi els adequats mitjans de satisfer-les. El progrés de la resta d'Espanya i l'augment de la seva capacitat de consum dels nostres productes industrials és el que, en tot cas, hauria de decidir si la nostra població ha arribat a aquell *òptimum* de què parlàvem, tan difícil de determinar d'una manera precisa. Mentre no pugui ésser modificada radicalment la nostra tècnica productiva, tot increment d'activitat significaria la necessitat de més mà d'obra, i si aquesta no pot ésser trobada al país, vindrà forçosament d'altres llocs on obtingui una remuneració inferior.

Per això és absurd que hom convenci els nostres obrers que si tenen menys fills encara millorarà llur situació. Si ells no en volen produir, ja hi ha pares en altres llocs d'Espanya que els pugen perquè vinguin a treballar a Catalunya i ocupin els llocs d'aquells. De bell antuvi, com hem dit, aquests immigrants

s'acontentaran amb les feines més senzilles, però després aniran pujant en l'escala social i omplint tots els buits que s'ofereixin lliures. Encara que poguéssim convèncer els matrimonis de totes les classes socials perquè vulguin tenir més fills, la immigració seria necessària fins que aquells arribessin a l'edat de prendre els llocs que els corresponguessin en la nostra organització productiva.

La conclusió final d'aquest capítol no pot ésser altra que la necessitat de la immigració. Aquesta potser podrà deturar-se durant uns quants anys si la crisi mundial persisteix i l'economia espanyola no troba una direcció que fins ara li ha mancat. La nostra producció pot estacionar-se i àdhuc minvar, i aleshores no hi haurà raó ni al·licient perquè acudeixin nous immigrants, però tan bon punt vingui una represa d'activitats, si no hi ha catalans en nombre suficient hauran de venir els forasters altra vegada.

Admesa aquesta necessitat de la immigració, en el pròxim capítol haurem de veure les característiques que presenta, tot examinant els diferents moviments migratoris que s'hagin produït en la història de la nostra població.

CAPITOL II

LES CARACTERÍSTIQUES DE LA IMMIGRACIÓ A CATALUNYA

1. Els moviments migratoris en la història de Catalunya.—2. Classes d'immigració.—3. Les contrades d'origen dels nuclis forasters que acudeixen en l'actualitat a Catalunya.—4. Immigració individual i col·lectiva.—5. L'atracció del benestar material.—6. Qualitats físiques i morals dels immigrants.—7. La regulació de la immigració.—8. La barreja amb la població autòctona

Els moviments migratoris en la història de Catalunya.

1. No hi ha cap dels pobles moderns que pugui considerar-se ètnicament pur, que no hagi experimentat els efectes de la barreja originada pels moviments migratoris que han tingut lloc d'un cap de món a l'altre. Catalunya no ha estat una excepció a aquesta regla general, ans, degut a la seva situació geogràfica, que fa que sigui un trànsit obligat entre la península ibèrica i la resta d'Europa, ha vist passar nombroses invasions de pobles, alguns dels quals han deixat un rastre més o menys important damunt les nostres característiques racials.

No cal, però, exagerar la importància d'aquelles aportacions, i ja tindrem ocasió de tornar sobre aquest punt en parlar de les lleis de l'herència. Les invasions eren compostes de contingents relativament poc nombrosos que s'anaren esprímatxant en els pobles que travessaven i moltes vegades passaven com una ratxa de vent sense deixar cap punt de contacte. No parlem, és clar, dels moviments demogràfics produïts en els

temps prehistòrics, quan precisament s'anaven formant els nuclis que havien de constituir la base dels diferents grups ètnics: aleshores el més probable és que, donat l'escàs poblament, les barreges s'efectuassin en les terres on ja hi hagués una gent més o menys arrelada entre grups veïns i que els qui anessin lluny de llur estada deixessin un rastre molt més important en l'aspecte cultural que en el demogràfic. També deixarem l'examen d'aquesta qüestió per a més endavant quan parlarem de la formació de la raça.

La importància de les emigracions en massa, bèl·liques o no, en els temps passats, s'ha exagerat molt. Es suposava que venien a significar, en certa manera, una substitució o almenys una profunda alteració de les anteriors poblacions. Aquesta exageració deu probablement el seu origen al fet, abans generalment admès, de suposar l'existència d'un bressol de la humanitat que s'ha anat situant en llocs diferents del planeta, preferentment a l'Àsia. Hi ha, però, actualment, deguda a D. Rosa, una nova teoria, anomenada *ologenèsia* (1), segons la qual una espècie nova descendeix de tots els individus de l'espècie que puja en l'escala dels éssers vivents, i, per tant, neix sobre una àmplia extensió. Les espècies derivarien les unes de les altres per dicotomia, i la primera forma vivent s'hauria constituït al mateix temps per tota la terra si les condicions climatològiques ho permetien. Més tard les espècies s'haurien anat concentrant en llocs determinats. Pel que fa a l'home la concentració s'hauria anat efectuant per races sobre una àrea molt extensa. Segons l'ologenèsia, teoria que gaudeix ara d'una gran simpatia, els fenòmens migratoris perdrien importància i passarien a

(1) Vegeu: *L'ologénèse. Nouvelle théorie de l'évolution et de la distribution géographique des êtres vivants*. Paris, 1931.

ésser secundaris pel que fa a la formació de races. El contrari succeiria si admetéssim les teories que afirmaven que cada espècie naixia d'un sol individu i en un sol lloc, ja que aleshores la terra s'hauria poblat per l'expansió migratòria.

Si es comprova la teoria de l'ologenèsia afectarà sobretot la immigració dels primers elements que poblaren la nostra terra, però no per això hauríem de menysprear les barreges a què donaria lloc la concentració de les races en els llocs més adequats per a llur vida. A Catalunya, segons Bosch Gimpera (1), els elements ètnics que es troben amb anterioritat als ibers són els capsians amb matisos pirinencs. Aquestes poblacions no foren assimilades pels ibers i els celtes, sinó que devia succeir més aviat el contrari en alguns llocs, i en altres la barreja fou tan forta que es fa difícil destriar el predomini d'un dels dos grups. Diu aquell autor: «Aquests pobles preibèrics, com s'ha dit, tenen arrels antiquíssimes en la prehistòria, i pròpiament són una resultant de les transformacions dels pobles de la més antiga edat de pedra, del paleolític, que culmina, a la fi d'aquesta, en la formació de dos grans nuclis ètnics amb personalitat distinta reflectida en una cultura diferent: els pobles capsians d'una part i els pirinencs de l'altra». I afegeix: «Aquest estudi, altrament, és de la més gran importància, per tal com per a la majoria dels territoris equival al de la gran massa de la població, no sols de la prehistòrica, anterior als grans moviments dels pobles que informaren l'etnologia coneguda, sinó àdhuc de l'actual. L'element verament indígena dels pobles peninsulars no desaparegué per l'entrada dels que tenen un nom històric i que dominaren més o menys el país. És més, passat algun temps, els invasors acabaren per fondre's amb els indígenes, i en molts

(1) Vegeu: *Etnologia de la Península Ibèrica*. Barcelona, 1932.

llocs nuclis importants d'aquests degueren seguir intactes per molt de temps». Aquests paràgrafs estan d'acord amb les modernes tendències que cada vegada donen una importància major a les poblacions primitives en la formació de les modernes.

Dels pobles que després dels ibers i els celtas vingueren a Catalunya no n'hi ha cap que hagi deixat una forta empremta ètnica.

Pel que fa referència als cartaginesos, com diu F. Soldevila (1), es tracta «d'un element sense transcendència, no fos que va provocar la vinguda dels romans. Amb prou feines quatre anys va durar l'ocupació cartaginesa de la nostra terra; Roma havia salvat Catalunya d'esdevenir colònia d'un poble africà: ni influència ètnica ni espiritual, no fou possible». Les colònies gregues influenciaren les gents que hi estaven en contacte, des del punt de vista mercantil i cultural, però la barreja fou escassa i en tot cas localitzada en alguns nuclis empordanesos. Quant a la dominació romana, tan important respecte a la civilització del nostre poble, tampoc no constituí un factor de primer ordre en la formació ètnica de Catalunya. Els romans ens assimilaren culturalment, però no costa gaire veure que el nombre relativament escàs de romans que quedaven aquí havien d'ésser a llur torn, assimilats pels naturals. El mateix havia de passar amb els visigots, els sarraïns i els jueus. Tots ells han matisat la nostra població, però el fons anterior manté l'estructura ètnica en la primitiva diversitat de caràcters ben definits.

Catalunya iniciava la reconquesta, i amb ella la seva formació nacional, amb una empenta demogràfica deguda potser a la maturació de tots aquells empelts en la vella soca racial, i podia no sols reparar els danys de la guerra, sinó efectuar l'únic gran moviment expansiu de la nostra població en colonitzar Ma-

(1) Vegeu: *Història de Catalunya*. Barcelona, 1934. Pàg. 7.

llorca, València i part de Múrcia, precisament quan a Europa la circulació humana es mostra més restringida. Aquesta expansió demogràfica havia d'ésser probablement la causa inicial de la decadència posterior, quan la baixa de la nostra població coincideix amb el màxim increment de la resta d'Espanya. La descoberta d'Amèrica i l'imperialisme dels Austries evitaren probablement una situació difícil que s'hauria produït per al nostre poble depauperat si Castella s'hagués proposat la seva assimilació. Vençuda la fase de baixa d'un dels cicles de la nostra població, que sembla produir-se amb anticipació respecte als de la resta d'Espanya, Catalunya es refà, creix, prepara i efectua el seu redreçament general, i es transforma en el nucli més ric i avançat de la península durant el segle passat i començos de l'actual sense que hi hagi moviments migratoris de gran importància, fins que una nova fase de baixa es produeix en la nostra vitalitat i l'atracció de Barcelona provoca un nou corrent demogràfic que culmina en la darrera dècada i posa a dura prova el nostre poder de resistència i d'assimilació.

Classes d'immigració.

2. Hi ha moltes classes d'immigració i segons que els nuclis que acudeixen a un país pertanyin a una o altra d'aquelles serà diferent la transcendència de llur acció damunt la població autòctona.

Creiem que es pot acceptar la classificació de R. Gonnard (1), el qual distingeix els emigrants en les següents categories:

1.ª Segons les causes que provoquen l'emigració (econòmiques, polítiques, socials, religioses, etc.).

2.ª Segons la condició social dels emigrants (obriers industrials i agrícoles, petits propietaris, homes d'ofici, capitalistes, etcètera; analfabets i il·lustrats, etc.).

(1) Vegeu: *Essai sur l'histoire de l'Emigration*. Paris, 1928. Pàgs. 23 i 24.

3.ª Per llur professió (peons o qualificats, manobres o intel·lectuals, etc.).

4.ª Per llur nacionalitat.

5.ª Per la durada de llur permanència.

6.ª Segons llurs qualitats morals.

7.ª Segons la importància del desplaçament efectuat (emigració transoceànica o continental).

D'aquestes set diferents categories que poden servir-nos per a classificar els immigrants a Catalunya sols podrien interessar-nos les que fan referència a les causes de llur immigració i a llur condició social, professió, permanència i qualitats morals. Com que, naturalment, no existeix ni pot existir per ara una veritable estadística de les entrades de forasters a Catalunya és impossible determinar exactament la distribució dels nou vinguts. Existeix, però, la convicció que la gran majoria són obrers agrícoles i homes d'ofici, amb un gran predomini dels peons, que molts són analfabets i que, per regla general, acudeixen a Catalunya amb la intenció de fer-hi una llarga estada o establir-s'hi. És a dir, que, amb l'excepció de la regió de Tortosa per a l'arròs i en algunes altres comarques per a la verema, no acostuma a haver-hi una forta immigració estacional.

Quant a les causes, la principal és l'econòmica, i sols en una minoria poden ésser d'ordre social o polític, o sia en cerca a Barcelona del refugi que pot proporcionar una gran ciutat. Segons l'expressió de Burke, l'emigració actua com l'aire comprimit que es precipita en els espais on hi ha aire rarificat. Els immigrants acudeixen a Catalunya atrets pel desnivell entre els salaris i per la demanda de mà d'obra. No és que vagin d'un país sobrepoblat a un de poc poblat, sinó d'un país que els pot mantenir malament a un altre que pot fer-ho millor.

*Les contrades
d'origen dels
nuclis foras-
ters que acu-
deixen en
l'actualitat a
Catalunya.*

3. Dels 2.791.292 habitants que tenia Catalunya, segons el cens de l'any 1930, n'hi havia 550.602 que no havien nascut aquí. Classificant-los segons les regions de procedència i la magnitud de les aportacions respectives obtenim el següent resultat:

Q u a d r e X I
*Habitants de Catalunya que no hi han nascut classificats
per regions d'origen*

Regions	Habitants	Percentatge del total
Llevant.	199.991	7'16
Aragó	118.346	4'24
Andalusia oriental. . .	55.872	2'—
Estrangers.	37.579	1'35
Central.	36.117	1'29
Castellans-lleonesos . .	31.069	1'11
Andalusia occidental. .	14.128	0'51
Alt Ebre	13.982	0'50
Galícia	13.270	0'48
Mallorca	11.317	0'41
Cantàbria.	9.135	0'33
Extremadura.	4.634	0'17
Canàries	971	0'03
Possessions espanyoles .	888	0'03
No consta.	3.302	0'11
Total.	550.601	19'72

Els llevantins són els qui proporcionen un contingut més elevat seguits dels aragonesos i dels andalusos. El nucli d'es-
trangers és crescut, i ho serà encara més en el pròxim cens,
degut a una arribada de nous immigrants, especialment ale-
manys. Els estrangers són, per regla general, homes d'ofici,

empleats i comerciants, i plantegen problemes diferents dels originats per la immigració de la resta d'Espanya. Caldrà fer un estudi a part d'aquesta aportació humana, però no en aquest treball, perquè ens allunyariem del pla expositiu que ens hem fixat.

Segons els resultats d'aquell cens a la ciutat de Barcelona, el nombre de no catalans que hi habitaven era 375.082, que representa una proporció del 37'1 per 100. La classificació per llocs de procedència és quelcom diferent, i la donem perquè subdivideixi els llevantins i els procedents d'algunes altres regions.

Q u a d r e X I I
Habitants no catalans de Barcelona classificats
per llur procedència

Lloc d'origen	Habitants	Percentatge del total
València	88.298	8'78
Aragó	81.368	8'08
Múrcia	50.725	5'04
Andalusia	42.756	4'25
Estranger	26.770	2'66
Castella la Nova	21.019	2'08
Castella la Vella	16.593	1'64
Lleó	11.386	1'13
Balears	9.378	0'93
Galícia	7.876	0'78
Navarra	5.536	0'55
Bascònia	5.090	0'50
Extremadura	2.513	0'24
Astúries	2.325	0'23
Canàries	674	0'06
Àfrica Espanyola	542	0'05
Indefinits	2.233	0'22
Total	375.082	37'22

Una gran part dels 175.520 no catalans residents fora de Barcelona, que representen el 9'83 % respecte a la població de 1.785.000 que queda un cop restada la capital, es troben repartits per les ciutats dels voltants de Barcelona, algunes de les quals ja hem vist que havien augmentat considerablement de població els darrers anys.

Si totalitzem els no catalans pertanyents a països de llengua catalana (això és, valencians i mallorquins) veiem que sumen 97.678 a Barcelona. No podem totalitzar-los de tot Catalunya per anar englobats els llevatins en una mateixa rúbrica. Aquesta part de contingent immigratori és la que menys preocupacions ha de proporcionar-nos, ja que poden ésser considerats com de la nostra mateixa raça i fàcilment assimilables; però aquest grup és cada vegada proporcionalment menys important, perquè també ha baixat la natalitat a València i Balears i és la gent de més cap al Sud la que ara ve a Catalunya i la que també passa als altres països de llengua catalana. Murcians i almerians són ara els qui arriben en major quantitat i llur vinguda ha fet més patent la importància de la qüestió, donada la diferència de costums i de benestar entre Catalunya i aquelles regions. És el peonatge en massa que va en cerca d'una mena de terra de promissió diferent de la seva en molts aspectes, i el contacte produeix a vegades en els dos grups una reacció violenta. Ells ens veuen massa rics i nosaltres els veiem massa pobres. A ells pot agafar-los un odi excessiu contra els qui consideren més afortunats en la vida, i moltes vegades llur presència desperta als catalans un malestar i un menyspreu que fan més difícil la mútua comprensió.

Si comparem els resultats del cens del 1920 amb el del 1930, veiem que en aquests deu anys, pel que fa a la població de la capital, el nombre dels nascuts a Catalunya ha passat del 69'3

per 100 al 62'9. No ha variat la proporció dels mallorquins, asturians i canaris; ha baixat la dels valencians, que passa del 9'4 al 8'7 per 100; i ha augmentat, en canvi, la dels castellans del 3'1 al 4'8, la dels aragonesos del 6'8 al 8'1, la dels andalusos del 2'9 al 4'2 i la dels murcians del 4'1 al 5'0 per 100. Ja hem vist, però, que molts murcians i almerians s'han concentrat als pobles dels voltants on els és més fàcil viure agrupats i no figuren en la població barcelonina.

4. Un dels punts fonamentals de tota política immigratòria consisteix a facilitar l'arribada individual i dificultar la col·lectiva, perquè la primera és més fàcil de dominar i assimilar, mentre que la segona constitueix una mena d'enquistament d'un cos estrany que no arriba mai a confondre's amb l'organisme ni a prendre part en el seu funcionament normal. La primera forma d'immigració era la que generalment tenia lloc a Catalunya; però darrerament, amb motiu dels treballs preparatoris de l'Exposició, s'han pogut veure trasllats en massa i formació de barriades integrades per gent procedent d'un mateix lloc.

*Immigració
individual i
col·lectiva.*

Fa uns dos anys que el periodista Josep A. Benavides publicà un reportatge a «Estampa» en el qual explicava el trasllat a Granollers d'una gran part dels habitants de tres poblets de la província d'Almeria nomenats Lúcar, Tijola i Purchena. En aquell reportatge es diu: «Lúcar, partit de Purchena, té uns mil set-cents habitants. Però a Lúcar hi deuen quedar pocs veïns, perquè l'alcalde, un regidor, el capellà i fins el curandero s'estaven a Granollers. Uns amb altres estan emparentats, conserven llurs costums i entre ells existeix un gran sentiment de solidaritat». En el mateix reportatge es diu que els almerians viuen en uns determinats carrers de Granollers i també s'hi reproduïx una frase de l'ex-governador Sr. Moles sobre els murcians

de la Torrossa, entre els quals viuen uns barcelonins que són coneguts per «la família dels catalans». Respecte a aquests moviments immigratoris en grup i llur establiment en nuclis d'arribada es troben dades d'interès en els reportatges publicats a «Mirador» per Carles Sentís, a darreries de 1932 i començos del 1933, amb el títol «Múrcia exportadora d'homes». Estudia la situació al mateix país passant fins a Lorca i la regió dels voltants, que és el focus de l'exportació d'homes, i cita alguns centres de comarca que donen els majors contingents, com Lorca, Caravaca, Totana i Moratalla a Múrcia, Huércal-Overa, Vélez Rubio, Vélez Blanco i Vera a Almeria i Puebla de Don Fadrique a Granada. Si comparem la població d'aquestes ciutats en 1930 amb la que tenien en els dos censos anteriors, veurem si presenten les característiques de països on existeix un corrent immigratori.

Q u a d r e   X I I I

Població d'algunes ciutats de Múrcia i Andalusia en els darrers censos

Ciutats	1910	1920	1930
Lorca	70.807	74.696	60.300
Caravaca	17.349	18.753	21.306
Totana	13.591	14.072	13.608
Moratalla	13.500	13.412	13.692
Huércal-Overa	16.367	15.982	11.068
Vélez-Rubio	9.447	9.447	7.784
Vera	8.638	6.888	5.011
Vélez-Blanco	7.634	7.566	6.207
Puebla de Don Fadrique.	7.586	7.887	7.797
Total. .	164.919	168.733	146.773

Es a dir, en aquestes 9 localitats la població de 1920 a 1930 ha minvat en 22.000 habitants, tot i l'alta natalitat de llurs habitants. Si hi posem tots els pobles del voltant, on l'emigració és encara més forta, veurem la importància del contingent emigratori que surt d'aquella zona. Per a tenir una idea més precisa de la intensitat del despoblament d'aquelles comarques cal dir només que Múrcia tenia el 1931, tot i la fugida de gran part dels elements joves, un coeficient d'augment vegetatiu del 11'3 per 1.000. No ens és possible conèixer any per any el moviment de la població en aquelles 9 ciutats, perquè les publicacions oficials sols detallen les xifres de les que superen els 10.000 habitants, que són 5; però, així i tot, és interessant veure la natalitat de les mateixes ciutats en diferents èpoques. Els naixements d'aquelles 5 poblacions, Lorca, Caravaca, Totana, Moratalla i Huércal-Overa, que sumaren 3.257 el 1909, 4.084 el 1920 i 3.495 el 1930, representen el 26'08, 29'08 i 29'01 per 1.000, respectivament. Es veu clarament com l'emigració que començà els anys de la guerra no ha fet minvar la natalitat dels elements que queden en el país, sinó que ha succeït el contrari. Això explica per què aquelles ciutats no s'han despoblat encara més. I ja hem dit abans que és en els pobles on es deixen sentir més els efectes de l'exportació d'homes, perquè, ultra els qui surten a fora de la regió, hi ha els qui van a viure en les ciutats més grans de la comarca.

Basta comparar aquells coeficients de natalitat amb els de les ciutats catalanes que figuren en el quadre VII per a veure la vitalitat de Múrcia i Almeria i especialment dels centres d'on surt l'emigració. Sols els nuclis murcians de l'Hospitalet i Santa Coloma tenen una natalitat superior, perquè estan integrats per gent més jove que la que ha quedat a Lorca o a Moratalla. Aquesta vitalitat es demostra plenament quan arriben

a Catalunya, on estan en millor situació econòmica fins que les propagandes anticoncepcionals fan llur efecte. Aquest és, però, molt més petit on els immigrants viuen en comunitat, i, per tant, no es deixen sentir tant en els murcians com en els aragonesos o valencians.

No és que Múrcia i Almeria siguin excessivament poblades, ja que la densitat de la primera és de 57 habitants per Km.² i la de la segona de 39 habitants; sinó que, com ja veurem, la terra no és prou bona per a mantenir una gent tan prolífica.

*L'atracció
del benestar
material.*

5. Com fa notar Sentís en els reportatges citats, Múrcia està dividida en dues zones; l'una esplèndidament fèrtil, les «Vegas», i l'altre gairebé estèril per manca d'aigua. A Múrcia i a Almeria plou poc. El 1932 la mitjana de precipitació fou a Espanya de 707 mm., i en les dues estacions murcianes el pluviòmetre recollí 123 mm. i 138 mm. S'ha provat de posar remei a aquesta situació amb la construcció de pantans, però sembla que la manca d'arbrat fa que l'aigua arrossegui molta terra i tapi el pantà, com, segons l'autor citat, succeeix al de Puentes. Hi ha el projecte de canalitzar l'aigua de dos riuets de la província de Granada, el Castril i el Guardal; però per ara no es porta a la pràctica. També hi ha en execució un canal que portarà les aigües del Taibilla, fins a la base naval de Cartagena, amb un gran ramal a Lorca. Segons L. Pardo (1), un dels problemes principals de la conca del Segura consisteix en el reg de l'extensíssima horta de Lorca, preparada de temps i assedegada. El mateix autor, en examinar la pluja i la seva distribució (2), situa en una de les cinc grans zones seques Múrcia i

(1) Vegeu: «Plan nacional de Obras Hidráulicas». Madrid, 1933. Vol. I, pàg. 195.

(2) Vegeu obra citada, pàg. 88 i següents.

Almeria; però, demés, en examinar la relació entre l'evaporació possible i la pluja caiguda, troba que «les zones de màxima relació són, a part de l'assenyalada en l'Ebre, una de Central que comprèn bona part de la Mancha i les corresponents a Múrcia i Almeria. En totes l'alçada evaporable arriba a passar cinc vegades la que cau de pluja, no bastant en les darreres a compensar aquest elevadíssim excés l'humitat deguda a la proximitat de la mar, que en tota la resta del litoral deixa sentir els seus efectes i permet un millor aprofitament dels escassos recursos locals».

Es comprèn que en aquestes condicions hi hagi zones de Múrcia i Almeria que no puguin mantenir un contingent de població gaire elevat, i quan llurs habitants, obligats a menar una vida misera, experimenten, per circumstàncies extraordinàries, un augment important, no els queda altra remei que pensar en l'emigració d'una part d'ells. Segons sembla, en un primer moment emigraren a Amèrica, però després veieren que hi havia països més propers, també mancats d'homes, com França i Catalunya, que els venien de pas, on es podia obtenir un major benestar material, i aleshores l'emigració augmentà d'importància, perquè ja no oferia tantes dificultats. Aquesta emigració és temporal i permanent. La primera sols cerca un benefici limitat que cada any els permeti desplaçar-se i obtenir un cert estalvi anant a veremar, per exemple; i l'altra, que és la que predomina, es caracteritza per un propòsit d'abandonament definitiu de llur país. Per això en primer lloc vénen els joves i després envien a cercar els vells. Com diu Sentís, «cap emigrant enriquit, benestant o que simplement hagi arribat a guanyar-se la vida amb una certa seguretat, no ha tornat mai a Lorca». I en un altre lloc també: «A Lorca vaig parlar amb molta gent. Doncs bé: no vaig trobar ningú, absolutament ningú, que no tingués

parents a Barcelona. A uns la família els havia marxat col·lectivament, primer la gent jove, després els vells». D'aquesta manera s'explica que a Catalunya vagin ara en augment els grups d'edat avançada, i que a Múrcia i Almeria no augmenti la mortalitat ni minvi la natalitat.

Aquesta emigració en massa no s'explica tan sols per la pobresa del país d'origen i el benestar que troben a Catalunya, sinó també per una manca de patriotisme local que caracteritza aquests grups demogràfics. Potser aquesta és una conseqüència de la primera, però denota una manca d'estímuls espirituals, que haurem de tenir en compte més endavant quan tractem de les possibilitats d'assimilació. La diferència dels nivells de vida és tan gran, que els qui arriben aquí, si troben feina, envien a cercar els parents i els amics encara que de moment no n'hi hagi per a ells. La venda ambulante i la mendicitat ajudaran a passar els primers temps fins que sigui possible trobar treball; però si aquest no es presenta hi ha el perill que els arribats de nou es creguin defraudats no pels seus parents o amics o per llur pròpia iniciativa, sinó per la societat en la qual es troben, la riquesa de la qual els sobta i provoca llur indignació, i la desigualtat social els apareix no ja una contingència cercada, ans un defecte constitucional de la nostra organització econòmica. Vénen atrets pel benestar material, i si no el troben a causa de l'excessiu nombre d'arribades, com que han hagut de liquidar llur vida anterior i molts no tenen possibilitat de tornar a llur poble, ens culpen a nosaltres i estan disposats a actituds de rebel·lió. I encara ve a agreujar la situació el fet que molts que s'ho havien venut tot per anar a França es troben amb la frontera tancada i resten aquí. Si no hi ha treball és el segon desengany que sofreixen i llur reacció ha d'ésser més violenta.

6. Les reaccions dels emigrants, que veuen defraudades llurs esperances, contra la nova societat que els ha acollits, seran més o menys violentes segons les qualitats físiques i morals dels nuclis arribats. Per regla general, l'emigració es compon d'elements extrems, és a dir, de gent que té ganes de treballar i d'altra que va només en cerca d'aventures; de gent que té aspiracions de millorar i d'altra que té raons per a no quedar-se al seu país; de gent ben dotada i de fracassats. En el nostre cas, per bé que això succeís amb anterioritat, ara no deu ésser tan indubtable, perquè l'emigració actual és produïda, com hem vist, per una fugida en massa de terres pobres i en alguns casos per la gran majoria dels habitants de certs pobles. De totes maneres, per a deixar el país on s'ha nascut cal una certa decisió o la manca d'arrelament material i moral.

Qualitats físiques i morals dels immigrants.

Segons Sentís, la zona que envia els emigrants a Catalunya és extremament pobra. Parlant de la situació econòmica del país, diu: «El problema de la misèria a Lorca és un dels més vius d'Espanya». Naturalment, d'un país excessivament pobre no poden sortir-ne gents sanes i fortes en la plenitud de llurs facultats físiques i morals, ans la misèria ha d'haver ocasionat en aquells camperols una baixa constitucional. Sentís, quan s'apropa a Lorca, veu que «la gent té un altre aspecte i ja no es veuen aquells *huertanos* panxuts i satisfets i —això és important— trobem individus tracomatosos, i com més ens allunyem de l'horta més en trobem amb els ulls més o menys vermells o llagrimosos, amb secreció o sense». Aquella gent no té cap culpa de l'estat en què es troba, i dona una prova de bon sentit fugint d'aquell ambient per anar a cercar-ne un altre on la vida sigui més agradable; però el país que els rep desitjaria que la nova sang que ell no és capaç de produir li arribés en el millor estat possible. El contrast és massa gran entre una

població primitiva i forta però depauperada i una altra d'afeblida per la riquesa però ben apeixada, potser excessivament apeixada. Aquesta contraposició fa que a molts immigrants els «reprengui» el nou estat de coses, considerin una injustícia humana llur estat deficient tant des del punt de vista físic com intel·lectual i, com ja hem dit abans, l'atribueixin a la gent amb la qual han passat a conviure. Aquell estat de depauperació pot portar desgraciades conseqüències. Sentís afirma que Totana, un dels centres d'emigració, és el poble d'Espanya on hi ha més idiotes. No cal dir les dificultats d'adaptació que poden presentar aquestes circumstàncies. Quan parlarem de les lleis d'herència veurem que hom creu que aquesta exerceix una influència preponderant damunt els nous productes humans i que l'ambient sols influeix escassament en els caràcters heretats. Ho diem ací per fer veure que, si trobem unes aportacions humanes de bona qualitat, el fet de llur misèria actual o de llur endarreriment intel·lectual no ha d'ésser exagerat, perquè aquest nou ambient pot modificar la influència de l'altre; però si aquelles són fisiològicament tarades no podrem fer gairebé res per a millorar-les.

Cal, però, tenir present que hi ha caràcters hereditaris que podem considerar com a no permanents, perquè només es transmeten durant algunes generacions, deguts a malalties del germen, com l'alcoholisme, la sífilis, etc., efectuades per inducció, i per això es fa difícil la distinció entre caràcters veritablement hereditaris o dels que només ho són en aparença degut a aquella inducció (1). Això, que té importància des del punt de vista eugènic, també ha d'ésser recordat quan es tracta de jutjar el valor d'una aportació demogràfica per l'estat actual dels seus components. A més, cal tenir present que la depauperació produïda per una

(1) Vegeu GINI, *Le basi scientifiche...* Pàg. 112.

situació econòmica desfavorable influeix, principalment, damunt les cèl·lules somàtiques, deixant gairebé immunes les germinals. El canvi d'ambient pot modificar aquella acció exercida damunt les primeres i facilitar el desenvolupament dels caràcters transmesos per herència.

No podem oblidar, però, les recerques fetes per alguns homes de ciència, com Galton, Woods, Nearing i altres, sobre l'herència de la capacitat mental. Es citen com a exemples importants la família Darwin amb nou homes eminents en dues generacions i la família Bach pel gran nombre de músics de talent que produí en dues centúries. Un altre exemple de l'herència de qualitats o defectes és el reproduït per H. Duncan (1) d'un estudi de Nearing que fa referència a dues famílies típiques descendents de dos homes assenyalats.

Veu's-en ací les dades:

Max «Juke» (Nat el 1720)

1.200 descendents identificats.

440 amb malalties vicioses.

400 ruïnes físiques.

300 morts en la infantesa.

300 en asils per pobres (2.300 anys en total).

130 condemnats per crim.

60 lladres professionals (amb una mitjana de 12 anys de presó).

50 prostitutes.

7 assassins.

Cap individu no contribuï al benestar social i costaren a la societat 1.250.000 dolars.

(1) Vegeu: *Race and population problems*. New-York, 1929. Pàgs. 68 i 69.

Jonathan Edwards (Nat el 1703)

1.934 descendents identificats.
295 llicenciats.
100 advocats.
100 capellans i músics.
80 amb càrrecs públics.
75 oficials de l'Exèrcit i la Marina.
65 professors.
60 metges.
60 autors eminents,
30 jutges.
13 presidents de Facultats.
3 senadors.
1 vice-president dels Estats Units.

No es conegué que mai hi hagués un descendent condemnat.

També s'han efectuat importants recerques sobre l'herència dels defectes mentals, però no s'ha arribat a conclusions definitives sobre la part que pot correspondre a les influències ambientals.

Actualment a Catalunya una gran part dels delictes de sang són efectuats per immigrants: cal fugir, però, en primer lloc, de la tendència comuna a tots els països on hi ha nuclis forasters a atribuir-los tot el que succeeixi de dolent. A més, s'ha de tenir present que moltes energies dels pobles primitius que porten a la violència poden ésser encarrilades en altres direccions profitoses per a la societat.

El nostre propòsit en retreure aquesta qüestió parlant de les condicions físiques i morals dels emigrants és fer veure la importància de llur determinació per tal d'efectuar-hi la millora convenient.

7. En els països als quals la immigració és necessària existeix, difusa entre el poble, la convicció que una gran part dels problemes d'ordre públic han d'ésser atribuïts als nou vinguts. Aquesta convicció porta el desig, i després l'efectivitat, d'una regulació de les entrades dels elements forasters. Hem vist, però, que també existien raons basades en la teoria de l'*òptimum*, tant quantitatiu com qualitatiu. Exageren, evidentment, tant els països que es resisteixen a una immigració incontrolada com els que tenen interès a vessar llurs sobrants demogràfics damunt altres països i àdhuc a evitar al més possible que siguin assimilats. Cal, justament, adoptar una actitud comprensiva que no exclougui la deguda vigilància. A Espanya, tot i ésser un país amb excedents demogràfics que cerquen el camí de l'emigració i es troben amb dificultats creixents per a entrar en molts dels llocs on abans es dirigien, no s'han posat obstacles a l'entrada dels estrangers, i això fa que sigui gairebé impossible reglamentar l'entrada de forasters a Catalunya, sobretot per evitar acumulacions excessives en les èpoques d'estancament econòmic. És clar que fer una tria dels qui acudeixen en cerca de treball és més difícil encara, i no s'ha intentat mai seriosament durant un període suficientment llarg per a veure'n l'eficàcia: només per als elements francament indesitjables s'ha fet alguna cosa en matèria d'ordre públic, però no en els aspectes sanitari i econòmic.

*La regulació
de la immi-
gració.*

Molts diran que el que interessa és reduir el nombre dels qui arriben quan aquest es consideri excessiu, que aquesta funció ja s'efectua automàticament quan no hi ha feina durant un període llarg i que la resta és una qüestió de policia per als indocumentats i els vagabunds. No creiem que aquella funció reductora s'efectuï amb la necessària rapidesa per la capacitat que molts dels immigrants posseeixen de resistir a la misèria, i

mentre hi hagi un sobrant sense ocupació és fàcil el reclutament d'elements joves per a fins delictius.

El nostre cas és molt difícil perquè no podem tenir fronteres, i, per tant, no ens és possible fer com altres països que les tanquen quan els convé i àdhuc efectuen expulsions més o menys dissimulades dels treballadors estrangers en temps de crisi.

Ens sembla que és interessant examinar les raons que generalment s'oposen a l'entrada de nous emigrants. En la Conferència Internacional de la Població celebrada a Ginebra el 1927 hom dedicà una part del temps a discutir el problema de la immigració, prenent per base una proposta d'Albert Thomas d'internacionalitzar l'estudi i la resolució d'aquestes qüestions que poden establir motius de fricció entre els diferents països i portar àdhuc a una guerra. Thomas (1) situa el problema internacional de les migracions entre dues argumentacions contradictòries: a) El dret sobirà de tot país d'immigració d'efectuar la pròpia política demogràfica sense cap interferència exterior, d'admetre solament les persones o races que consideri capaces de mantenir les tradicions, costums i idees de moralitat autòctones, i de fixar límits al nombre d'immigrants, que poden així ésser admesos dels respectius països d'emigració. b) El dret a l'existència de comunitats sobrepoblades, menys favorablement situades, o que no són capaces d'utilitzar llurs propis recursos i que desitgen col·locar el sobrant de llurs poblacions en països estrangers però que no volen veure com llurs emigrants perden massa fàcilment la nacionalitat com a conseqüència de la sortida del país natal.

Thomas trobava que aquestes dues polítiques contradictòries agafades naturalment pels extrems estaven basades en la sobi-

(1) Vegeu *Proceedings of the World population conference*. London, 1927. Pàg. 261.

rania nacional, i, per a evitar conflictes, proposava un control internacional, que sembla pràcticament irrealitzable mentre el món no variï molt, i afirmava que si aquest control no s'establia podria venir una guerra pitjor que la darrera.

Es evident que s'ha arribat a una exageració en les polítiques de control de la immigració, ja que només cal pensar en la quota restringidíssima d'espanyols que poden entrar als Estats Units, comptent-hi Puerto Rico, que fins fa poc era una colònia espanyola; però cal pensar també que les circumstàncies en aquell país mateix han variat molt, i si bé les xifres de l'emigració mundial, que arribaven a una mitjana de 2 ó 3 milions a les darreries del segle passat, no representaven un perill per als països amb porta oberta i el reclam d'un superior benestar, el control es feia necessari, tot i les seves imperfeccions. En el decenni anterior a la guerra entraven als Estats Units un gran nombre d'emigrants que en un any arribaven a 1.500.000. Adhuc per a un país de 120 milions d'habitants una xifra com aquesta arribava a preocupar, pensant en la barreja i l'assimilació.

Segons C. B. Davenport (1), que intervingué en la discussió del report de Thomas, la política de la immigració als Estats Units havia travessat quatre fases. La primera fou hospitalària, és a dir, hom deixava entrar lliurement els refugiats polítics i religiosos i àdhuc els fugitius de la llei. La segona fase era econòmica, perquè l'enorme expansió del país exigia nous treballadors, i aquests moltes vegades eren portats per contracta per a obtenir una mà d'obra més barata a les mines i fàbriques, fins que ho impediren les lleis del 1882, 1885 i 1887. La tercera fou higiènica, perquè des del 1881 s'exigia un examen mèdic de tots els emigrants i s'impedia l'entrada als epilèptics, esguerrats,

(1) Vegeu l'obra citada *Proceedings...* Pàg. 274 i següents.

tuberculosos i àdhuc als anarquistes. La darrera fase ha estat eugènica influenciada pel canvi de l'emigració quan augmentaven els forasters originaris del Sud-oest d'Europa.

Les lleis de 1920 i 1925 establiren les conegudes quotes amb un mínim anual de 100 persones i un màxim del 2 per 100 de les de nacionalitat respectiva que hi hagués als Estats Units el 1890. Els immigrants han d'obtenir un visat d'immigració en els consolats americans de llurs països. S'exclouen els epilèptics, boigs o que hagin tingut abans atacs de bogeria, els idiotes, els d'inferioritat constitucional psicopàtica, amb alcoholisme crònic, pobres, mendicants, els que poden constituir una càrrega pública, els treballadors per contracta, els que tenen més de 16 anys i no saben llegir, etc. Es fa, a més, una reducció menor per als països del Nord-oest d'Europa i, més accentuada, per als països del Sud-oest europeu. Segons Davenport, ha estat possible, en reduir el nombre d'immigrants, facilitar l'assimilació i conservar un grau raonable d'homogeneïtat en la població dels Estats Units. Aquesta preocupació, diguem-ne racial, es pot dir que fou el principal mòbil de les primeres restriccions abans de la crisi.

També els francesos L. Bernard i J. Bourdon, que intervingueren en la discussió, defensaren la necessitat d'un control, i feren notar com es fa cada dia més difícil l'assimilació dels estrangers, defensant la selecció dels immigrants des del punt de vista físic, moral i de llur classe d'ocupació per a evitar els defectuosos, els criminals i l'acumulació de treballadors en activitats on no hi ha manca de mà d'obra. Però les principals raons són les que fan referència a la selecció racial per a evitar l'entrada d'aquells grups de races difícilment assimilables i impedir la formació de minories nacionals, alienes en l'esperit si no en la raça.

En la segona assemblea general de la Unió internacional per

a la investigació científica dels problemes de la població, que tingué lloc a Londres el 1931, J. W. Gregory presentà una comunicació sobre les restriccions migratòries i llurs efectes (1), constatà que des de la conferència de la població mundial el 1927 les restriccions havien augmentat considerablement i feien pràcticament impossible la immigració en la majoria de països que rebien els contingents d'emigrats europeus, però que, donada la situació econòmica que n'era la causa principal, els països d'emigració s'hi havien conformat. Explica, però, les conseqüències que la manca de sortida dels sobrants de població ha tingut en els països exportadors d'homes, on ha augmentat la parada forçosa. Aquell autor fa notar que les primeres conseqüències de la restricció als Estats Units abans de la crisi foren l'emigració cap als Estats del Nord de negres i mexicans dels Estats del Sud, amb un augment de salaris en les regions agrícoles meridionals. També anuncia la possibilitat no tan sols de l'augment de la població negra en tenir millors condicions de vida, sinó que al Nord sigui més fàcil que s'efectuï una barreja amb els blancs. Retreu el fet que moltes indústries han estat muntades pensant en un increment continuat de la població i que la restricció de la immigració pot fer-les menys rentables. I, finalment, fa veure com a Austràlia, que segons ell podria mantenir 100 milions de persones, encara que molts autors, sobretot australians, redueixin la xifra entre 10 i 30 milions, el pes del deute per testa és molt gran degut a la poca productivitat de moltes despeses fetes amb excés respecte a la població actual.

També nosaltres hem sentit la influència de les restriccions a la immigració i de la difícil situació econòmica de molts emigrats. No tan sols s'ha fet evident el perjudici econòmic de

(1) Vegeu: *Some effects of current migratory restrictions en Problems of Population*. London, 1932, pàg. 201 i següents.

l'enorme reducció de les trameses de diners que fan els emigrats en temps normals, sinó que entre els qui han tornat i els qui han deixat de sortir poden calcular-se en un mínim de 300.000 els habitants en edat activa que l'economia espanyola ha hagut d'absorbir i que han fet augmentar els sense feina. A Catalunya han tornat molts que eren a l'estranger i han procurat venir també altres que pensaven emigrar i que aquí han provat de trobar feina. Si els catalans que han tornat poden quedar-se aquí haurà estat un benefici per a la nostra població decadent, sobretot si alguns d'ells porten iniciatives en el camp econòmic. El mateix efecte favorable podria tenir la vinguda de jueus alemanys.

Com dèiem abans, no podem aplicar cap dels procediments defensius del nostre grup ètnic ni apel·lar als fonaments que serveixen a aquells països per a muntar llurs polítiques restrictives de la immigració. No ens és possible de parlar de sobirania nacional ni de cap dels drets inherents a ella, i hem de veure sense una reacció com entren a casa nostra, barrejats amb gent sana que vénen en cerca de treball, elements defectuosos físicament o moralment que després seran un enuig o una càrrega per a la nostra societat. I cal pensar que, si examinem la proporció que els immigrants representen respecte a la població total, hi ha hagut períodes en el darrer decenni en els quals Catalunya ha estat el país que ha atret més elements forasters i que, per tant, hauria de demostrar una capacitat d'assimilació més gran. D'això ja en parlarem més endavant, però ací voldríem fer notar que aquesta tasca de destriament i assimilació necessària a tots els pobles de forta immigració que no volen perdre llurs característiques hauria de poder efectuar-se d'acord amb el Govern central si aquest arribés a comprendre la necessitat en què es troba Espanya de mantenir el grup català en tota la puresa possible i d'evitar que Barcelona es transformi en un refugi

internacional de tots els qui temen la llei o avorreixen el treball.

Ja hem vist en els principis oposats que presentava Thomas a la Conferència Internacional de la població, com els països d'emigració defensen el dret de col·locar llurs sobrants demogràfics basant-se en el dret a l'existència. Aquest raonament amaga moltes vegades sentiments d'expansió imperialista, però les queixes foren justes si es tractés de comunitats sobrepoblades situades menys favorablement o incapaces d'utilitzar llurs propis recursos que volen traslladar una part de llurs habitants a països més fèrtils o menys poblats. Catalunya, i especialment l'exprovincia de Barcelona, és una regió més aviat sobrepoblada, la més poblada, almenys, d'Espanya; no és cap ganga de la naturalesa: la seva riquesa minera és petita i encara descoberta a darrera hora, no té gaires planes ni terrenys de fertilitat natural ni produeix cap matèria primera per a les seves indústries bàsiques. El nostre progrés econòmic no ha estat facilitat per factors externs, sinó que és degut primordialment a una aptitud especial dels catalans per al treball industrial i per al comerç. Si es vol continuar el progrés a Catalunya, els immigrants han de produir una part de riquesa proporcional a llur nombre. Això és possible mentre només s'ocupin en feines de poca responsabilitat i l'empenta continuï, però si van enfilant-se en l'escala social, hauran de posseir qualitats semblants a les nostres o superiors. Tenen dret a venir i demanar una part de la nostra riquesa, si veuen la possibilitat d'adquirir els nostres costums i assimilar l'aptitud econòmica, de la qual tornarem a parlar. En el cas contrari, ningú no pot exigir hospitalitat a un país que s'ha creat unes activitats a costa de sacrificis i esforços i que no posseeix una base sòlida de riquesa. És l'estat de les nostres activitats el que ha de determinar el nombre dels qui poden obtenir treball a Catalunya. Una allau desproporcionada de mà

d'obra perjudicaria, en primer lloc, la pau social tan necessària a l'estabilitat i a l'increment de la producció; en segon lloc, els obrers que hi ha en activitat, que veurien baixar els jornals en els rams en què pogués intervenir la competència; i, en tercer lloc, els mateixos nou vinguts, la part sobrant dels quals hauria de tornar als llocs d'origen. S'al·lega en els països d'emigració el dret a la vida, però també hi ha qui respon que existeix el dret de limitar un creixement exagerat. Podrà retreure's la immoralitat de la reducció de naixences, que som els primers a reconèixer; però, el fet és, que si molts immigrants arriben perquè no han volgut limitar el nombre de fills a llur país, no tarden a fer-ho aquí, i la immoralitat hi és igualment.

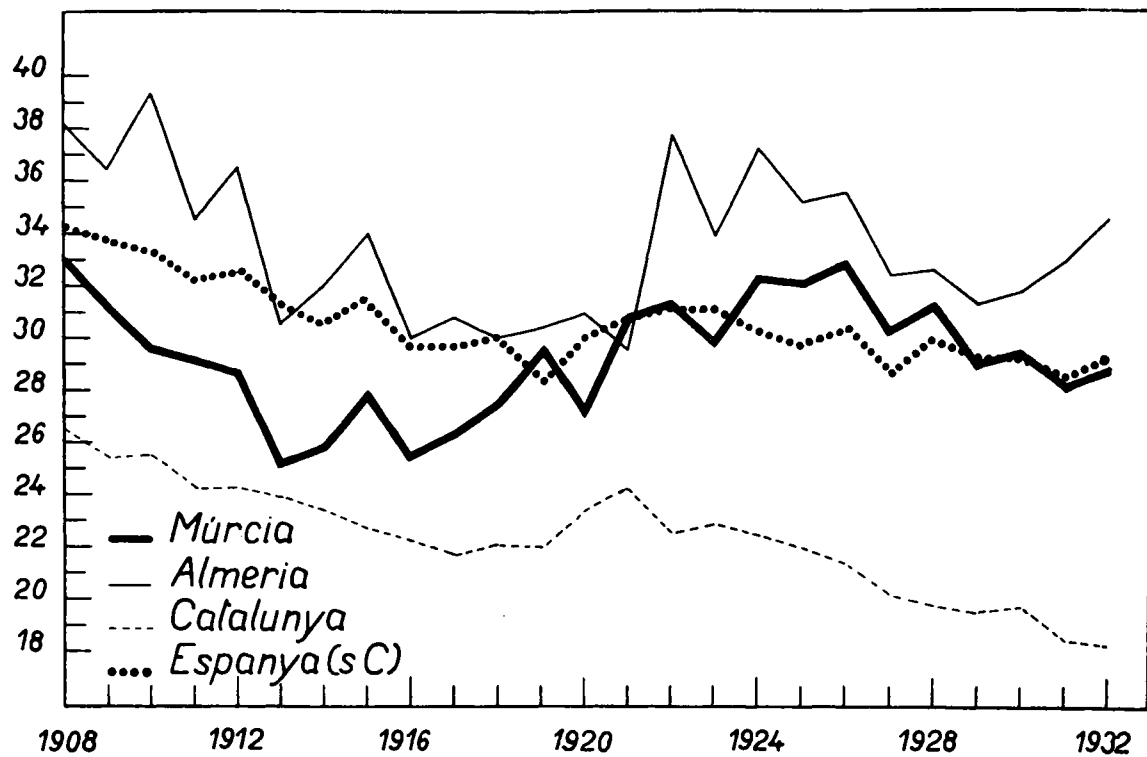
Adhuc prescindint que les regions d'emigració no vulguin efectuar les pràctiques anticonceptives, l'exageració de les quals ha originat la nostra decadència, i al·leguin el dret a la vida de llurs nuclis sobrants, hi ha un fet que ha estat enunciat per alguns autors i que ens interessa comprovar en el nostre cas particular. Fóra menys explicable la resistència dels països envaïts per nuclis excessius d'immigrants i el desig de posar restriccions a l'arribada de contingents forasters o almenys efectuar-ne una selecció si es tractés de poblacions poc denses amb terrenys sense cultivar i sobretot si aquell vessament de gent sobrera alleugés de manera visible els contingents humans dels llocs de provenença. Hi ha qui ha fet notar, com E. M. East(1), que «si l'emigració té lloc entre un país en el qual hi ha una pressió demogràfica envers un altre país que hom diu subpoblat hi ha un augment immediat en el coeficient de natalitat de la primera que restaura l'equilibri perdut. El mateix succeeix després de les guerres, epidèmies i fams. Qui hagi estudiat

(1) Vegeu l'obra citada *Proceedings of the World...* Pàg. 295.

les característiques dels darrers anys, estarà d'acord en això. L'emigració, per tant, no pot ésser altra cosa que una solució temporal pel problema de la població». Alguns altres autors han sostingut que la immigració fa minvar la natalitat en el país que la rep; i L. Stoddard exposà el 1920, segons Gregory, la teoria segons la qual si no hi hagués hagut immigració en els Estats Units des del 1800, la població hi seria avui més gran i millor del que és. Aquesta afirmació enclou segurament una exageració, però és evident que si la immigració no sembla haver de perjudicar el coeficient de natalitat en el països poc poblats, ha de perjudicar-lo en els que tenen una població densa. Si agafem el nostre cas, trobem que no pot culpar-se la immigració de l'excessiva restricció de la natalitat a les comarques agrícoles, però no pot deixar d'haver tingut un resultat desfavorable entre la classe obrera, la qual sent sobretot el desig de limitar la prole quan hi ha parada forçosa. Si, al contrari, hi hagués una demanda continuada de mà d'obra, és probable que els obrers davant de la feina abundant no tinguessin tantes temences per al present ni per al futur de la fillada.

Com que altres autors han discutit l'afirmació d'East, hem volgut veure si l'emigració de murcians i almerians afectava la natalitat d'aquelles províncies en sentit positiu o negatiu. Sembla natural que, si emigra principalment la gent jove, hagués de minvar la natalitat i augmentar la mortalitat, o sia, l'efecte contrari del que es deixa sentir en els països que reben contingents immigratoris, com ho hem comprovat a Catalunya.

En els quadres que segueixen, els resultats dels quals fan més visibles els gràfics n.º 2, 3 i 4, queda resumit el moviment dels coeficients de natalitat, mortalitat i augment vegetatiu a les províncies de Múrcia i Almeria, a Catalunya i a tot Espanya sense Catalunya des de l'any 1908 fins al 1932.

Gràfic n.º 2.—Coeficients de natalitat.

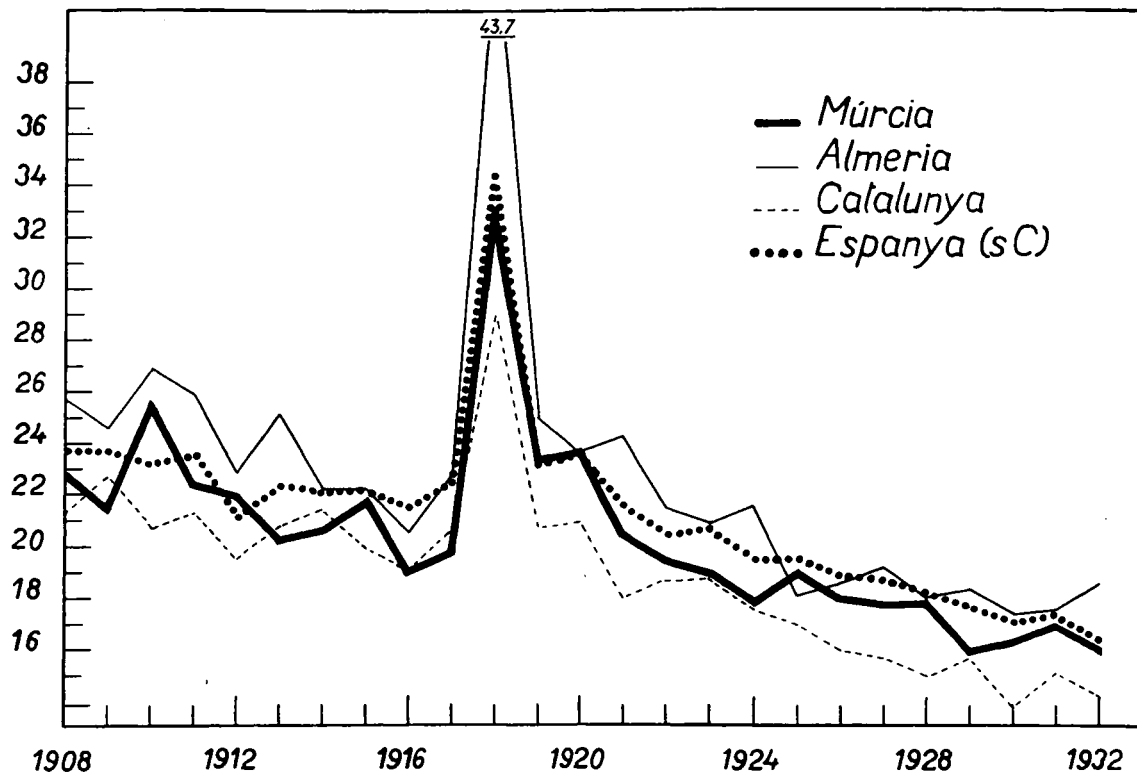
Quadre XIV

*Coefficient de natalitat a Múrcia, Almeria, Catalunya
i Espanya sense Catalunya, per 1.000 habitants*

Anys	Múrcia	Almeria	Espanya (s. C.)	Catalunya
1908-13	29'1	35'9	32'9	25'0
1914	25'7	32'6	30'5	23'4
1915	27'7	34'0	31'5	22'7
1916	25'5	30'0	29'7	22'2
1917	26'3	30'8	29'7	21'7
1918	27'4	30'0	30'0	22'1
1919	29'3	30'4	28'4	22'0
1920	27'1	31'0	30'0	23'4
1921	30'7	29'6	30'9	24'2
1922	31'4	37'8	31'1	22'6
1923	29'0	34'0	31'1	22'9
1924	32'3	37'3	30'3	22'5
1925	32'1	35'2	29'7	22'0
1926	32'8	35'6	30'3	21'5
1927	30'2	32'4	28'8	20'2
1928	31'2	32'6	30'0	19'8
1929	29'0	31'3	29'2	19'5
1930	29'4	31'8	29'2	19'8
1931	28'2	32'9	28'5	18'5
1932	28'7	34'6	29'2	18'3

La primera impressió que treiem de l'examen d'aquest quadre és que enlloc no trobem la disminució tan pronunciada de natalitat com a Catalunya, i que els darrers anys hi ha un augment respecte als anys de la guerra a Múrcia i Almeria, i una petita disminució a tot Espanya tret de Catalunya, mentre que a casa nostra la minva era important.

Adhuc si comparem les mitjanes dels sis anys darrers amb la

Gràfic n.º 3. — Coeficients de mortalitat.

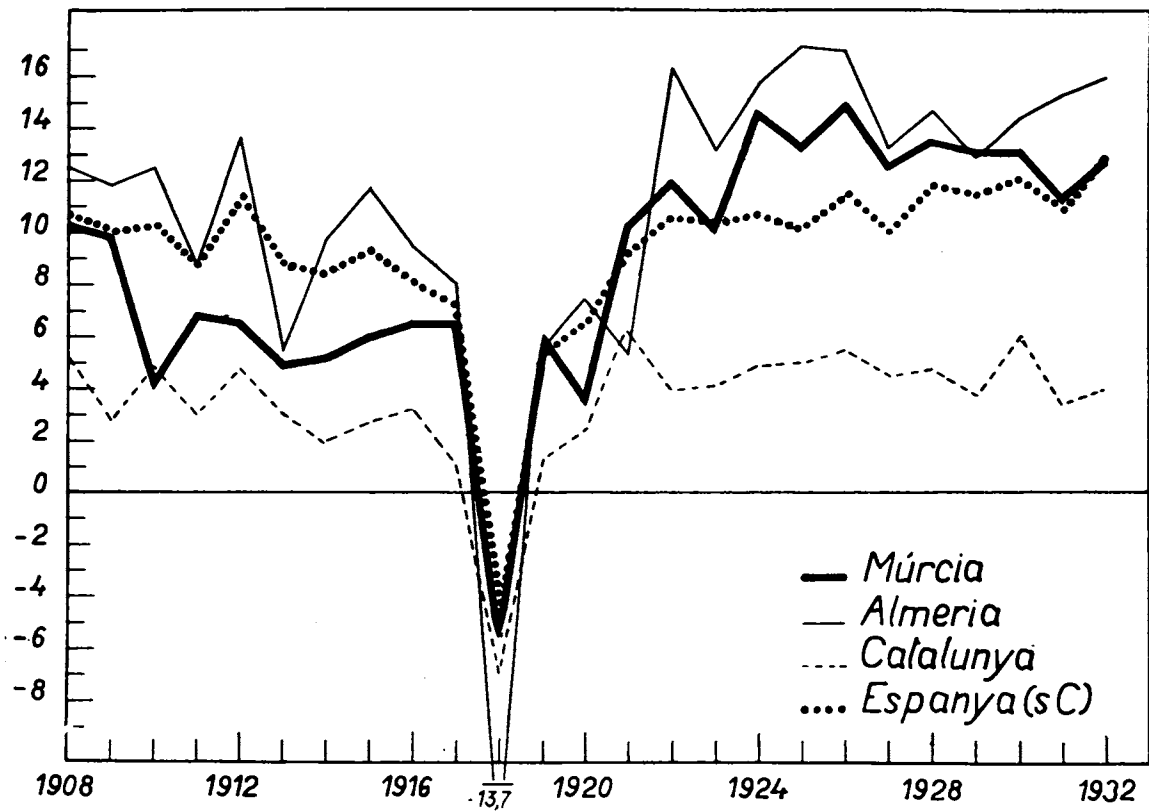
del període 1908-13 trobem que la disminució, nul·la a Múrcia, que té la mateixa mitjana, ha estat del 9'1 per 100 a Almeria, del 11'6 per 100 a Espanya sense Catalunya i del 22'8 per 100 a Catalunya. En el gràfic n.º 2 es veu ben clara aquesta diversitat de moviments.

Pel que fa referència a les defuncions podem formar amb els respectius coeficients de mortalitat un altre quadre comparatiu:

Q u a d r e X V

El coeficient de mortalitat a Múrcia, Almeria, Espanya sense Catalunya i Catalunya, per 1.000 habitants

Anys	Múrcia	Almeria	Espanya (s. C.)	Catalunya
1908-13	22'4	25'2	22'9	21'0
1914	20'6	22'3	22'1	21'4
1915	21'7	22'3	22'2	20'0
1916	19'0	20'6	21'6	19'0
1917	19'8	22'8	22'5	20'6
1918	32'9	43'7	34'4	29'6
1919	23'3	25'0	23'1	20'8
1920	23'6	23'6	23'5	21'0
1921	20'5	24'3	21'6	18'0
1922	19'4	21'5	20'5	18'7
1923	18'9	20'9	20'7	18'8
1924	17'8	21'6	19'6	17'6
1925	18'9	18'8	19'6	17'0
1926	18'0	18'6	18'9	16'0
1927	17'7	19'2	18'7	15'7
1928	17'8	18'0	18'3	15'0
1929	15'9	18'4	17'7	15'7
1930	16'3	17'4	17'1	13'8
1931	16'9	17'6	17'5	15'1
1932	16'0	18'6	16'4	14'3

Gràfic n.º 4. — Coeficient d'augment vegetatiu de la població.

Amb excepció dels anys afectats per l'epidèmia de grip que culminà el 1918, comprovem una disminució evident del coeficient de mortalitat en els quatre grups considerats. Comparant, com ho hem fet amb la natalitat, la mitjana del sexenni 1908-13 amb el 1927-32, veiem que en aquest darrer el coeficient de mortalitat havia experimentat una disminució del 25 per 100 a Múrcia, del 27'8 per 100 a Almeria, del 23'2 per 100 a Espanya sense Catalunya i del 29 per 100 a Catalunya. En la lluita contra la mortalitat hem anat al davant com hi anàvem també en la minva de la natalitat. Com que aquesta era inferior hi ha, per tant, un benefici que ha de fer créixer el coeficient d'augment vegetatiu, però encara l'acreixerà en proporció superior als altres tres grups. Això es pot veure en el tercer quadre amb el qual donem fi a la comparació.

Q u a d r e X V I

Coeficient d'augment vegetatiu a Múrcia, Almeria, Espanya sense Catalunya i Catalunya, per 1.000 habitants

Anys	Múrcia	Almeria	Espanya (s. C.)	Catalunya
1908-13	7'0	10'7	9'9	3'9
1914	5'1	9'7	8'4	2'0
1915	6'0	11'7	9'3	2'7
1916	6'5	9'4	8'1	3'2
1917	6'5	8'0	7'2	1'1
1918	5'5	13'7	4'4	6'9
1919	6'0	5'4	5'3	1'2
1920	3'5	7'4	6'5	2'4
1921	10'2	5'3	9'3	6'2
1922	12'0	16'3	10'6	3'9
1923	10'1	13'1	10'4	4'1

Anys	Múrcia	Almeria	Espanya (s. C.)	Catalunya
1924	14'5	15'7	10'7	4'9
1925	13'2	17'1	10'1	5'0
1926	14'8	17'0	11'4	5'5
1927	12'5	13'2	10'1	4'5
1928	13'4	13'6	11'7	4'8
1929	13'1	12'9	11'5	3'8
1930	13'1	14'4	12'1	6'0
1931	11'3	15'3	11'0	3'4
1932	12'7	16'0	12'8	4'0

Degut al fet constatat més amunt que la mortalitat havia baixat més fortament que la natalitat, trobem en els quatre grups un augment del coeficient de creixement vegetatiu de la població. Efectuant la comparació que hem realitzat anteriorment entre el primer i el darrer sexenni del període considerat, trobem que el coeficient d'augment vegetatiu ha passat del 7 per mil al 12'7 a Múrcia, o sia un augment del 81 per cent. Aquest augment ha estat del 34'5 per 100 a Almeria, del 16'1 per 100 a Espanya sense Catalunya i del 12'8 per 100 a Catalunya. Aquest augment serveix per a fer passar la xifra del nostre creixement vegetatiu del 3'9 al 4'4 per mil.

De les comparacions anteriors treiem com a conseqüència que Múrcia i Almeria, tot i la forta emigració d'elements joves de llur població, han augmentat de manera considerable llur capacitat natural de creixement, sobretot a la primera, mentre que Catalunya, on acudeixen en part important aquells nuclis migratoris, veu augmentar lleugerament la seva capacitat natural d'incrementació, tot i el nivell baixíssim a què es trobava abans de l'allau immigratòria. Hem vist com a Múrcia no ha variat la natalitat relativa d'abans de la guerra fins als darrers

anys, que a Almeria ha baixat poc i a totes dues menys que a tot Espanya sense Catalunya; i no parlem ja del nostre poble, en plena decadència. La disminució de la mortalitat, en canvi, era més alta a Múrcia i a Almeria que a Espanya sense Catalunya i no gaire inferior que la registrada a casa nostra.

En els gràfics n.º 3 i 4 es pot comprovar ràpidament el resultat obtingut pel que fa referència a la disminució de la mortalitat i al creixement vegetatiu que resulta de la diferència entre els naixements i les defuncions, però el que més ens interessa a nosaltres i es veu ben clar en el gràfic n.º 2 és el que ha ocorregut amb els naixements. Del 1919 fins ara, que és quan s'ha produït la intensificació del moviment immigratori a Catalunya, hem obtingut un lleuger redreçament de la natalitat que ha durat fins el 1926 i després ha vingut altra vegada una baixa continuada, tot i l'aportació de l'element foraster. En canvi, a Múrcia i Almeria notem una evident millora respecte als anys de la guerra quan el major valor de les produccions agrícoles feia menys desitjable l'emigració. Aquelles contrades, tot i veure's privades d'una part de llur població jove, han guanyat una vigoria reproductiva. Sembla, per tant, que en el nostre cas es confirma l'afirmació d'East que els moviments migratoris no basten per ells sols per a posar remei a una sobre població quan es tracta de nuclis de forta vitalitat, i que la decadència demogràfica, en els països on fa estralls, no es detura per l'acció dels elements immigratoris que provenen d'aquells centres més fèrtils demogràficament parlant. Sembla com si l'aportació de nova sang mitjançant l'intercanvi social vingués a accentuar el moviment de la desnatalitat on ja es venia manifestant amb excessiva intensitat.

A molts que desconeixen els efectes de la riquesa i el benestar general damunt la natalitat costarà d'entendre com és

possible que a Múrcia i Almeria, d'on la gent fugí per manca de mitjans de vida, vagi en augment la capacitat de creixement de la població, mentre que a Catalunya on ens cal una aportació continuada de contingents demogràfics forasters minvi cada dia més la nostra reproductivitat. Aquest fenomen, però, és tan vell com la civilització. Sempre hi ha hagut pobles rics i decadents i altres de pobres i excessivament prolífics, i precisament quan s'han posat en contacte aquestes dues classes de pobles és quan han tingut lloc les invasions i les guerres. En altres temps actuaven amb més força els frens repressius que s'oposaven a un augment massa ràpid de les poblacions humanes, que hauria estat produït per llur fecunditat elevada. Consistien aquests principalment en les malalties, la fam, les guerres i les lluites internes. Alguns d'aquests frens actuen de tant en tant en els temps moderns, i tots recordem haver sentit parlar de les darreres epidèmies de còlera, i hem pogut seguir les guerres colonials, altres d'internacionals i la mundial, la fam que s'estengué per la U. R. S. S. els primers temps de la postguerra, l'epidèmia de grip del 1918, les revolucions, especialment la soviètica, i l'extensió que han pres els avortaments en molts països d'Europa. Però aquests exemples s'han produït de tard en tard en els darrers segles, i sobretot en el segle XIX, i llurs efectes no són proporcionalment tan terribles com en el passat. Cal pensar només en les epidèmies de pesta negra i de glàiola que assotaven els pobles de l'edat mitjana. A Catalunya del 1348 al 1378 n'hi hagué quatre, alguna de ben terrible, i es calcula que moriren a Europa 25.000.000 de persones per la pesta negra en aquell segle. Respecte a les guerres modernes, tot i els estralls que causen, no són des del punt de vista demogràfic tan transcendents com en el passat. Recordem només el costum que hi havia en alguns pobles invasors

d'incendiar les poblacions i assassinar-ne els habitants de tota mena. Altres vegades eren els atacats, que s'estimaven més la pròpia destrucció que caure en mans de l'enemic. Ens sembla una gran matança la que ocasionà la guerra mundial no tan sols pels 12.000.000 de soldats morts, sinó per tots els paisans que tingueren una mort prematura per accidents, penalitats, etc.; i efectivament ho és, però encara han estat més grans les pèrdues que la humanitat ha sofert en segles anteriors. G. Vacher de Lapouge (1) estima en 5.000.000.000 els homes que han mort per la guerra des que existeix la humanitat, i altres autors arriben a triplicar aquella xifra. El segle passat s'han comptat 20.000.000 de morts en guerra, tot i ésser relativament pacífic. Les fams també han estat terribles per a la humanitat, ja que des dels temps bíblics se n'han comptades 350 d'importants, que no tan sols han fet morir molta gent a l'Àsia, sinó també a Europa, on Irlanda i Alemanya han estat dels països que més n'han sofert. Aquest darrer sembla haver vist reduïda la seva població a la meitat després de la fam del 1125. També cal afegir, en els temps primitius o en els països retardats, el costum de matar els vells i a vegades les criatures, sobretot les que no naixien perfectes, i els sacrificis humans, que arribaven a representar una veritable plaga, com, per exemple, a Mèxic, on els espanyols en arribar comptaren en algun temple més de 100.000 cranis. Les tribus de Mèxic feien entre elles les guerres «florides» amb l'únic fi d'agafar persones per a sacrificar.

Quan tots aquests frens repressius no servien per a impedir el creixement d'una població que no tenia prou mitjans de vida en el territori propi, venia la necessitat que els sobrants cerquessin un altre lloc on poder viure, i això ocasionava les

(1) Vegeu: *Les sélections sociales*. Paris, 1896, pàgs. 219 i 220.

migracions de pobles, que prenen el caràcter d'invasió d'altres terres més riques. Això no vol dir que, començades per necessitat les invasions, no continuessin per afany de poder o per imposar un ideal religiós o polític; però, àdhuc en aquest darrer cas, per a efectuar-les calia una població sobrant disposada a l'aventura. Fins a l'edat mitjana els moviments migratoris foren nombrosíssims, però s'ha exagerat la importància de llur intensitat, com ja hem dit abans. Fora de casos excepcionals, es tractava de nuclis relativament petits de guerrers que en plena força combativa es llançaven damunt pobles rics i decadents lliurats a la mol·licie. Aquests guerrers invasors formaven regularment la nova aristocràcia en els països vençuts i procuraven isolar-se prohibint els matrimonis amb els naturals, però venia llur pròpia decadència, una barreja posterior i la substitució que sempre s'ha anat efectuant de les aristocràcies pels elements inferiors que de mica en mica han ocupat el lloc d'aquelles.

Si situem el nostre cas uns quants segles enrera, ens trobaríem que Catalunya rica i demogràficament en decadència veuria acudir a les seves fronteres nuclis d'aragonesos, murcians i almerians. El més probable fóra que aquests ja no vinguessin en actitud pacífica i disposats a treballar, sinó menats per propòsits d'invasió. Podrien succeir dues coses: que la resistència armada dels catalans fos eficaç i àdhuc determinés una revifalla en la capacitat reproductiva o que manquessin de les qualitats de resistència necessària i fossin envaïts per uns centenars de milers que s'apoderessin del país i s'aprofitessin de llurs riqueses. En els temps moderns aquest sistema d'invasió no ha deixat del tot de practicar-se. Tenim tota la política colonial europea en l'edat moderna, i ara podem veure com el Japó cerca una sortida per als seus sobrants, i com França, tot i admetre pacíficament uns milions d'estrangers, es

volta de fortificacions per guardar-se de veïns més prolífics.

Ara, però, les coses es produeixen al contrari del que hauria passat aleshores. Aquests exèrcits d'immigrants que cada any passen pacíficament les fronteres ja no vénen a ocupar els llocs de comandament, sinó els que es troben més avall en l'escala social; però hem de tenir en compte que llur influència també serà més duradora perquè, donat llur nombre i la fecunditat superior que encara conserven, estan cridats a substituir més tard o més aviat les altres classes més elevades, en una part més o menys gran, segons com es vagi manifestant la nostra decadència demogràfica.

Es clar que poden succeir dues coses: que el nucli sud-llevantí deixi de tenir la fecunditat actual o que trobi altres eixides per al seu excés demogràfic. No és fàcil, ara com ara, la primera, perquè l'únic fre repressiu que quedava era la mortalitat infantil, i aquesta va essent més reduïda. Tampoc no veiem molt factible la segona fins que hagi acabat la crisi mundial o sia que han de passar uns quants anys per al retorn a la prosperitat en la majoria dels països. El perill fóra que en llurs regions no millorés la situació econòmica mentre que a Catalunya es produís un estancament o una reculada, i que, mal per mal, els immigrants procuressin venir aquí a provar d'obtenir una ajuda. Del 1931 ençà ja ens hi hem trobat alguna vegada, amb els conflictes d'ordre públic corresponents; però la crisi no ha estat, afortunadament, prou forta a casa nostra perquè poguéssim veure els excessos a què es pot lliurar una minoria ardida dintre una massa miserable i desesperançada que moltes vegades ha venut tot el que tenia per venir a provar fortuna. Ja tornarem a parlar d'aquesta qüestió en el Capítol IV, en examinar les conseqüències econòmiques, socials i polítiques de la immigració. Ara ens queda per analitzar una altra pos-

sibilitat, i és que minvés la reproductivitat dels pobles que ens envien llurs sobrants de població per l'acció de frens preventius. Aquests són de diverses menes i també han estat utilitzats per les comunitats humanes des de temps molt llunyans. Entre els més estesos hi ha les unions sexuals abans de la pubertat i els matrimonis en la infància, que moltes vegades espatllen les dones per a una llarga maternitat; el retard dels matrimonis; l'allargament de la lactació que en alguns pobles dura anys; el considerar tabú la còpula durant certs períodes; l'exageració del celibat i alguns mètodes anticonceptius més o menys eficaços (1). De totes maneres, aquests, fins a un temps relativament recent, no tenien gaire importància enfront dels frens repressius; però des de fa mig segle el moviment restrictiu de les naixences, efectuat de diferents maneres des del coit interromput fins a la utilització de pessaris d'acció física o química s'ha anat estenent per tots els països rics o que han deixat d'ésser-ho. I aquesta és la raó per què no creiem que pugui estendre's el moviment neomaltusià a Múrcia i Almeria. Malgrat ésser contraris a la limitació exagerada de les naixences (cosa que vol dir pràcticament contraris a tota limitació, perquè sempre tendeix a ésser exagerada), no podem deixar de reconèixer que generalment s'exerceix, almenys en un primer període de temps, a favor de la fillada que hom creu que es trobarà més disposta a triomfar en la vida si el seu nombre és limitat; però aquest diguem-ne sentit de responsabilitat (que en el fons després demostra no ésser-ho, perquè porta generacions de consentits per als quals la vida ha estat massa fàcil) no pot donar-se en pobles que passen misèria. I, encara que suposéssim possible l'extensió del neomaltusianisme a Múrcia i Almeria, portat

(1) Vegeu DUNCAN, *Race and population problems*. Pàg. 295 i següents.

potser per emigrants que hi tornen, aquesta no s'efectuaria tan ràpidament que vingués a portar una solució a les dificultats actuals i a fer minvar el perill que per a Catalunya representa una immigració continuada de sud-llevantins.

El remei no pot venir, per tant, d'aquella banda, sinó que s'ha de produir aquí, sia perquè els qui es troben ja a casa nostra desenganyin els qui voldrien venir fent-los veure que no hi ha feina (cosa elàstica, perquè molts dels nou vinguts ja saben que de moment no n'hi ha i es dediquen a la venda ambulant i àdhuc a la mendicitat) o perquè es posin restriccions a una immigració incontrolada que respon més a les necessitats d'altres regions hispàniques que no a les nostres.

8. Ja hem vist que avui els principals nuclis immigratoris estan constituïts pels aragonesos, els murcians i els almerians. Els aragonesos ja fa molt temps que conviuen en major o menor quantitat amb nosaltres i no sembla que la barreja de català i aragonès sigui gaire diversa del tipus mitjà del nostre poble. El que es pugui perdre en agilitat mental es guanya en tenacitat. El veritable problema el constitueixen els sud-llevantins, la barreja dels quals amb els catalans ha tot just començat i els resultats de la qual no podran ésser degudament estudiats fins d'aquí a uns quants anys.

*La barreja
amb la pobla-
ció autòctona.*

La qüestió principal a determinar consisteix en si és convenient que la barreja es produeixi com més aviat millor, i, per tant, si cal estimular-la, o, contràriament, si és preferible esperar tant com es pugui i anar-ne estudiant els resultats. És a dir, si ens convé que els sud-llevantins visquin agrupats en les barriades de cases barates dels voltants de Barcelona en completa independència amb els nostres costums, mantenint un nivell de vida poc diferent del que portaven en llurs contrades d'origen sense

que hàgim fet tot el possible en l'ordre cultural, higiènic o de l'ordre públic per fer-los sentir un mínim de solidaritat amb els destins del nostre poble, o si hem d'afrontar valentament aquest problema i pensar que, al cap i a la fi, han d'ésser els continuadors de la nostra vida actual, conjuntament amb la nostra descendència i fer-los l'existència el més digna possible tenint-ne cura, com cal fer en les grans ciutats, àdhuc contra llur voluntat. Algunes vegades, en meditar sobre el contrast existent entre la vida de Barcelona i la dels grups de cases barates, ens ha vingut a la memòria una novel·la de Wells en què es tracta de l'organització social en els segles futurs i els humans es subdivideixen en dues classes: els Elois i els Morlocks. Els primers viurien lliurats a tota mena de treballs fàcils i entreteniments agradables, mentre que els altres treballarien per ells sota terra sense veure la llum del sol, havent perdut tot vernís de civilització i representant més aviat una regressió als tipus primitius de la humanitat. Els Morlocks odiarien els Elois i de tant en tant sortirien de les mines per assaltar alguna de llurs estades i raptar alguna dona. En els nostres temps s'ha demostrat que aquesta diferència és impossible, que són les classes baixes les que van integrant les més elevades i que no hi ha res més perillós que mantenir distanciats dos grups socials de diferent cultura i riquesa. És indiscutible, però, que ens trobem, almenys temporalment, amb unes agrupacions forasteres que viuen en comú, sense gaire contacte amb la població autòctona, que consideren privilegiada i en certa manera culpable de llur misèria, o que, almenys, veuen ben clar que té afluijat el sentiment de defensa i reacció. Ells són més primitius, menys treballats per la civilització i el benestar, no tenen, com s'acostuma a dir, res per perdre, i en certa manera senten la superioritat de llur naturalesa d'instints més poderosos tant per al bé com per al mal. No és estrany, doncs,

que molts dels joves que integren aquestes incursions forasteres sentin la temptació de les tendències més extremistes i àdhuc puguin considerar sense gaires remordiments la possibilitat d'integrar grups d'acció contra l'ordre establert que no és llur ordre, sinó el d'una societat estrangera que tenen per veïna, la qual sent el malestar de llur presència i no es decideix a allargar-los les mans. No sabem quina fóra llur actitud en aquest cas, però no hem d'oblidar que som nosaltres qui està en deute amb ells, perquè ens cal llur esforç per a ajudar-nos a mantenir la nostra economia amb el mateix ritme d'augment.

El cas fóra diferent si aquests nuclis forasters acudissin aquí per una feina temporal i el nostre poble tingués ja assegurat el creixement necessari. Sabem que en començar els treballs de l'Exposició hom havia pensat a evitar que els obrers que acudissin de fora es quedessin aquí després d'acabades les obres provocant un problema de parada forçosa; i a aquest fi es destinaven unes llibretes on hauria anat posant-se una part del sou, perquè es trobessin, un cop acabada la feina, amb una quantitat suficient per a tornar a llur país i adquirir una propietat. La Dictadura no cregué convenient continuar aquesta idea. D'altra banda, tot i reconèixer la magnífica intenció dels qui la propugnaven, hem de demanar-nos si hauria proporcionat el resultat que hom cercava, donada la crisi de mà d'obra que hi hagué a Catalunya fins a començos del 1931, crisi que motivà la vinguda de grans masses d'immigrants.

Si d'aquí a pocs anys, o pocs mesos, una transformació de la nostra indústria fes possible incrementar les seves activitats amb una quantitat menor de mà d'obra hom podria considerar les darreres aportacions demogràfiques com a cosa provisional;

però, com que això no és factible, no ens queda altre remei que anar francament a la barreja i fer-ho en les millors condicions. Les possibilitats d'aquesta barreja seran analitzades en el capítol que segueix.

CAPITOL III

LES CARACTERÍSTIQUES RACIALS I LA IMMIGRACIÓ

1. Noció de raça.—2. ¿Pot parlar-se d'una raça espanyola i d'una raça catalana?—3. Les nostres característiques ètniques comparades amb les de la resta d'Espanya.—4. L'herència dels caràcters.—5. Aplicació de les lleis de Mendel a les poblacions humanes.—6. La influència de l'ambient.—7. La formació de la cultura.—8. La part instintiva i la part raonada dels nostres actes.—9. La capacitat d'assimilació del poble català.

1. En el curs d'aquest treball hem parlat algunes vegades de la raça catalana exposant-nos que hi hagi qui trobi aquesta expressió poc científica, però no es pot negar que el mot raça té diverses accepcions i no tan sols la que li donen els antropòlegs. Tanmateix costa de trobar un altre mot que el substitueixi quan es tracta de designar un grup humà que ofereix una certa unitat en allò que es refereix al conjunt dels caràcters físics, la llengua i la cultura. Els antropòlegs han vingut designant amb el nom de raça els conjunts humans que presenten els mateixos caràcters somàtics prescindint de tota altra consideració. Hi ha qui ha proposat utilitzar el mot raça en el sentit general i el mot ètnia en el sentit antropològic, però s'ha fet observar que aquest segon mot adjectivat també és aplicat en la primera accepció. Com que la majoria dels antropòlegs fan servir el mot raça per a la designació dels grups humans distingits únicament pels caràcters físics, hem procurat utilitzar preferentment el qualifi-

*Noció de
raça.*

catiu ètnic en comptes de racial. A vegades, però, ens ha semblat que fent servir aquest darrer donàvem més força a les nostres afirmacions. Com que aquest punt encara no està ben fixat, no creiem haver incorregut en cap mancament utilitzant els mots raça i racial en un sentit més ampli. En aquest capítol, però, donarem a la raça l'accepció restringida que encara actualment predomina en els estudis antropològics.

Per a distingir les races segons llurs diferents caràcters, J. Montandon proposa l'observació d'aquestes sis condicions (1):

- 1.ª La complexió.
- 2.ª La fàcies.
- 3.ª Les proporcions.
- 4.ª L'anatomia.
- 5.ª La sang.
- 6.ª La fisiopsicologia.

Per complexió s'entén el color de la pell, els ulls i els cabells. Per a la pell hi ha taules amb 34 i 35 colors, que són reduïdes per als usos pràctics; quant als ulls, s'han arribat a formar taules amb 54 colors, per bé que també es simplifiquen; per als cabells, a més del color s'estudia llur naturalesa: llisos, arrissats, ondulats, llanosos. Per fàcies s'entén les faccions de la cara i la factura del cos. Les proporcions trobades amb mesures del cos i de l'esquelet són molt nombroses i se'n deriven índexs, molts de ben coneguts, com el cefàlic, el facial, el nassal i l'orbital. Els caràcters anatòmics han d'ésser estudiats encara amb detall, tant en allò que fa referència als múscles com als vasos, els òrgans o el sistema nerviós. La classificació segons la sang

(1) Vegeu: *La Race. Les Races*. París, 1903, pàg. 50 i següent.

porta a quatre grups, i segons llur distribució en les poblacions s'ha arribat a set tipus seroracials. Quant a les observacions fisiopsicològiques, es troben a llur començament. El caràcter més utilitzat per a la classificació primera ha estat el color dels cabells.

Segons l'autor citat, poden comptar-se nou grans races humanes, però per a més simplicitat es redueixen a cinc, que es subdivideixen en vint races, com es veu en el quadre següent:

Gran raça pigmoide. . . .	{	Raça esteatopigiana.
		Raça pigmea.
	{	Raça tasmaniana.
Gran raça negroide. . . .		Raça papuasiana.
		Raça negra.
		Raça etiòpica.
		Raça dravidiàna.
Gran raça vedd-australoides.	{	Raça veddiana.
		Raça australiana.
	{	Raça paleoamerindiana.
Gran raça mongoloide. . . .		Raça neoamerindiana.
		Raça esquimal.
		Raça paleosiberiana.
		Raça mongòlica.
		Raça turaniana.
	{	Raça laponiana.
Gran raça europolide		Raça ainiana.
		Raça rossa.
		Raça alp-armeniana.
		Raça bruna.

Els catalans pertanyeríem, segons aquesta classificació, a la raça bruna o mediterrània, que tindria com a característiques

principals la pell blanca embrunida, cabells negres ondulats, ulls foscos, talla baixa (163 centímetres), estructura gràcil, dolicocefàlia (índex entre 72 i 73), cara estreta i oval, nas de leptorrínia ampla, generalment recte. Aquesta raça s'estendria per Portugal, Espanya, part del Migdia de França, la meitat meridional d'Itàlia i les illes de la Mediterrània occidental i oriental.

J. Deniker (1) trobava a Europa sis races principals i quatre de secundàries. Les principals comprenien dues races rosses que anomenava nòrdica i oriental, i quatre races brunes: la ibero-insular, l'occidental o cevènola, la litoral o atlanto-mediterrània i l'adriàtica o dinàrica. La raça mediterrània de Montandon fóra la ibero-insular de Deniker. Hi ha, però, un punt de divergència entre aquests dos autors que per a nosaltres té molta importància. Parlant del grup ètnic llenguadocià-català, Deniker diu que almenys s'hi troben tres races: l'occidental o cevènola, que domina el planell central a França, la litoral o atlanto-mediterrània, que predomina a Provença i a Catalunya i la ibero-insular, que hom troba a l'Angoumois i a Catalunya. Per tant, segons aquest autor, els catalans serien més atlanto-mediterranis que ibero-insulars. Montandon, en canvi, creu (2) que la raça litoral de Deniker, mesocèfala i de talla elevada, s'ha de considerar com un grup somàtic particular de la raça mediterrània, que ell mateix equipara a la ibero-insular de Deniker, grup que ocuparia entre altres llocs la costa dels golfs de Lleó i de Gènova tot servint de soldadura a les àrees ibèrica i sud-itàlica. Aquella raça litoral, segons Deniker, es trobaria a la part sud-occidental d'Andalusia, en un tros de la nord-oriental (Catalunya, Mallorca, València) i a la part nord de

(1) Vegeu: *Les races et les peuples de la terre*. Paris, 1926, pàg. 409 i següent.

(2) Vegeu obra citada, pàg. 256.

Castella la Vella respecte a Espanya, i tot al voltant de la costa fins a mig Itàlia, sense endinsar-se mai a més de 200 ó 250 quilòmetres de la mar.

D'una manera o altra, els antropòlegs reconeixen que existeix una diferència entre la majoria dels habitants de llengua catalana i el centre d'Espanya, tant si es tracta d'una raça diferent de la ibero-insular com d'un grup diferenciati d'aquesta raça.

2. ¿Vol dir això que es pugui parlar de raça hispànica o de raça catalana? Pel que acabem de dir, es veu ben clar que no. A Espanya, tot i predominar la raça ibero-insular o mediterrània, hi hauria elements de tres races, perquè a la costa cantàbrica i en algun punt de Portugal, Deniker situa elements de la raça occidental o cevènola, i a Catalunya, tot i predominant-hi la raça litoral, hi hauria nuclis importants d'ibero-insulars.

¿Pot parlar-se d'una raça espanyola i d'una raça catalana?

Hi ha autors castellans, com M. Vergara (1), que tenen per un estigma ésser considerats de raça mediterrània, la qual creuen que és una transició entre els blancs del Nord i els negres del centre d'Àfrica, i intenten demostrar que tots els espanyols formem una sola raça. M. Rossell i Vilar, d'altra banda, parla (2) de raça espanyola i raça catalana, i afirma que un sol caràcter de poca importància com la cella serveix per a diferenciar-les. El mateix autor diu en una altra part del seu llibre:

«I bé: malgrat totes les aparences negatives, malgrat totes les raons que puguin donar antropòlegs, historiadors, polítics, economistes i geògrafs, la raça existeix. Aquesta raça és la raça catalana. L'àrea geogràfica de la raça catalana ocupa el Llemosí, part de Gülenà i Gascunya, Comtat de Foix, Llenguadoc, Alvernja, Provença, Comtat Venasi, Comtat de Niça, Rosselló,

(1) Vegeu: *La Unidad de la raza hispana*. Madrid, 1925, pàg. 27.

(2) Vegeu: *La Raça*. Barcelona, 1930, pàg. 117.

Principat o Catalunya estricta, Andorra, zona pirenaica i part del baix Aragó, València, una part de Múrcia i Balears.

L'englobament de tots aquests pobles amb el nom genèric de raça catalana obeeix al fet que, entre tots els components, una part de la regió del Principat és la que ha manifestat amb més persistència la diferenciació, la regió que més homogeneïtat presenta entre tots els components, la regió més irreductible a les influències exòtiques i, en fi, la que ha donat una cultura pròpia en els darrers períodes ja força evolucionats de la prehistòria, cosa que es repeteix a l'edat mitjana, i que modernament ha estat la primera a renéixer.

Els límits precisos no poden donar-se actualment per manca de materials, perquè els estudis són encara força incomplets. No obstant, l'àrea geogràfica assenyalada encaixa amb el mètode exposat, i és per això que confiem que, quan les ciències hagin progressat suficientment, poca cosa caldrà retocar de l'expansió atribuïda a aquesta raça».

Si seguim Deniker, és evident que una part important dels pobles que Rossell anomena, serien de la mateixa raça des del punt de vista antropològic i, a més, formarien un grup ètnic per la similitud de llengües i cultures, però d'això a poder dir que són de raça catalana hi ha una gran diferència. A més, ja hem vist que Catalunya té una barreja de la raça ibero-insular i els països del Sud de França també estarien barrejats amb la raça occidental o cevènola.

El fet que fóssim d'una raça diversa de la d'altres pobladors de la península podria explicar algunes diferenciacions, però no significaria superioritat ni inferioritat. Avui es discuteix molt la creença en races superiors i inferiors. No tan sols hom afirma la superioritat de certs grups de la raça groga, sinó que s'afirma que la pretesa superioritat dels nòrdics és tan sols una cosa accidental. Taylor, citat per Duncan (1), pensa que els nòrdics són una zona superior especialitzada dels ibèrics, i Stod-

(1) Vegeu: *Race and population problems*. Pàg. 85.

dard, també citat pel mateix autor, sosté que els mediterranis són superiors als alpins. Hi ha un fet evident, i és que, tot i que des del punt de vista antropològic no pugui parlar-se de raça espanyola o de raça catalana, existeix una diferència en els catalans, la qual augmenta si agafem el concepte més ampli de grup ètnic, perquè aleshores hi entren la llengua i la cultura; i és en aquest sentit que també nosaltres ens hem permès parlar alguna vegada de raça catalana i també en el sentit en què Rossell basa les seves afirmacions, perquè en el seu llibre citat (1) posa la mentalitat com a base de les races.

3. Prenent en aquest sentit més ampli la paraula raça, podríem parlar de característiques racials que fan diferents els catalans dels habitants de la resta d'Espanya, però preferim anomenar-les característiques ètniques. És indubtable que la resistència que Catalunya ha oposat a l'assimilació cultural, la possibilitat de la seva renaixença general en èpoques en què Espanya ha estat decaïguda i la decadència demogràfica, econòmica i política de Catalunya quan Espanya ha travessat períodes d'esplendor, fan pensar en aquella diferència que totstemps ha estat observada per espanyols i estrangers. Sembla com si aquesta clara noció de les diferents característiques ètniques fos el principal destorb per a la comprensió mútua que es predica, però que ningú no creu possible que s'arribi a efectuar.

Les nostres característiques ètniques comparades amb les de la resta d'Espanya.

No pot creure's que aquella diferència sigui produïda només per la llengua, perquè hi ha hagut períodes en què el català estava gairebé abandonat, però els mateixos que el deixaven d'utilitzar feien conèixer una manera de veure les coses ben diferent de la de la resta dels espanyols.

(1) Vegeu: *La Raça*. Pàg. 107.

Els catalans presenten alguns caràcters que han sofert escasses variacions a través dels segles. Tenim, per exemple, llur parsimònia a establir relacions d'amistat, però conservant-la després a pesar de tot. F. Soldevila (1) reproduïx un passatge de l'elogi de Tarragona fet pel poeta C. Anníus Florus en què diu que «els seus habitants són honrats, ordenats, amables; no s'abracen de seguida al coll dels estranys, sinó que de primer els proven; però aleshores els acullen hospitalàriament». Aquell autor també reproduïx un judici de Gracián, en el «*Criticón*», segons el qual «els catalans saben ésser amics de llurs amics. També són dolents amb els enemics. Ja es veu bé; ho pensen molt abans de començar una amistat; però una vegada confirmada, fins a les ares», i esmenta un altre judici de Madoz, en el «*Diccionario Geográfico*», que afirma dels catalans que «concedeixen difícilment llur amistat, però el qui una vegada l'arriba a aconseguir pot comptar-hi amb tota seguretat». Dels temps de Roma fins el segle passat esdevenia proverbial aquest fet de l'amistat catalana. El mateix passava amb l'honradesa, la serietat i laboriositat, entre les qualitats. Aquesta darrera, unida a les anteriors, és la que ha fet sempre de Catalunya un poble que s'ha distingit per les activitats econòmiques. Voldríem deturar-nos una mica en aquest punt, perquè ha estat durant molts segles motiu de lluita entre la nostra gent i la de la resta d'Espanya, la qual ha semblat menysprear el comerç i la indústria en general o considerar com a única activitat relativament digna el conreu de la terra. Per regla general, es pot dir que la indústria ha anat concentrant-se en els pobles de raça no ibèrica que són la majoria dels que ocupen el litoral, tant el Nord com el Sud o el Llevant. Recordem que les nostres activitats econò-

(1) Vegeu: *Història de Catalunya*. Pàg. 11.

miques ens han valgut moltes vegades apel·latius reputats com una ofensa, tals com fenicis, jueus, etc. I és que aquesta activitat nostra ha continuat àdhuc en els temps en què era més abandonada a la resta d'Espanya.

C. Pi i Sunyer (1) diu: «El poble català ha sofert ben sovint els cops de circumstàncies adverses i ha passat per èpoques de decadència; però mai les contrarietats i el defalliment no han arribat al moll de la vida econòmica catalana, a l'aptitud ètnica». I afegeix més endavant: «La demostració de la continuïtat econòmica catalana prova, doncs, que l'aptitud no és un fruit venturer, degut a l'atzar o a circumstàncies externes favorables, sinó que és manifestació natural del fons invariable del poble català».

Entre les qualitats reconegudes generalment als catalans hem citat l'honradesa, l'amistat, la laboriositat i la serietat. Caldrà completar la llista de les qualitats i afegir-hi les dels defectes. També creiem convenient reproduir el que sobre aquesta qüestió diu Pi i Sunyer en l'obra citada (2) fruit d'un estudi profund de la psicologia col·lectiva del nostre poble: «Entre les qualitats positives trobaríem en primer terme una forta aptitud per al treball. Vindrien després, en proporcions ben diferents segons els individus, l'amor al guany, a l'estalvi i a la propietat, un viu sentiment de la família, seny i morigeració, serietat i honradesa, intel·ligència, afany d'aprendre i afició a la cultura i al progrés, enginy i traça, adaptabilitat i assimilació».

«Entre els defectes —transcrivim del mateix autor— foren els principals l'enveja i la desconfiança en els altres, l'egoisme i la competència deslleial, la vanitat, la petita astúcia, la poca volada

(1) Vegeu: *L'aptitud econòmica de Catalunya*. Barcelona, 1927, pàg. 35 i següents.

(2) Vegeu: *L'aptitud econòmica de Catalunya*. Pàg. 94.

i el conformisme humil, i, sobretot avui, la manca de capacitat organitzadora que té la seva arrel en molts dels defectes assenyalats i que és un corol·lari de la dissociació fonamental de l'ànima col·lectiva».

Molts d'aquests defectes i qualitats no són, naturalment, exclusius dels catalans, puix que podem trobar-los en tots els pobles de la terra; però el que interessa és la intensitat amb què es produeixen entre nosaltres, i creiem que ningú no discutirà que la laboriositat, l'honradesa i la serietat són les principals qualitats contraposades als principals defectes que són l'enveja, l'egoisme i la vanitat. Les qualitats i els defectes restants giravolten entorn d'aquells que hem considerat com a principals.

Nosaltres sempre hem pensat que el poble català era com era i que s'anava mantenint gairebé invariable a través del temps, perquè constituïa un nucli ètnic on predominaven els instints primordials de l'home, o sia els de conservació, reproducció i acumulació. D'aquí venia l'amor a la família i a la propietat, la necessitat de l'honradesa i la serietat, l'afició continuada pel treball, i al mateix temps els defectes primaris de l'enveja, l'egoisme exagerat, la vanitat i la manca de solidaritat col·lectiva. Qui sap si en aquesta lluita constant pel prodomini personal i el familiar hem de cercar la raó de la forta mortalitat que sempre hi havia hagut a Catalunya i que feia inútil la natalitat elevada d'altres temps, junt amb els efectes de l'abandonament del camp per anar a viure a ciutat. Si, com dèiem abans, aquesta manera d'ésser fos deguda a la força instintiva del nostre grup ètnic no rebaixada pels factors dissolvents que es troben en moltes civilitzacions, la decadència actual del poble català hauria d'ésser atribuïda a l'afluïxament d'aquells instints que ha fet que predominessin els aspectes negatius dels nostres caràcters, o sia els defectes com l'egoisme, que, portat a un

extrem, ha determinat la limitació exagerada de les naixences.

Sia una debilitació biològica el que produeix la nostra decadència demogràfica actual, o sia l'acció de la riquesa damunt el nostre egoisme exacerbant, el fet és que també hem de témer una degeneració de les nostres característiques ètniques i llur modificació deguda a la barreja que s'hauria d'operar i que en part ja s'efectua entre els catalans i els elements immigrants que no procedeixen de terres de llengua catalana, que són, com hem vist, els que donen contingents més nombrosos durant els darrers anys. A Catalunya sempre hem cregut posseir unes característiques diferents a les de la resta d'Espanya; característiques que, més o menys alterades, posseïen els pobles de llengua catalana; per exemple, l'individualisme exagerat, que fins ens ha portat a l'anarquisme, no tan sols existent entre els obrers, sinó entre propietaris agrícoles a Catalunya i al Rosselló, com ens feia observar fa uns quants anys l'eminent estadístic francès d'origen català Lucien March. Però aquesta convicció es troba estesa a la resta d'Espanya, com pot comprovar-se, no tan sols en la creença popular, sinó en els treballs dels homes de ciència. El sociòleg espanyol S. Aznar (1), en una comunicació presentada al Congrés Internacional dels estudis sobre la població, a Roma, efectua un estudi demogràfic en tipus de les famílies regionals més diferenciades i diu: «Per a estudiar la influència regional i racial he elegit i comparat la família de tres províncies de les més diferenciades a Espanya; la d'una província basca, Guipúscoa; la d'una província castellana, Madrid; la d'una província catalana, Barcelona. Vaig elegir província basca perquè, en el seu origen almenys, és de raça distinta que la

(1) Vegeu: *Promedio comparativo de la natalidad, mortalidad y reproductibilidad*. Actes del Congrés Internacional d'estudis sobre la població. Roma, 1933. Vol. VIII, pàg. 166.

castellana; vaig elegir província catalana perquè funda tota la seva política autonomista en el «fet diferencial», en la diferència del tipus català amb relació al castellà; vaig elegir província castellana perquè per a bascos i catalans tot el que no són ells és castellà, i perquè encara té l'hegemonia a Espanya». Tenim, per tant, un reconeixement explícit de la diferenciació sempre que es vulguin estudiar problemes generals que, naturalment, han de tenir una expressió peculiar a casa nostra.

Admès el fet de la diferenciació i la realitat de la decadència, hem de considerar la influència que ha d'exercir la immigració damunt aquelles característiques peculiars del poble català. Podem pensar dues coses: o que els pobles meridionals que ara acudeixen a Catalunya estan dotats de qualitats i defectes semblants als nostres, només que no han pogut desenrotllar degudament llurs possibilitats per manca de facilitats d'ordre material i que aquí, en contacte amb nosaltres, adquiriran realitat aquelles possibilitats; o que estan dotats diferentment i no posseeixen les qualitats nostres. En aquest darrer cas també podem prendre dues actituds: o suposar que la influència de l'ambient, l'educació i la barreja arribaran a desvetllar o a produir en els descendents dels nuclis arribats els caràcters que són necessaris perquè el progrés de Catalunya no es deturi, o acceptar el fet consumat d'un producte humà inferior o almenys diferent de l'actual. En el primer cas només es tractaria de fomentar i vigilar la barreja i donar l'educació deguda als nous elements demogràfics, i en el segon, o bé hauríem d'admetre una baixa del nivell de vida en el futur o esperar unes conseqüències imprevisibles que podrien ésser beneficioses o funestes.

En primer lloc, haurem d'estudiar les possibles conseqüències d'una barreja entre catalans i forasters suposant que els caràcters que ofereixin aquests darrers siguin diferents dels nostres, com

la realitat sembla demostrar. És clar que abans de tot s'ha de suposar que la barreja sigui factible i, en certa manera, provocada evitant l'acumulació en agrupaments propis que constituïrien enclavaments ètnics dins de Catalunya, els quals formarien com una mena de minories nacionals. Per a tenir una idea dels resultats d'aquella barreja haurem d'analitzar lleugerament els fenòmens d'herència i encreuament segons els exposen els tractadistes que estan al corrent de les experiències efectuades en el que va de segle.

4. És sabut que les teories modernes sobre l'herència prenen per base les constatacions a què arribà el frare Gregori Mendel al monestir de Brunn, a l'actual Txecoslovàquia, estudiant durant vint anys la hibridació entre 22 menes de pèsols de raça pura. Prenent aquelles races que coincidien en tots els caràcters llevat d'un (per exemple, l'alçada, que fou el primer que utilitzà), i barrejant el color dels grans, el de les flors, la forma llisa o arrugada de les llavors, etc., es trobà que la primera generació era de tipus idèntic a un dels dos caràcters barrejats, és a dir, només presentava un dels caràcters. Per exemple, si havia barrejat una planta mascla de talla elevada amb una de femella de talla curta, totes les plantes que sortien eren de talla elevada. Si aleshores fecundava aquestes plantes de la primera generació per autofecundació, obtenia una segona generació en la qual les tres quartes parts eren de talla alta, i la quarta part de talla curta. Tornant a fer reproduir separatament els individus d'aquesta segona generació, els de talla curta només produïen altres plantes de talla curta i els de talla llarga donaven la mateixa proporció de tres plantes de talla llarga per una de curta. D'aquesta manera descobrí que un dels caràcters es presentava manifest en els híbrids, i l'anomenà *dominant*, i

*L'herència
dels caràc-
ters.*

l'altre latent, que anomenà *recessiu*. Els recessius que deriven dels híbrids són purs i per autofecundació només produeixen recessius, i s'anomenen també homozígot, com una tercera part dels dominants, que només produeix dominants. Però els altres dos terços anomenats heterozígot quan són autofecundats produeixen dominants purs, heterozígot i recessius purs en la proporció de 1:2:1. Aquesta divisió dels caràcters es veu millor quan la dominació només és incompleta. Per exemple, Correns barrejà una raça de miràbilis blanca amb una altra de flor roja. Els híbrids són de color de rosa i es descomponen en una quarta part de flor blanca, la meitat de flors roses i la quarta part de flors roges.

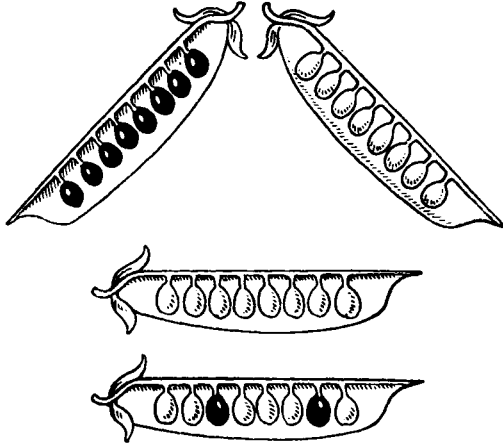
En el gràfic núm. 5 es reproduïxen dos exemples: un de dominació completa utilitzant la coloració dels grans de pèsol, i l'altre de dominació incompleta amb la flor que acabem d'esmentar.

Mendel publicà els seus descobriments en una «Memòria» presentada a la Societat d'Història Natural, de Brunn, el 1866, però restà oblidada fins que el 1900 altres homes de ciència, com de Vries, Correns i Tchermak, efectuaren el mateix descobriment, mentre que es publicava de bell nou l'obra oblidada d'aquell investigador. Les lleis de Mendel han rebut el nom de lleis de la hibridació, i s'anomena «Mendelisme» l'estudi dels encreuaments.

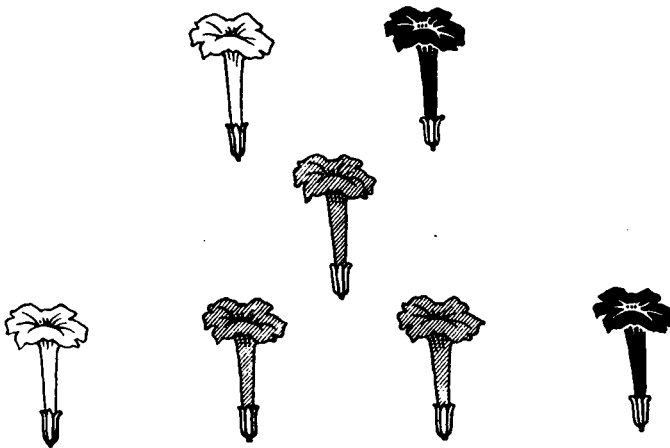
La veritable importància d'aquests descobriments consisteix en l'anomenada llei de Mendel, que sosté la puresa de les cèl·lules germinals o gàmetes respecte a qualsevol parell de caràcters, encara que provinquin d'híbrids que els presenten barrejats. Cada cèl·lula germinal només pot portar un dels dos caràcters, però mai tots dos alhora. D'aquesta manera resulta que no pot mantenir-se una raça híbrida per reproducció sexual, sinó que

Gràfic n.º 5

EXEMPLES DE LA LLEI DE MENDEL

Dominació completa.

Dominació incompleta.

ve un retorn als tipus primitius. Només és possible mantenir continuadament híbrides les espècies vegetals: per exemple, per esqueix.

Aquesta llei que demostra la puresa dels gàmetes s'ha comprovat per un gran nombre de caràcters tant pel que fa a vegetals com a animals, i en l'home s'ha vist que nombrosos caràcters tant normals com patològics també seguien aquella comprovada dissociació. És a dir, qualsevol individu té una doble personalitat, manifestada en totes les seves cèl·lules, que li ve del pare i de la mare; però, en formar les cèl·lules germinals, aquella associació de caràcters s'acaba, i tornen a sortir els elements separats. Si per la fecundació de dos híbrids s'ajunten un element masculí i un de femení que siguin del mateix caràcter, donaran naixença a fills homozígot. Si s'encreuen dos elements diferents naixeran individus homozígot o híbrids. Aquella proporció de què parlàvem: 1:2:1 com a descendència dels híbrids, s'efectua naturalment, només quan el nombre de casos és gran, perquè respon a l'atzar.

Les lleis de Mendel només han pogut ésser experimentades amb vegetals o animals que es reproduïen ràpidament i que presenten relativament pocs caràcters que puguin combinar-se en parelles, perquè fins ara hem parlat del cas més senzill, o sia de l'oposició de dos caràcters; però el fet és que àdhuc els animals més senzills en presenten molts. Per això ha estat necessari estendre i perfeccionar els estudis de Mendel als casos que presenten dos parells de caràcters oposats o *al·lelomorfs*, o tres o més parells de caràcters, cosa que ha donat lloc al dihibridisme, trihibridisme o polihibridisme. A mesura que augmenta el nombre de caràcters creix el nombre de gàmetes i el de possibles combinacions (per n parells tenim 2^n gàmetes amb $(2^n) - 2$ combinacions), i va disminuint propor-

cionalment el nombre d'individus que reverteixen als tipus dels pares.

Per a veure la complicació dels estudis d'herència també cal tenir en compte que poden intervenir en la formació d'un caràcter diferents factors que actuen com a causes o *determinants* del seu desenrotllament. S'han trobat factors complementaris, factors que condicionen o modifiquen l'acció dels altres, factors d'intensitat que reforcen o afebleixen l'acció dels altres, factors de repartiment i factors letals que poden causar la mort del gàmet o zígote. Aquests factors, segons la teoria cromosòmica de l'herència, serien independents els uns dels altres en tant que estiguessin lligats a diferents espècies de *cromosoms*, en els quals estarien disposats en filera. Segons els moderns estudis citològics, efectuats principalment per Weissmann, quan les cèl·lules estan a punt de dividir-se presenten en tots els organismes un cert nombre de petits cossos, producte del trencament del fil que forma la cromatina. Aquests cossos s'anomenen cromosoms i es troben en un nombre constant per cada espècie de planta o animal. L'ur nombre varia d'una espècie a l'altra de 2 fins a 200 i sempre apareixen formant parelles. Si una cèl·lula del cos que té un nombre determinat de cromosoms es divideix en dues cèl·lules filles, cada cromosom augmenta de massa fins a doblar-la i es divideix longitudinalment fins a quedar un nombre doble de cromosoms, cada meitat del qual passa a una de les cèl·lules filles. D'aquesta manera, en cada divisió cel·lular, el nombre i la categoria dels cromosoms són els mateixos. Quan es formen els gàmetes mascles o femelles es produeix un fenomen de gran importància, que és la *divisió cromàtica*. En les cèl·lules germinals els cromosoms s'agrupen de dos en dos; i quan ve la divisió, que s'anomena reductora, de les cèl·lules, els cromosoms no es divideixen longitudinal-

ment, sinó que un de cada parell passa a les cèl·lules filles. Els gàmetes que provenen d'aquestes cèl·lules tindran la meitat de cromosoms, a diferència de totes les cèl·lules del cos on aquells estan doblats. Quan l'òvul i l'espermatozoide ajunten llurs nuclis, els cromosoms paterns i materns no es fusionen, sinó que es posen l'un al costat de l'altre formant un nombre total idèntic al de l'espècie. Quan l'ou es divideix, els cromosoms tornen a dividir-se longitudinalment, i ho van fent així en les successives divisions cel·lulars.

Com diu S. Schmucker (1), «hi ha un *riu de vida* les aigües del qual van dividint-se contínuament en petits corrents. Cada un d'aquest corrents s'ajunta amb un altre de similar d'algun altre *riu de vida*. No hi ha solució de continuïtat. Cada ésser humà és el producte de confluències sens fi de migs corrents del passat, de manera que pot mirar enrera envers una ascendència cada vegada més ampla. Però ell no és la suma de tots aquells avantpassats».

Aquest pensament també és exposat per E. G. Conklin (2) així: «D'aquesta manera, el problema que es presenta a l'estudiós de l'herència i el desenrotllament s'ha partit en dos: ja no investiga com el cos produeix les cèl·lules germinals, perquè això no succeeix, sinó tan sols com les darreres produeixen el cos i altres cèl·lules germinals. El germen és l'organisme sense desenvolupar que serveix de lligam entre les successives generacions; el cos és l'organisme desenvolupat que surt del germen sota la influència de les condicions ambientals. El cos creix i mor a cada generació: el germoplasma és el corrent continuat de substància vivent que connecta totes les generacions. El cos

(1) Vegeu: *Heredity and parenthood*. New-York, 1929, pàgs. 47 i 48.

(2) Vegeu: *Heredity and environment*. Princeton, 1930, pàgs. 127 i 128.

alimenta i protegeix el germen; és el portador del germoplasma, el dipositari mortal d'una substància immortal».

Nosaltres no ens creiem capacitats per a jutjar si hi ha un entusiasme exagerat en aquestes frases, que reproduïm per fer veure la importància que es dóna a aquests descobriments en el camp sempre misteriós de la reproducció i de l'herència, en el qual, però, tant s'ha avançat en els darrers anys.

Aquest comportament dels cromosoms és precisament el que fóra necessari per a explicar la manera de conduir-se dels factors mendelians, perquè ja hem vist que en formar-se les cèl·lules germinals es separen els elements patern i matern de cada parell de cromosoms, és a dir que les recerques citològiques han vingut a confirmar les lleis de Mendel, amb les quals s'expliquen satisfactòriament molts fenòmens que abans estaven voltats de foscor, com és ara l'atavisme, la reversió als tipus mitjans i tants altres.

*Aplicació de
les lleis de
Mendel a les
poblacions
humanes.*

5. L'estudi de l'herència en l'home i, per tant, el coneixement exacte de l'aplicació a ella de les lleis de Mendel, és més difícil que no amb els animals inferiors que serveixen per a l'experimentació. Segons E. Guyenot (1) (un dels autors l'estudi de les obres del qual més ens ha servit per a poder fer aquest resum de les teories de l'herència), no trobem en l'home gairebé cap raça humana pura des del punt de vista de les particularitats que interessen l'anàlisi genètica, i la majoria dels individus són heterozigots complexos. Les unions humanes no es fan, a més, de la manera que convindria als genètics per a llurs estudis, sobretot perquè estan excloses les unions entre germans, que foren les més interessants. També és una dificultat la baixa fecunditat humana per a veure la diferència dels tipus, i l'estudi

(1) Vegeu: *L'Hérédité*. Paris, 1931, pàg. 381 i següents.

es complica amb el fet que en la formació de molts caràcters intervenen nombrosos factors. També hi ha la llargada de les generacions, o sia el creixement lent dels homes. De totes maneres Davenport i Plate han catalogat més de 60 caràcters humans que semblen heretar-se segons les lleis de Mendel. La majoria d'aquells són, però, patològics o teratològics, que són els que poden ésser seguits més fàcilment d'una generació a una altra.

Entre els caràcters normals que s'han estudiat en l'home i que segueixen, segons comparacions efectuades, les lleis de Mendel, hi ha el color i la forma del cabell, essent dominants el cabell arrissat i el color fosc; el color dels ulls, essent dominant el castany; el color de la pell, dominant el color fosc i la pigmentació normal; l'anomenat tipus Habsburg de prognatisme; el temperament nerviós i la capacitat intel·lectual mitjana. Són recessius, en canvi, el cabell llis i clar, els ulls blaus, el color clar de la pell i l'albinisme, el caràcter flemàtic i la capacitat intel·lectual molt elevada o molt baixa.

Quant als caràcters teratològics i patològics, sembla que són dominants la braquidactília, la sindactília, la polidactília (dits curts, arronçats o més de cinc), l'acondroplàsia (nans, curts de cames i braços però amb cos i cap iguals), la hipotricosi (manca de cabells i dents), la calvície precoç per monolitrix, la cataracta hereditària, la degeneració pigmentària de la retina, la corea de Huntington, el glaucoma i coloboma, la miòpia i la diabetis insípida. Figuren com a recessius el nanisme veritable, algunes formes de sord-mudisme, imbecil·litat i epilèpsia, l'alcaptonúria, la luxació congenital de l'anca, l'esclerosi i l'otoesclerosi. Hi ha després els caràcters units al sexe «*sex-linked*», que són recessius i apareixen en el mascle quan són *símplex* i en la femella només quan són *dúplex* com l'hemofília, el daltonisme (incapa-

citat de distingir el roig del verd), l'atròfia del nervi òptic i la ceguesa vespertina.

En el cas dels caràcters patològics quan són dominants, d'un pare malalt pur i una mare sana tots els fills surten malalts heterozígots, els quals, si es casen amb una persona sana, produiran descendents malalts heterozígots i altres de sans en els quals queda eliminat el factor patològic. En el cas dels caràcters recessius, si un malalt es casa amb una persona sana, tots els fills seran aparentment sans, però portaran el factor de la malaltia. Si un d'aquests es casa amb una altra persona sana, els fills seran els uns sans, els altres aparentment sans, però portadors del factor patològic. Si un descendent aparentment sa es casa amb un altre també aparentment sa, els fills es distribuïran (sempre parlant no d'un cas individual, sinó del conjunt de casos perquè no hi influeixi l'atzar) segons la fórmula de Mendel 1 : 2 : 1, és a dir, la quarta part seran sans, la meitat heterozígots aparentment sans i la quarta part malalts. Això explica el perill que pot haver-hi en els casaments entre cosins quan la família presenti algun caràcter patològic recessiu.

Per les lleis d'herència s'explica el retorn als tipus originaris que abans es tenia per misteriosos i s'anomenava atavisme (1).

Cal dir també que els estadístics, abans que es fessin estudis experimentals sobre les lleis d'herència, havien intentat establir algunes lleis estadístiques sobre l'herència i la variació d'alguns caràcters humans. Les principals són les lleis de Galton sobre l'herència dels avantpassats i sobre la regressió filial. La primera consistia a afirmar que els pares transmetien l'herència de les

(1) Per a més detalls sobre la qüestió de l'herència, vegeu els llibres ja citats de GUYENOT, CONKLIN, SCHMUCKER, i també B. WARD CUTLER, *Evolution, Heredity and variation*. London, 1932.

facultats en una meitat, o sia una quarta part cadascun; els quatre avis, una quarta part entre tots, o sia una setzena part cadascun. Així es formaria una sèrie: $\frac{1}{2} \frac{1}{4} \frac{1}{8} \frac{1}{16}$ fins a arribar a la unitat. Tots els avantpassats influirien en l'herència, però en una part cada vegada més petita.

Amb la llei de regressió filial, Galton venia a explicar la tendència dels fills cap a un tipus més pròxim del mitjà, és a dir, els fills presenten una estatura o una intel·ligència que s'allunya de les dels pares si aquestes són extremades, ja sigui per excés o per defecte. Algú també ha qualificat aquest principi de tendència envers la mediocritat.

Aquestes lleis es trobaven amb nombroses excepcions que no podien explicar, és a dir, que venien a ésser una expressió incompleta del que passava amb l'herència, però serviren per a poder ajudar a la solució d'aquest difícil problema. Amb els coeficients de co-variació i concordança desenrotllats per Gini, s'han pogut comparar les desviacions que presenten els pares i els fills respecte a la mitjana que presenten alguns caràcters.

6. Una vegada exposats breument els fenòmens complicats de l'herència tal com els veu la ciència en l'actualitat, hem d'entrar en la discussió entaulada sobre la relativa importància que l'herència i l'ambient tenen en la formació dels caràcters humans. En un temps es creia que el desenvolupament d'un ésser individual o l'evolució de les races depenia, en una part molt important, de l'ambient, mentre que actualment s'ha arribat a una exageració contrària o sia a la negació gairebé total de la funció ambiental.

*La influència
de l'ambient.*

Hi ha, però, autors que no admeten l'explicació moderna de les lleis d'herència ni la funció dels cromosoms, sinó que encara

defensen la influència ambiental. Per exemple, E. Rabaud (1) afirma: «Així ens trobem portats a considerar d'una manera més general la influència de l'ambient sobre les manifestacions hereditàries. Aquesta influència exerceix un paper preponderant, i el seu coneixement permet comprendre la unitat fonamental de totes les categories morfològiques». Seguint la terminologia de Le Dantec, aquell autor anomena «substàncies plàstiques», les que formen tant el nucli com el cos cel·lular, i diu que «tota matèria viva és un complex heterogeni de substàncies plàstiques; fora d'elles, aquest complex no enclou altra cosa, i caldrà necessàriament relacionar tot fenomen biològic amb les propietats físiques i químiques de les substàncies plàstiques» (2). No creu en l'existència de dos caràcters ni en llur oposició des del punt de vista morfològic, sinó que quan s'efectua la unió dels gàmetes «es produeix una acció molt viva, com una fermentació de les parts constitutives de la qual resulta un nou complex, que és l'ou» (3). No creu que els cromosoms siguin «fragments autònoms i intercanviables que dirigeixen la nutrició general; són, al contrari, la traducció morfològica d'una determinada constitució físico-química; són la conseqüència, no la causa, del conjunt de condicions de nutrició» (4). Val a dir que tota aquesta teoria reposa també sobre fets desconeguts, perquè el mateix autor afirma que res no ens autoritza a precisar les propietats de les substàncies plàstiques, almenys respecte a llur correspondència amb caràcters exteriors.

No creiem necessari entrar en més detalls sobre aquesta opinió discordant amb la teoria generalment admesa; però hem

(1) Vegeu: *L'Hérédité*. Paris, 1930, pàgs. 38 i 39.

(2) Obra citada, pàg. 88.

(3) Obra citada, pàg. 104.

(4) Obra citada, pàg. 121.

volgut fer-la conèixer, sobretot perquè ens ajudarà a precisar la discussió principal sobre la influència de l'ambient i la transmissió dels caràcters adquirits. Segons els qui segueixen les teories de Weissmann sobre la continuïtat germinal, es fa difícil admetre que els caràcters adquirits puguin ésser transmesos per herència, tot i que no es cregui avui en dia que el germoplasma sigui independent del cos i que la seva constitució sigui absolutament estable. S'admet que el germoplasma pot variar en determinades condicions, tot i la seva gran estabilitat. S'entén per caràcters adquirits aquells l'origen dels quals no es troba en les cèl·lules germinals.

Hi ha influències de l'ambient que determinen canvis en els caràcters somàtics dels individus, però no s'ha provat que aquests canvis puguin ocasionar variacions en les cèl·lules germinals que després siguin transmeses als fills. Adhuc en els casos d'empelt efectuat amb plantes i animals s'ha vist que aquest empelt no podia afectar la descendència, i, al contrari, quan es transplantava, com ho feren Castle i Phillips, un òrgan genital com els ovaris d'una conilleta d'Indies negra pura a una altra de blanca, i se l'unia amb un conillet d'Indies blanc pur produïen conillets negres. També s'ha trobat que plantes alpines que conservaren de temps immemorial els caràcters de plantes d'alta muntanya els perdien quan es transplantaven al pla. Els efectes del clima, per tant, no podien considerar-se hereditaris. S'ha vist que els caràcters dominants i recessius que s'ajuntaven en cada cèl·lula d'un híbrid quedaven purs i es subdividien en les generacions següents, la qual cosa no podria explicar-se si poguéssim haver-hi una influència ambiental que seria més forta entre els dos elements ajuntats. S'admet, però, que hi ha certs estímuls que poden afectar el germoplasma sense que això signifiqui que es pugui heretar un determinat caràcter adquirit.

Després tenim una altra classe de caràcters deguts als efectes de l'ambient i realitzats per «inducció» que són transmesos mitjançant les transformacions que produeixen, sia en les cèl·lules germinals o en l'embrió. Aquesta transmissió, però, només dura una o dues generacions. De Vries, Baur i Harris trobaren que hi havia plantes que creixien més petites per la pobresa de la terra on eren cultivades i que també produïen llavors més petites que a llur torn donaven naixença a plantes també més menudes i amb llavors de mida inferior a la normal. Stockard ha trobat que els efectes de l'alcohol en els conillets d'Indies persistien durant dues o tres generacions. També s'han intentat estudis sobre els efectes de l'entrenament en les rates, sense resultats conclusius.

Conklin, del qual traiem la majoria de les dades anteriors, arriba a les següents conclusions: 1) Els caràcters desenrotllats, tant si són «adquirits» com no, no són mai transmesos per herència, i la constitució hereditària del germen no canvia pels canvis de tals caràcters. 2) Els estímuls ambientals que actuen damunt les cèl·lules germinals en un primer període de llur desenvolupament poden ocasionar rarament canvis en llur constitució hereditària; però canvis produïts en les cèl·lules somàtiques per regla general no causen canvis corresponents en la constitució hereditària de les cèl·lules germinals. 3) Tant les cèl·lules germinals com les somàtiques poden sofrir modificacions que no són hereditàries. Si no són alimentades poden produir individus desnarits, i aquest efecte pot durar dues o tres generacions; poden ésser tacades amb taques de greix, i la generació a què donen naixença ésser igualment tacada; poden ésser emmetzinades amb alcohol o modificades per temperatures anormals, i aquesta influència pot ésser transmesa a la pròxima generació sense ésser permanent. Tots aquests casos són con-

guts com a «induccions», i molts exemples de la suposada herència dels caràcters adquirits entren en aquesta categoria. 4) L'ambient pot modificar profundament el desenvolupament individual, però generalment no modifica l'herència. 5) No hi ha proves definitives que els efectes d'un entrenament són heretats a través de les cèl·lules germinals (1). El mateix autor, però, té en compte que l'ambient que volta l'home és molt més extens que per a cap altre animal i que no és tan sols físic, sinó que també hi ha els estímuls morals i socials i la influència dels fets passats i de les previsions del futur. De totes maneres, per forta que sigui la influència de l'ambient, les possibilitats de desenvolupament vénen fixades per l'herència. La llarga durada de la infància en els pobles avançats fa que sigui possible efectuar un fort entrenament i perfeccionar els sistemes d'educació. Encara que la influència cada vegada més forta de l'ambient no pugui ésser transmesa per herència, no hi ha dubte que ajuda a modificar els caràcters individuals.

En canvi, segons Rabaud (2), no hi ha cap dubte sobre l'herència dels caràcters adquirits, i el mecanisme de la transmissió ve a ésser un canvi durable i global de la constitució de l'organisme. La naturalesa d'aquest canvi fóra la següent: «Sota l'acció dels nous intercanvis imposats per les incidències externes, els productes de secreció de les cèl·lules es modifiquen; després els mitjans interns en què es banyen les cèl·lules també es modifiquen. Finalment, tots els elements del cos es troben col·locats en noves condicions».

De tot el que acabem de dir resulta que una part important dels homes dedicats als estudis de l'herència creuen en una

(1) Vegeu: *Heredity and environment*. Pàg. 254.

(2) Vegeu: *L'Hérédité*. Pàgs. 142-148.

mena de fatalisme que ens fa dependre dels nostres avantpassats sense gaires possibilitats de fer variar els nostres caràcters essencials que ens són transmesos hereditàriament. Una altra part, lligada més o menys a les opinions anteriors a les modernes recerques, no creu en cap mena de fatalisme perquè concedeixen a l'ambient una influència constant i poderosa. Hi ha un tercer grup que no nega la influència ambiental, però sense donar-li el poder suficient de transformar l'individu d'una manera tan general que arribi a influir sobre els caràcters que pot transmetre per herència.

Si baixem del camp teòric per treure'n conseqüències pràctiques ens adonem de l'enorme transcendència d'aquests estudis, l'abast dels quals no està, però, ni de molt, definitivament fixat. En el nostre cas ens trobem en presència de dos grups ètnics, la barreja dels quals ha començat, que presenten, certament, caràcters diferents. Per les lleis mendelianes hi haurà un desdoblament dels caràcters diferent en aparença, segons que siguin dominants o recessius. A partir de la segona generació es produirà un retorn als grups originaris, és a dir, la barreja sols serà aparent en la formació d'un tipus intermedi en la primera generació. Resultaria, per tant, si la proporció d'elements forasters fos prou elevada i presentés una formació homogènia, que l'assimilació esdevindria impossible tant per una banda com per l'altra. És a dir, per la hibridació sexual, segons el mecanisme de l'herència, aquella assimilació no fóra factible. Quedaria el recurs de l'educació, de la influència de l'ambient per a arribar a la modificació d'aquells caràcters més distanciats dels nostres, però ja hem vist com avui en dia predomina la creença que la influència de l'ambient, tot i poder modificar els individus, no pot ésser transmesa a les successives generacions, i àdhuc en els casos individuals no s'exagera la importància dels factors

ambientals. Com afirma D. W. Cutler (1), «sovint, i d'una manera especial en les qüestions humanes, l'ambient és un factor important en la formació de l'individu». Això és veritat fins a un cert punt, perquè l'ambient pren una part principal, sens dubte, en el fet de determinar si les capacitats d'un home o d'una dona tenen potència de desenvolupament, però l'ambient tot sol no crearà mai aquelles capacitats. L'educació no produirà un brillant matemàtic, historiador o escriptor si no és que les potencialitats per aquest treball ja es trobin situades en les cèl·lules germinals, però també és veritat que sense educació aquestes potencialitats no fruitaran mai. Les modernes investigacions cada vegada mostren més clarament que ésser «ben nascut» representa la meitat de la batalla per la vida. Generalitzant aquesta idea es podria sostenir que l'ambient que trobi l'immigrant podrà ajudar a desenrotllar aquelles possibilitats dels caràcters que ja té i que potser no haurien trobat eixida en el seu país natal, i també que és gairebé impossible variar aquells caràcters fins a produir noves capacitats que el facin apte per a compartir amb la població autòctona totes les responsabilitats de la vida econòmica i cultural. La causa principal que motiva les restriccions a la immigració és, declarada o no, la por dels contingents forasters que hom creu difícilment assimilables. Si això passa en països forts i joves, sense tradició històrica, que estan formats per immigracions no molt allunyades en el temps i que no tenen ni una llengua ni una cultura pròpies, molt més cal témer la influència de barreges racials en països d'un passat gloriós, però que en el moment actual es troben amb una població decadent que potser no tindrà prou força per a imposar la cultura i la llengua pròpies als elements forasters.

(1) Vegeu: *Evolution, Heredity and Variation*. London, 1932.

Podrà dir-se que en el cas de Catalunya les temences no han d'ésser molt fortes, perquè la immigració no és, en la seva gran part, diferent de raça, almenys amb una part dels catalans; que sols dos nuclis importants d'emigració a Catalunya són de llengua diferent; i que el llarg període que vivim tots nosaltres a la mateixa península, passant moltes vegades per les mateixes vicissituds, fa en certa manera del poble català en els temps moderns un germà més espavilat que els altres i que té més característiques pròpies, les quals, però, no poden oposar-se com a contradictòries a les que mostren els altres nuclis peninsulars, sobretot els llevantins.

No desconeixem que, segons les modernes classificacions antropològiques, els murcians estan formats en part per les dues races que han intervingut en la formació del poble català, i que, a més, Catalunya tingué una part important en la colonització de Múrcia. Segons F. Soldevila (1) de les Cròniques de Jaume I i Alfons el Savi es desprèn que Múrcia fou en part poblada per catalans, sobretot pels que abans havien anat a València, i que també sembla que aquests catalans anaren a Oriola i Lorca especialment, i de la Crònica de Muntaner, que durant la primera meitat del segle XIV encara es parlava en català a Múrcia i a Cartagena, ultra a les ciutats que tornà a prendre Jaume II. En una cita que aquell autor fa d'un llibre de J. Garcia Soriano es diu que prop de la meitat de la parla dialectal de Múrcia està composta per paraules d'origen català. De manera que, per bé que hi ha hagut una preponderància de la gent de parla castellana, la influència de la nostra raça i de la nostra llengua ha deixat rastre a les terres murcianes. Qui sap si la barreja entre murcià i català pot portar-nos per desdoblament

(1) Vegeu: *Història de Catalunya*. Pàgs. 231 i 232.

tipus més purs que els actuals a casa nostra. Els nuclis almerians i aragonesos ja no presenten afinitats racials ni lingüístiques, però tant l'un com l'altre han entrat en la formació de la nostra composició ètnica mitjançant aportacions que l'han matisada indubtablement. En els temps prehistòrics florí la cultura d'Almeria, que adquirí la màxima expansió en el neolític i a l'edat de bronze. Sembla que el poble de la cultura almeriana anà estenent-se vers el Nord envaint Catalunya i passant més enllà. Quan Catalunya assolí la seva plenitud nacional estigué unida amb Aragó, i des d'aleshores no ha cessat l'aportació més o menys important de nuclis aragonesos a la nostra població.

Ara bé: una cosa són les matisacions que aquells pobles poden haver donat a la nostra ètnia, i que no sabem si han estat favorables o no, i una altra que esdevinguin tan importants els contingents aragonesos, murcians i almerians arribats a Catalunya que es pugui produir la següent alternativa: o que visquin en aglomeracions pròpies, defugint la barreja amb els catalans, o que llur aportació a aquella barreja sigui tan important que determini en un moment donat una generació dominant de mestissos, flanquejada per dos grups menys importants dels dos elements en contacte, el quals mantindrien una relativa puresa. És clar que no podem posar al mateix nivell el mestissatge de les grans races amb el de les races en què es distribueix una mateixa gran raça com l'europoide, i encara menys el que produeix la barreja de grups ètnics formats per dues o més d'aquelles races. És ben sabut que els mestissos entre grans races, especialment entre negre i blanc, per regla general no presenten les qualitats de cap d'aquelles i constitueixen, per tant, una barreja lamentable. Els mateixos negres de les costes d'Àfrica tenen un proverbi que diu: Déu ha fet el negre i el blanc, però el diable inventà el mulato.

Encara que les diferències entre un català i un almerià no són molt pronunciades, és evident que existeixen, no tan sols sota el punt de vista físic, sinó també en allò que fa referència als caràcters psíquics, al conjunt cultural que és el dipòsit de les generacions anteriors i que regula les reaccions dels individus davant les obligacions socials.

Té molta importància per al futur de Catalunya poder conèixer el resultat d'aquesta barreja entre un conjunt ètnic com el nostre, aparentment ben conservat i alimentat més que suficientment, i un altre com el murciano-almerià, que no es pot negar que presenta una depauperació física. Si poguéssim evitar que es posessin en contacte fins que el millor règim alimentari que aquí poden proporcionar-se hagués produït el seu efecte en les pròximes generacions, potser els fills de matrimonis mixtos foren de millors qualitats físiques. Però el fet és que, com ja hem dit en acabar el segon capítol, no és qüestió de dubtar gaire. Com que no es pot pensar en la possibilitat d'una eliminació voluntària o mig imposada dels grups ètnics que no ens semblin propicis a la barreja si realment poguéssim triar els elements que ens són necessaris per al creixement de la nostra població, s'ha d'anar, com més aviat millor i en les condicions en què es pugui, a facilitar la barreja perquè el que menys ens convé són inclusions forasteres que per llur ràpida creixença cada dia es facin més importants i vinguin a representar una mena de minories nacionals.

El grup ètnic que més dificultats pot presentar per a la barreja és l'almerià, perquè ja hem dit que una part dels murcians són de raça semblant a la nostra i que àdhuc n'hi ha que porten sang catalana a les venes. De tots maneres no hem de fer gaire cas dels contrastos superficials que es troben de bell antuvi, perquè tot i reconèixer en la gent d'Almeria un caràcter

més violent, hem de pensar que una part de Catalunya està poblada per descendents dels ibers, i precisament no fa molts anys que hi abundaven els delictes de sang, els quals han desaparegut gairebé del tot.

S'hauria de pensar en la possibilitat d'efectuar la barreja dels nuclis forasters de la manera que fos més favorable per a ells i per a nosaltres, i si això no és possible ni amb mitjans coactius o persuasius, almenys ens interessaria conèixer amb el més gran nombre possible de detalls els resultats obtinguts. Per això cal que a Catalunya s'efectuïn degudament els estudis de la ciència eugènica basant les recerques en els coneixements biològics i estadístics. No voldríem que la ciència eugènica es prengués per l'eugenèsia aplicada que porta tot seguit a confusions, sobretot tal com ha estat enfocada a Espanya. Precisament en qualsevol tractadista d'eugenèsia pot veure's la preocupació d'augmentar la proliferació de les famílies ben dotades per a tenir fills sans. Pot veure's, per exemple, com L. Darwin (1) aconsella l'establiment del sistema d'ajut financer a les famílies nombroses i la incrementació dels impostos als solters. A. M. Carr-Saunders diu amb raó (2): «La paraula eugenèsia fa pensar en proposicions per a alliberar-nos de persones amb qualitats innates indesitjables i per a encoratjar la vinguda al món de criatures ben dotades». I és que, com s'ha dit, hom confon l'estudi amb l'aplicació de mesures pràctiques, que és una tasca de govern i que en la imaginació de l'home de cultura mitjana de seguida es transforma en esterilitzacions i altres inhumanitats per l'estil. Sir Francis Galton definia l'eugenèsia com «l'estudi dels factors que es troben sota el control de

(1) Vegeu: *What is Eugenics*. London, 1928, pàg. 79 i següents.

(2) Vegeu: *Eugenics?* London, 1926, pàg. 18.

la Societat i que poden millorar o empitjorar les qualitats racials de les generacions futures tant físicament com mentalment». Fóra ben convenient impulsar aquests estudis a Catalunya, tot i no ignorar les dificultats d'aplicació de les mesures que més tard, amb el degut coneixement, hom pogués proposar, encara que hom fugís de les exageracions a què han arribat nordamericans i alemanys. Tenim entès que s'ha parlat de la constitució d'una Societat Catalana d'Eugenesia, i si s'arriba a plantejar-ne el funcionament amb els mitjans adequats potser en el pròxim futur podrem saber en part si els resultats de la barreja actual tendeixen a millorar o empitjorar la constitució racial del nostre poble.

*La formació
de la cultura.*

7. Hi ha els qui, tot i reconèixer la importància de la part exercida per l'herència en la fixació dels caràcters humans i la que, en proporció molt inferior, pot desenrotllar l'ambient, tenen una fe extraordinària en la influència de la cultura per a la captació dels elements forasters. Els sembla que, tot i ésser cosa demostrada l'escassa intervenció de l'ambient en la formació dels caràcters físics, com que l'home és dominat per la intel·ligència i aquesta s'assimila la cultura del medi ambient i és dominada per ella, la manera de pensar de l'immigrant anirà emmotllant-se a la del país on s'ha radicat, i àdhuc els seus caràcters físics diferents seran dominats en allò que representi divergència amb el tipus mitjà del lloc d'adopció.

En primer lloc hem de veure què s'entén per cultura, ja que aquest terme, com tots aquells àmpliament utilitzats, és d'una gran vaguetat. Hi ha autors, com Taylor, que creuen que és un «conjunt de coneixements, creences, arts, moral, lleis i costums i totes aquelles capacitats i habituds adquirides per l'home com a membre de la societat». Altres sostenen que totes aquestes

coses no són individuals, sinó que comprenen símbols i abstraccions, i, per tant, hom sembla expressar amb aquella definició i altres de semblants que la cultura és una cosa extraindividual, quan, en tot cas, hauria d'establir-se una relació doble fent constar que la cultura ha sorgit dels homes i distingir la forma del contingut. Mentre uns autors en fan una reacció psíquica i la consideren, com Boas, «una expressió de les realitzacions de la ment, que mostra els efectes cumulatiu de les activitats de moltes mentalitats», altres voldrien objectivar les manifestacions culturals i confondre-les amb les institucions socials (1).

La cultura és aparentment intercanviable, però més aviat sembla que no se'n pugui prendre possessió absoluta, sinó que se n'assimilen uns components, i els altres es superposen a la base de costums, creences i conviccions de la raça o el poble que adquireix la cultura d'un altre, sia per les vies de la guerra i la conquesta, o la del comerç i l'intercanvi d'homes i d'idees. No es pot negar que la llengua és el vehicle de la cultura i que a cada llengua generalment correspon una variació cultural; però àdhuc amb el canvi de llengua que alguns pobles han efectuat en el transcurs del temps queden unes essències que matisen diferentment la manera de veure i interpretar les coses de la vida, d'organitzar la societat i facilitar-ne el progrés material i espiritual. És el que Rossell i Vilar pren com a caràcter distintiu de les races (2) anomenant-ho la mentalitat. Avui en dia s'acostuma a donar a la cultura un sentit massa materialitzat, i s'entén per adquisicions culturals l'assimilació de les eines i sistemes de producció, i àdhuc la tècnica del viure modern maquinat. En aquest sentit pot dir-se potser que és

(1) Vegeu DUNCAN, *Race and population problems*. Pàg. 139 i següents.

(2) Vegeu: *La Raça*. Pàg. 105 i següents.

convenient d'efectuar la distinció entre cultura i civilització, entenent per aquest darrer terme tot el que faci referència a la tècnica. Aleshores ens trobaríem que els immigrants poden apropiarse amb relativa facilitat la nostra civilització, però és difícil que s'assimilin la nostra cultura, perquè, àdhuc suposant que arribin a dominar la nostra llengua i que siguin educats d'acord amb la nostra manera de pensar, sempre hi haurà les reaccions dels caràcters físics davant els problemes vitals. Tots hem pogut comprovar en persones que fa molt de temps que viuen a Catalunya, que possiblement hi han nascut i hi han rebut educació i parlen perfectament la nostra llengua, certes manifestacions discordants en moments decisius de la vida, manifestacions que ens han fet dubtar de llur catalanitat. Després hem comprovat llur naturalesa i s'ha confirmat la nostra impressió instintiva. Però ara hem suposat un cas en què l'assimilació ha estat al més perfecte possible, i hem de veure que en la pràctica no es presenta gaire fàcilment. A Catalunya tenim la lluita entre dues cultures, i en molts períodes de la vida catalana ha estat difícil salvar la nostra sota la pressió de l'oficial. La victòria ha estat difícilment aconseguida i encara no és definitiva. Però ara tenim que una part de la població que no parla la nostra llengua arriba en una edat en què ja no es va a l'escola. D'altra banda, a Barcelona no hi ha prou escoles per als fills dels obrers. L'única manera d'imposar, almenys externament, la nostra cultura als elements de llengua no catalana fóra que tingués oficialitat, però ja hem vist que ni tan sols podríem mantenir la cooficialitat amb la cultura oficial o almenys amb les seves manifestacions externes a casa nostra. Àdhuc en el cas en què existís una pressió governamental i una extensió en l'ús de la nostra llengua a totes les activitats de la vida toparíem amb el problema dels nuclis nous d'arribada on

predominen els de més de 16 anys. Podrem catalanitzar més o menys llurs fills, però ells difícilment deixaran la manera de pensar, de parlar i de reaccionar davant la vida que han portat de llur país d'origen.

Un fet ben simptomàtic que mostra aquella dificultat d'assimilació per la cultura consisteix en la facilitat amb què ens avenim a contestar en castellà al servei domèstic, als cobradors de tramvies i a tots aquells que es resisteixen a deixar llur idioma en les relacions constants que han de mantenir amb nosaltres. Per manca de dides catalanes són majoria els fills de famílies benestants que comencen a parlar en castellà i continuen parlant-hi fins que van a l'escola. Moltes vegades hem presenciat el fet de matrimonis mixtos en què el genitor català sempre parla en català amb els fills, sobretot si és la mare, i el pare sempre intervé en castellà a la conversa.

Si no s'hagués produït el 6 d'octubre del 1934 i el Govern català hagués sentit la preocupació d'aquests problemes hauria estat possible d'efectuar una provatura en gran escala; perquè, com que la immigració ha minvat en els darrers dos anys i potser tardarà a tornar-se a produir en grans proporcions, sobretot si no comencen les obres de la Zona Franca o altres per l'estil, hom podia haver estudiat els resultats de l'ensenyament primari en els fills de murcians i almerians que viuen agrupats, posant totes les escoles que hagués calgut perquè cap noi no n'hagués quedat fora. Tal com estan les coses potser caldrà realitzar un esforç ben estudiat tan aviat com sigui possible per a comparar la força d'atracció d'ambdues cultures en els elements immigrants. Voldríem ésser optimistes i creure que la nostra cultura ens ajudarà a assimilar els nuclis forasters, oblidant que encara hi ha tants catalans per catalanitzar, però mentre aquests problemes no mereixin l'atenció dels polítics i els remeis propugnats

no figurin en el programa de tots els partits catalans, no serà possible de realitzar aquell esforç que, si tardem molt a dur-lo a terme, ja no rendirà els resultats que podrien esperar-se. Si Catalunya fos un poble ple de vitalitat, amb una natalitat elevada, amb un predomini de la cultura pròpia i amb un veritable esperit patriòtic, tenaç i persistent, no ens preocuparia l'assimilació d'un grup foraster, encara que fos tan nombrós com el que actualment existeix a casa nostra; però, malauradament, el problema s'agreuja perquè l'aportació excessiva de sang no catalana és deguda a la decadència vital dels catalans que han oblidat llurs deures envers les generacions futures. Si la decadència demogràfica persisteix portarà forçosament la decadència cultural i, després, la decadència econòmica. Aquesta darrera potser podrà ésser vençuda quan els elements forasters més aptes s'hagin infiltrat en totes les classes socials i comencin a prendre els llocs de comandament bo i aportant nova saba a les classes dirigents.

*La part ins-
tintiva i la
part raonada
dels nostres
actes.*

8. Per a fer veure les dificultats que suposa l'assimilació per la cultura creiem necessari parlar d'algunes conclusions de les modernes teories sociològiques iniciades per V. Pareto, sobretot en allò que fa referència a la relativa importància de les accions que aquell autor anomenà lògiques i no lògiques (1). Pareto defineix les primeres com les que uneixen lògicament els mitjans al fi, no tan sols pel que fa al subjecte que actua, sinó també als que tenen coneixements més estesos o sia de manera subjectiva i objectiva; i les no lògiques, que no vol dir que siguin il·lògiques, les subdivideix en diversos gèneres. En tots

(1) Vegeu: VILFREDO PARETO, *Manuale di Economia Política*. Milano, 1919, pàgina 36 i següents, i *Compendio di Sociologia Generale*. Firenze, 1920, pàgina 22 i següents.

ells el fi objectiu difereix del subjectiu. En uns les accions tenen un fi lògic objectivament, però no el tenen subjectivament, i en altres no el tenen de cap de les dues maneres. Pot passar també que en els dos gèneres en què les accions tenen un fi lògic objectivament i el subjecte no el coneix, en cas de conèixer-lo podria o no acceptar-lo.

Les accions lògiques són molt nombroses en els pobles civilitzats; però, les no lògiques, pel fet que moltes són efectuades automàticament o per ordre dels caps que en coneixen l'objecte, constitueixen la majoria de les que implica la vida econòmica i social. Les principals són les que tenen un fi lògic subjectivament, i les que tenen dos fins lògics, objectivament i subjectiva, sense que el subjecte conegui l'objecte. Els homes tenen la tendència a justificar totes llurs accions creient-les lògiques, sense veure que moltes vegades fem les coses sense pensar-les, moguts per l'instint més que per la raó. Aquesta és la millor manera com podem explicar-nos les accions lògiques i no lògiques veient com les primeres són promogudes per la raó, i les segones, pels instints, que per a l'home són molt més importants del que es creu, en tots els actes de la vida. Reflexions semblants porten Gini a fer una distinció entre els actes que s'efectuen per un impuls i els que es fan per un desig, i anomena els primers espontanis o orgànics, i els segons, mentals o reflexos (1).

El fet és que cada vegada es dona una importància més gran als actes instintius en la vida social, ja que, tot i reconèixer que la raó és la que ha portat l'home a fer-se el rei de la terra, aquesta s'ha hagut de basar en els instints i molt sovint sols ens serveix per a donar *a posteriori* una explicació del que l'instint ens ha

(1) Vegeu: *Patologia Economica*. Milano, 1924, pàg. 167 i següents.

portat a fer. Precisament quan l'home vol raonar massa és quan tendeix a abandonar tots els principis i creences en què es fundava l'organització social, els quals es basaven principalment en sentiments instintius; i si aquests sentiments s'afluïxen i predomina la raó, difícilment podrà mantenir-se la societat, perquè es tendirà a una exacerbació de l'egoisme. En els sentiments principals de l'home (amor de família, amor de pàtria, religió) la base instintiva és importantíssima. Molts sentiments d'aquests ens priven de fer coses que ens agradarien i que la raó no ens pot demostrar que siguin mal fetes. Aquest problema mateix de la desnatalitat catalana que ocasiona la immigració és degut, com hem vist, a un excés de raonament, a una exageració del pretès sentit de responsabilitat que es tradueix en una exacerbació de l'egoisme tant dels pares com del fills oblidant que pugui haver-hi cap obligació respecte al nom familiar, al futur de la pàtria i a aquelles altres institucions basades en l'instint de reproducció i en l'instint de conservació de l'home. Totes les èpoques en què hi ha hagut un predomini evident de la raó han causat una decadència en els pobles, de la qual molts no s'han refet mai més. I és que moltes vegades també existeix una atribució indeguda a la raó que serveix com a justificació de moltes falles i febleses que sovint es donen en un poble decadent.

Tornant al raonament que iniciava aquest apartat, hem de dir que si és tan important la part instintiva dels nostres actes es fa més difícil d'influir-hi mitjançant les idees que pugui sembrar tota una tasca cultural en els nuclis immigrants. Aquests seguiran units al fons instintiu que hi ha en llur naturalesa més primitiva, i la majoria de les vegades reaccionaran moguts per aquest mateix fons instintiu no tenint ni tan sols la preocupació, més evident a mesura que ens elevem en l'escala social, de cobrir tots els nostres actes amb un raonament que, si no es

duu a terme abans, s'efectua després d'haver-los realitzats. Si llurs instints principals lliguen amb la nostra civilització o poden desenrotllar-se amb més amplitud, potser veuran amb simpatia la nostra manera d'ésser i s'avindran a ésser influïts culturalment; però si en trobar-se a Catalunya experimenten una reacció instintiva contrària a les nostres coses —que, com veurem més endavant, és una cosa molt probable— llur possible assimilació espiritual, encara que sigui relativa, es farà molt difícil.

D'altra banda, hem de pensar que el contacte amb la nostra civilització i la nostra cultura ha de produir en els immigrants un resultat similar a aquell a què s'ha arribat a Catalunya, o sia un afluixament general de la part instintiva dels nostres actes que cada vegada deixa menys espai als sentiments. I si aquest resultat constitueix un avantatge en el sentit que pot evitar conflictes entre els dos sectors de la nostra població, pot treure d'altra banda, eficàcia a la funció estimuladora que l'aportació forastera hauria d'exercir damunt la capacitat reproductiva i el sentit optimista de lluita que el poble català ha anat perdent.

Ens trobaríem, així, enfront del mateix problema, que s'aniria reproduint amb semblants característiques fins que la decadència que avui és pròpia dels pobles de llengua catalana s'hagi anat estenent a tots els pobles hispànics on els instints que caracteritzaven les tribus ibèriques encara tenen una evident persistència, que si per un cantó vol dir força disgregadora i manca d'afanys col·lectius, per l'altre significa durada de la vitalitat incontrolada.

9. Exposada ja la composició ètnica del nostre poble i les seves especials manifestacions en els caràcters externs, que el diferencien dels altres pobles peninsulars; resumides les lleis de

*La capacitat
d'assimilació
del poble ca-
talà.*

l'herència i la seva importància preponderant en la formació individual i la part secundària de l'ambient que, tot i poder modificar les qualitats individuals, no fa variar la part hereditària si no és temporalment i en determinades circumstàncies; analitzada la funció de la cultura obstaculitzada pel fons hereditari i la base instintiva que n'és conseqüència, la qual inspira la majoria dels nostres actes moguts per impulsos, ja podem tenir una idea aproximada de les dificultats enormes que s'oposen a l'assimilació del sector immigratori de la població catalana. Encara que en l'herència humana, per la varietat de factors que intervenen en la formació dels caràcters, sigui menys probable el retorn als tipus originaris dels dos grups que formen els mestissos perquè cap dels dos no és pur i les combinacions són innumerables, no es pot negar, però, el fet de la persistència de certs caràcters en els nuclis que s'han de barrejar, els quals reapareixeran disgregats després de les primeres generacions. Es a dir, dues races diferents poden barrejar-se, formar durant un temps indefinit tipus intermedis, la més nombrosa i prolífica anar eliminant la influència de l'altra; però no pot parlar-se d'assimilació si no és en el sentit relatiu de desdibuixament del grup arreconat al darrer lloc. Quan una població està formada per dues races de diferents característiques que s'han barrejat es pot assenyalar en el temps el predomini alternat d'una d'elles que significa una conducta diferent en totes les activitats polítiques i socials.

Tenim, per exemple, Anglaterra, que, després d'haver estat objecte d'importantes invasions que presentaven un diferent tipus ètnic, es componia, en acabar l'edat mitjana, de dollicocèfals rossos, amb barreja de dollicocèfals bruns a la regió atlàntica, braquicèfals bruns a la Mànega i braquicèfals rossos a la Mar del Nord. L'element anglo-saxó ha pres el predomini damunt

els altres i els ha anat deixant endarrera, tot i que en algun temps hagin estat equilibrats. Segons Vacher de Lapouge (1), així s'expliquen diferents alternatives de la vida anglesa. Diu aquest autor: «Això ens aclareix com el període de fanatisme religiós del segle XVII, època en què va exercir un gran paper l'element dolicocefal bru per efecte de les circumstàncies, anà seguit d'un període de conquesta i de colonització o d'acord amb el geni de la raça rossa. Entre els sectaris anglesos del segle XVIII i llurs semblants d'Espanya no hi ha hagut gairebé cap altra diferència que l'ideal de llur fanatisme: els uns cremaven els moros, i els altres, els catòlics». Galton ha estudiat llurs retrats, i després de Galton molts altres antropòlegs l'opinió dels quals es resumeix així: «Predomini dels tipus ibèrics. L'anglès ros de la nostra època és del tot diferent i no s'allunya, si no és per diferent estat de civilització, del seu avantpassat anglo-saxó o escandinau: ha tornat a prendre possessió d'ell mateix i continua en gran escala les tradicions avials». L'element ibèric que constituïa una minoria en la població anglesa hauria així arribat, en un moment determinat, a dominar les classes dirigents del país.

Hem vist com a Catalunya s'havia produït una barreja de races anteriors als ibers i que aquests havien mantingut un predomini en una part del territori català. Això feia que els antropòlegs moderns diguessin que Catalunya està formada per dos grups racials diferents. Aquestes diferències racials no són prou fortes per a desequilibrar de moment el nostre conjunt nacional, que s'ha elaborat amb els segles de convivència, amb exclusió d'elements forasters, i ha elaborat una mentalitat que encara perdura al Rosselló, tot i la influència de la cultura

(1) Vegeu l'obra citada, *Les sélections sociales*. Pàgs. 75, 92 i 93.

francesa. Caldria, però, estudiar per la naturalesa i àdhuc les característiques antropològiques dels homes que han predominat en les diferents èpoques històriques d'apogeu i decadència, i fins i tot entre els capdavaners polítics moderns, veure quins poden ésser atribuïts al sector ibèric de la nostra població. Potser en treuríem conclusions fructuoses per al present i l'esdevenidor.

Més que en la possibilitat d'assimilació, que, després de tot el que hem dit, no es pot efectuar en la realitat si no és amb la lenta eliminació d'un dels tipus, ens ha de preocupar el fet que la immigració que predomina en l'actualitat ve a representar amb una relativa puresa el tipus ibèric presentant matisacions diferents del sector ibèric de la nostra població. Suposem, per exemple, que el 1900 a Catalunya hi hagués una tercera part dels catalans que pertanyessin a la raça ibero-insular i que d'aleshores ençà els forasters de la mateixa raça hagín fet pujar la proporció a la meitat. L'equilibri que havien mantingut els elements ètnics de la nostra població i que hauria produït aquesta darrera època de renaixença catalanista, de sentiment democràtic i d'orientació europea, seria trencat, i això podria representar un agreujament de les nostres lluites internes que precipitaria la decadència general no tan sols d'aquells factors socials, sinó també de la base econòmica.

Només hem volgut apuntar aquesta idea, d'una gran transcendència, sobre la qual caldria cercar més precisions amb l'ajuda dels antropòlegs, els historiadors i els economistes. Com que la immigració influeix damunt el cap de Catalunya, que cada vegada pren més supremacia sobre el conjunt del país, sobretot si considerem la «*greater*» Barcelona, és a dir, una zona de 25 quilòmetres de profunditat a partir de la plaça de Catalunya, hauríem de saber la proporció d'element ibèric que la dita zona

conté i la que resta de la raça litoral. No sabem com pot reaccionar la població de la capital integrada per individus d'aquesta darrera raça i altres de raça ibèrica units per molts segles de convivència, per nous elements de raça ibèrica distanciat de la nostra cultura i per un nucli creixent d'elements d'altres races estrangeres. L'assimilació, àdhuc en el sentit restringit del mot, es fa més difícil en els temps moderns, en què tots els grups racials tenen la pruija de viure aplegats i conservar llurs costums, com pot veure's als Estats Units i a França, sobretot si troben un ajut oficial o oficiós del país originari, que vol influir sobre el receptor dels seus sobrants o prendre posicions per al cas d'un conflicte. A Catalunya tenim precedents poc favorables en allò que fa referència a aquella assimilació. Com diu F. Soldevila (1) en parlar de les lluites pels límits amb Aragó, els aragonesos s'esforçaven gelosament i tenaçment a conservar les preeminències del títol de reialesa unit a llur territori, mentre que els catalans mostraven una mena d'indiferència, de fluixedat en la contesa, i afegeix: «i si els reis haguessin estat aragonesos en lloc d'ésser catalans, i si Aragó no hagués estat com era, un país pobre i no gens poblat —ço que el posava en desavantatge per a la competició amb Catalunya en la lluita d'expansió, com es va veure prou amb la repoblació del regne valencià—, potser s'hauria produït un esforç d'assimilació i de penetració aragonesa a Catalunya i d'estructuració estatal sobre la base de l'aragonització dels altres països de la corona —l'esforç que, amb un esperit més pròpiament castellà que aragonès, veurem en temps de la dinastia— instaurada per la sentència de Casp. l'esforç que, a la fi, desvetllarà la resistència i la protesta de Catalunya i dels catalans, més sensibles a l'estímul de la

(1) Vegeu: *Història de Catalunya*. Pàg. 350.

persecució que no pas a la plenitud de la responsabilitat de govern». Si això succeïa quan la població catalana havia donat mostres d'extraordinària vitalitat conquistant i poblant territoris més grans que el propi i quan encara no havia començat la decadència, ¿què hem de pensar avui quan han sofert un tan fort afluirament totes les resistències vitals? La despreocupació pels territoris afins, que tan estranya era en aquell temps de lluita continuada, també s'ha fet sentir en aquests darrers anys. No creiem que hi hagi cap poble que en la lluita pel seu recobriment s'hagués preocupat tan poc d'expandir els guanys culturals i polítics que anava realitzant a les terres veïnes i afins per la raça i la llengua. No hem sabut mai fer la propaganda dels propis ideals en les terres germanes de Mallorca i València, treballades per una campanya contra les nostres coses, feta si es vol d'una manera poc intel·ligent, però amb una constància exemplar. No sabem si és orgull, tímidesa o curtedat de vista, però el fet és que els catalans d'avui no ens sabem guanyar les simpaties dels altres pobles i potser tampoc dels forasters que conviuen amb nosaltres. Sols la nostra superioritat intel·ligentment manifestada i una certa simpatia en el treball de captació podrien facilitar la relativa assimilació dels grups forasters, els quals no creiem que ens sigui mai possible de convèncer de realitzar-ho mitjançant la coacció, ja que ens farien falta més facultats de govern de les que ens havia donat l'Estatut i, així i tot, la cosa no fóra gaire factible.

Tal com es posen les coses potser serà més convenient estudiar no ja la possibilitat d'assimilar els nuclis forasters, sinó d'evitar que puguin servir de punt de partença per a una campanya assimilista efectuada pel Govern central i dirigida especialment contra Barcelona. Avui pot fer somriure aquesta suposició, però d'aquí a vint anys potser no serem a temps .

a adoptar les necessàries mesures preventives. I vint anys passen volant en la història dels pobles.

Catalunya no fou assimilada o colonitzada a començos del segle XVII, quan no tenia ni 300.000 habitants, o més endavant, quan els superava de poc. Això fou degut al fet que Castella tenia preocupacions d'ordre exterior que la'n distreien. La nostra pobresa tampoc no era un element que afavorís els intents d'assimilació i, al contrari, portava més fàcilment a les resistències actives. Després, a darreries del mateix segle ja es deixava sentir la decadència demogràfica a Castella i a tot Espanya, decadència que culminà a darreries del segle XVII. Per això Catalunya pogué intentar les reaccions armades de la guerra dels Segadors i de la de Successió, ja que aleshores s'iniciava lentament la nova fase vital de creixement de la població catalana, i la fase de baixa de la població espanyola encara no havia arribat al mínimum, però era fortíssima. És difícil que ara es pugui confiar que la població espanyola segueixi el nostre moviment de descens, car es troba encara en un període de forta empena demogràfica. Caldrà, per tant, unificar en el futur els esforços per al manteniment de la nostra diversitat cultural amb els que s'hagin de realitzar per a assolir una relativa assimilació de l'element foraster posant en tots dos problemes, més que una sorruda tossuderia, una política ben orientada de convenciment portada amb intel·ligència i tenacitat, cosa que sols es podrà fer si tots els catalans, àdhuc enmig de les lluites partidistes, saben trobar una base de coincidència pel que fa a aquest problema que tantes amenaces presenta per al futur de les nostres característiques que han fet de Catalunya un poble ben diferenciat dins el conjunt hispànic.

CAPITOL IV

LA IMMIGRACIÓ DES DEL PUNT DE VISTA ECONÒMIC, SOCIAL I POLÍTIC

1. Economia industrial i economia agrària.—2. Desenrotllament excessiu de Barcelona.—3. Manca d'impuls econòmic als pobles d'origen.—4. Els cicles econòmics i els moviments migratoris.—5. Perill d'un retorn en massa.—6. El cost de producció de l'home.—7. El mestissatge i l'aptitud econòmica.—8. Actitud de revolta de l'immigrant davant la nostra civilització.—9. L'anarquisme i la immigració.—10. Els delictes de sang.—11. La política demagògica i els immigrants.—12. La manca de solidaritat amb les tradicions.—13. Benestar general i immigració.—14. El que poden ésser unes eleccions d'aquí a trenta anys.

*Economia
industrial
i economia
agrària.*

1. Abans d'estudiar els efectes de la immigració, hem de distingir entre un país agrícola i un país predominantment industrial. Si es tracta d'un país agrícola la immigració pot consistir en nuclis de pagesos que acudeixen en cerca d'un treball que els manca en llurs països d'origen i amb la intenció de tornar-hi quan hagin estalviat alguna quantitat, o d'altres obrers agrícoles que, desenganyats de les possibilitats econòmiques que els ofereix llur país natal, se'n van, decidits a no tornar-hi, enduent-se la família al país on es dirigeixen o proposant-se de crear-ne una. L'ur aspiració consisteix a poder esdevenir propietaris, però de moment s'accontenten amb un jornal més crescut que el que percebien. Aquesta immigració és

la que es dirigeix principalment al Sud de França, on hi ha terra disponible i una població poc densa; però a Catalunya ara com ara no s'ha arribat a una despoblació suficient dels centres agrícoles que facin necessària la immigració, i, d'altra banda, la propietat hi està generalment tan dividida, que tampoc no es necessita un proletariat agrícola.

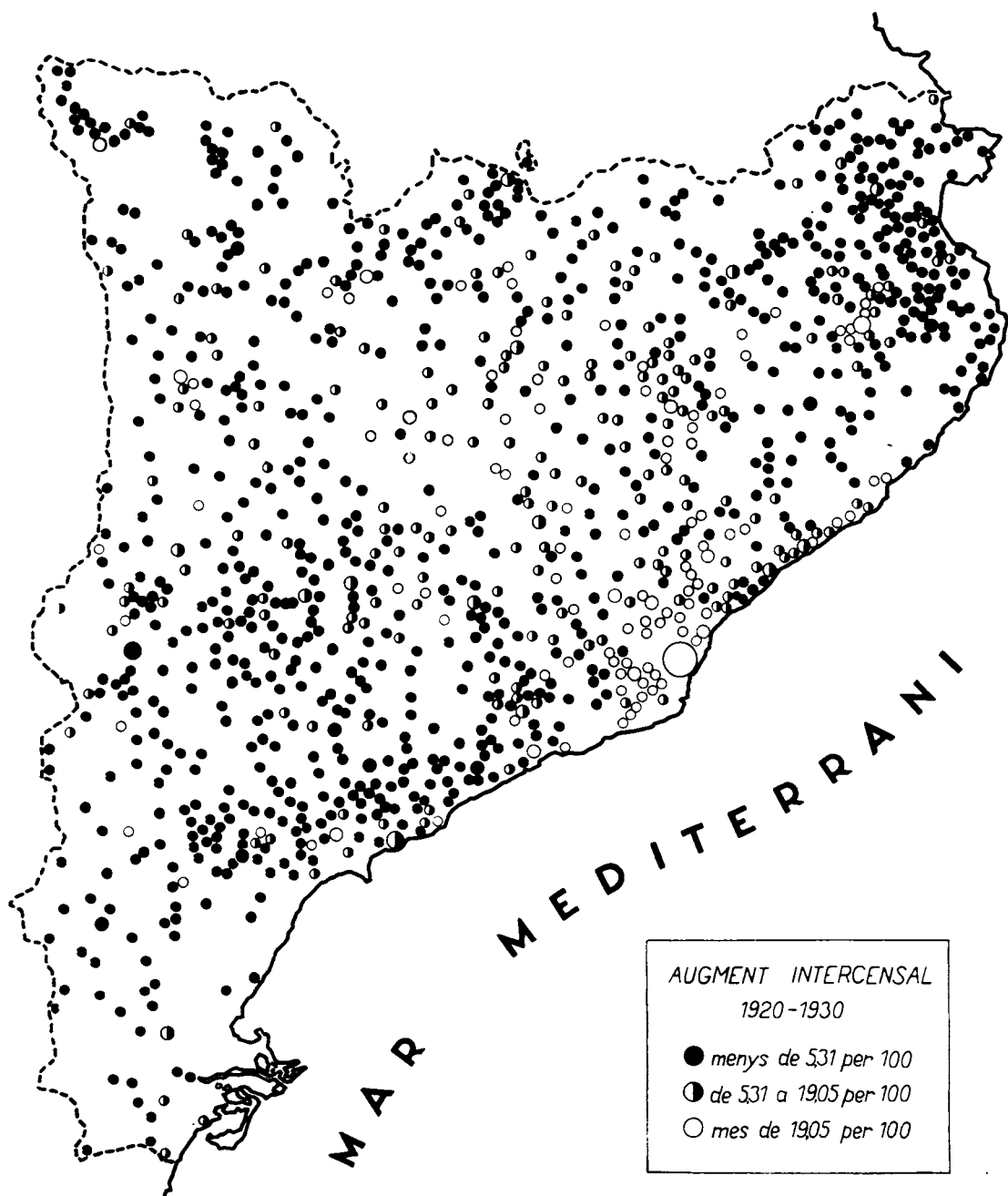
Són els centres industrials, però, els que atreuen amb preferència la immigració per les possibilitats d'engrandiment que tenen les empreses industrials a causa que la major producció determina una disminució en el cost. Com que Catalunya constitueix el nucli industrial més important d'Espanya, li cal augmentar la producció d'acord amb la capacitat de consum de la població espanyola, capacitat que pot ésser augmentada en extensió per l'augment sobrevingut en la població i en intensitat per una major distribució de riquesa i la creació de noves necessitats. Com que la indústria catalana està principalment concentrada a l'ex-província de Barcelona, per a cobrir la necessitat de mà d'obra s'hi produï de bell antuvi, com ja hem vist abans, una concentració d'habitants de les altres tres ex-províncies. Aquesta concentració ha continuat fins ara, però és efectuada per contingents insuficients, i això fa que sigui necessària l'aportació immigratòria de les regions veïnes des d'Andalusia fins a Navarra. Aquesta immigració ha adquirit sobretot intensitat quan ha quedat gairebé exhaurida la capacitat de les contrades catalanes d'enviar obrers a Barcelona en quantitat suficient per al creixement tan intens de la nostra indústria en alguns períodes d'excepteional expansió.

Segons que la potencialitat industrial d'un país augmenti a batzegades o d'una manera seguida, caldrà acudir a la immigració o bastarà un creixement natural de la població. A Catalunya l'activitat industrial i comercial ha anat augmentant continua-

dament i encara que només ens referim a la capacitat de consum extensiva de la resta d'Espanya, el creixement de la nostra indústria hauria d'ésser proporcional a l'augment experimentat per la població espanyola, i si els procediments tècnics no milloressin, la mà d'obra hauria de créixer també en la mateixa proporció. Ja hem vist, però, que la població catalana posseïa una capacitat de creixement natural que no superava de gaire la tercera part de la que té la resta d'Espanya, i encara tenint en compte la major fecunditat dels elements immigratoris.

Tenim, doncs, que la reproductivitat del nostre poble és insuficient àdhuc en períodes normals, i ho és molt més quan per alguna circumstància extraordinària s'ha de fer front a una demanda superior a la normal. Durant la guerra mundial la nostra indústria va créixer sobtadament i li calgué l'adquisició d'una mà d'obra superior a la que li proporcionaven els centres d'immigració que fins aleshores havia utilitzat. Per això, després d'exhaurir les possibilitats de les contrades catalanes, aragoneses i valencianes, hagué de refiar-se dels capitals humans que li oferia una zona de densitat de població excessiva, donats els seus recursos naturals, com era la murciano-almeriana. Ja hem estudiat el fet de la concentració al voltant de Barcelona del nombre principal dels elements arribats tant d'altres contrades catalanes com dels centres forasters, la qual cosa assegura a aquest nostre nucli industrial una creixença molt elevada, mentre que en els altres llocs de Catalunya la població augmenta lleugerament quan no disminueix. En el gràfic n.º 6 hem resumit el moviment de la població efectuat entre els dos darrers censos a tots els pobles de Catalunya classificant llur moviment en tres categories: la primera, en què el creixement ha estat inferior al vegetatiu observat per tot Catalunya; la segona, que es troba després entre el creixement vegetatiu i el coeficient

Gràfic n.º 6.

d'augment total de la població catalana en aquell període, i una tercera categoria constituïda per les poblacions que han augmentat més que el coeficient mitjà total. Com es pot veure en el gràfic els cercles negres que representen les poblacions de la primera categoria, o sia que han augmentat menys que el coeficient vegetatiu mitjà de Catalunya, abunden extraordinàriament i es concentren sobretot a les regions muntanyenques, on hi ha el desig de baixar devers les planes i a les ex-províncies de Girona i Tarragona. És a dir, que es veu ben clar, per la situació dels cercles blancs, la tendència a concentrar-se en les grans ciutats i especialment en el nucli industrial situat a Barcelona i els seus voltants.

A més d'aquesta atracció dels grans centres, hi ha les crisis periòdiques de l'agricultura per la desvalorització d'alguns productes, sobretot la que es produí quan vingué la fil·loxera que va despoblar algunes de les comarques catalanes que mai més no han tornat a estar tan poblades. Com a exemple típic tenim el del Priorat, que, segons R. Perpinyà Grau (1), ha passat de 8.065 habitants el 1890, a 4.293 el 1927. S'ha reduït, doncs, en el 47 per 100 el nombre dels seus habitants, i tenint en compte només la població agrícola, més del 60 per 100. Aquestes crisis periòdiques de l'agricultura han marcat també el començ de la limitació de les naixences, pràctica que després ha perdurat quan la situació econòmica ha tornat a millorar.

A Catalunya tenim una agricultura progressiva que sap fer rendir una producció important a una terra no gaire fèrtil. Per això encara ha estat possible anar mantenint molts nuclis rurals, tot i que són estacionaris o amb lleugera disminució;

(1) Vegeu: *La crisi del Priorat a Agricultura i Ramaderia*. Barcelona, 1932, pàg. 11.

però cal témer que amb el procés d'industrialització creixent les nostres muntanyes no vagin quedant gairebé despoblades. Qui sap si aleshores haurà arribat el moment en què una part de la immigració s'encarrili cap als nostres centres agrícoles, on desvetllaria nous problemes la seva possible assimilació o la formació d'inclusions forasteres en el camp.

Desenrotllament excessiu de Barcelona.

2. Avui com avui, però, el problema queda limitat a Barcelona, on cada vegada és més gran el nombre dels no catalans i on es fa, com veurem més endavant, més difícil llur assimilació. Aquesta limitació del problema no constitueix un avantatge per a la seva solució, ja que Barcelona no és tan sols una gran ciutat, sinó una capital excessiva donada la densitat demogràfica de la nostra terra. Aquesta macrocefalia que pateix Catalunya ja ha estat observada repetidament, però s'agreuja per moments, i no pot ésser d'altra manera tenint en compte el que ja hem dit sobre el despoblament de les comarques i la concentració dels immigrants a la capital. Actualment Barcelona representa més de la tercera part del total de la població catalana, i amb les ciutats industrials que es troben a la vora d'ella no tardarà gaire a reunir la meitat de la nostra població. És ben evident, per tant, que Catalunya ha de sentir forçosament totes les conseqüències dels problemes que es plantegen a la seva capital, la qual constitueix un cap desmesurat que no compta amb el suport d'un cos adequat. S'ha parlat molt de la sana influència que pot exercir la Catalunya rural, però és evident que aquesta cada vegada és més petita i que un dia quedarà sense efecte davant d'una capital que pesarà més que la resta del país i que pensarà diferent.

L'únic remei per a Catalunya consistiria a anar formant al més lluny possible de Barcelona una xarxa de nuclis menors

industrials i estenent també la xarxa agrícola semi-industrialitzada. Hem de pensar, però, que la primera s'hauria de fer a base de la immigració sud-llevantina, com passa ara amb la xarxa que volta Barcelona. De totes maneres, això de formar alguns nuclis industrials més allunyats de la capital no passa d'ésser una hipòtesi gairebé irrealitzable, perquè sempre serà més fàcil constituir-les prop de Barcelona, on disposen de més facilitats de comunicació. Per tant, és difícil trobar remei a l'excessiu creixement de Barcelona, sobretot tenint en compte que aquest no es fa a base de la vitalitat demogràfica catalana, sinó de l'aportació dels elements forasters.

L'aglomeració dels immigrants a la capital, agreuja també una sèrie de problemes peculiars a les grans ciutats i dels quals ja parlarem.

3. En examinar la immigració murciana i almeriana hem precisat que aquesta tenia en primer terme una justificació econòmica perquè aquelles regions no poden mantenir el nucli creixent dels seus habitants. Aquests són empesos devers altres països per la necessitat, però més endavant aquesta necessitat es transforma en el desig d'una vida millor que la que han portat llurs pares, i encara entra la temptació de les grans ciutats i àdhuc aquelles inquietuds que fan desitjar un canvi de vida i que s'han desenrotllat novament en la humanitat amb el perfeccionament dels mitjans de comunicació i amb l'extensió de la premsa il·lustrada i del cinematògraf. Es parla molt d'ajudar les poblacions petites perquè aquestes puguin millorar llur condició de vida tant pel que fa al major rendiment dels cultius com a la higiene de les cases, fent que disposin d'electricitat i aigua corrent, i també de diversions i facilitats culturals. Tot això podria evitar el desplaçament excessiu dels nuclis

Manca d'impuls econòmic als pobles d'origen.

sud-llevantins si s'arribava a dur a terme tot l'enorme programa de desenvolupament que fóra necessari, però és difícil que servís per a evitar la vinguda als centres industrials de molts habitants de les poblacions mitjanes i petites de Catalunya, perquè Barcelona és massa prop de totes elles i la seva atracció és molt poderosa. No és, per tant, amb el retorn al camp que hem d'intentar resoldre aquest problema, que significaria el despoblament parcial de Barcelona i potser la seva ruïna. És ben clar que el progrés i l'economia catalana exigeix la nostra descatalanització més o menys marcada, però no ens atrevim a pensar en la possibilitat que, per a mantenir la nostra catalanitat, hàgim de travessar un període forçat de contrarietats i de misèria.

De totes maneres fóra convenient que poguésser millorada la situació econòmica de Múrcia i Almeria, perquè aleshores podria ésser deturada una immigració produïda per les necessitats més peremptòries i només quedaria la que seria facilitada per la diferència entre els nivells de vida, o per la temptació que exerceix Barcelona com a gran ciutat.

Els cicles econòmics i els moviments migratoris.

4. Més avall hem assentat l'afirmació que els moviments migratoris a Catalunya han existit sempre i s'han fet més importants a mesura que ha tornat la prosperitat amb la industrialització del nostre poble. Aquests moviments migratoris eren, però, d'escassa importància en comparació amb la capacitat natural de creixement de la població i ha estat en els darrers anys quan han adquirit una proporció desmesurada que ha motivat l'alarma actual. Això no exclou el fet que en èpoques anteriors s'hagués produït en algunes ocasions una entrada extraordinària d'elements forasters, ja que, com veurem, les aportacions immigratòries tenen lloc a glopades responen en llurs variacions

a les que succeeixen en l'economia dels països que són el punt d'origen i el del destí llur.

Tots els autors que han tractat abans que nosaltres el problema de la població a Catalunya es troben d'acord sobre la necessitat d'una població creixent. J. M. Tallada (1) diu: «Aquesta baixa natalitat en la nostra regió planteja greus problemes. Tant més que un augment de població és condició gairebé indispensable si volem que Catalunya continuï al davant del progrés econòmic d'Espanya». Tenim, per tant, com a motivació principal de la immigració la manca de mà d'obra en la nostra organització productiva. Ara bé; la necessitat de mà d'obra en la indústria no es fa sentir sempre en la mateixa proporció perquè la situació econòmica no és un estat permanent d'equilibri, sinó que mostra variacions d'importància que presenten un moviment ondulatori, el qual, d'altra banda, és una característica del progrés de les societats humanes que no es pot traduir gràficament en una línia recta, sinó en una sinusoide. Aquests alts i baixos de les activitats humanes moltes vegades fan suposar que els temps passats foren millors que els actuals i aquesta afirmació és certa per a alguns períodes determinats, però no ho és per a una part important de la trajectòria marcada per l'avenç de la humanitat en el camp econòmic.

No creiem que hàgim de deturar-nos gaire en l'explicació dels anomenats cicles econòmics que es van produint periòdicament i són principalment visibles en les fases extremes de prosperitat i de crisi si bé no es fan tan manifestos en les altres fases de recobriment i davallada. Aquests moviments cíclics van formant onades consecutives de sentit invers al voltant de

(1) Vegeu: *Demografia de Catalunya*. Barcelona, 1918, pàg. 38.

la línia de tendència anomenada pels anglo-saxons «*secular trend*» o sia direcció secular, que ens mostra la marxa en el temps dels fenòmens econòmics. Hi ha també les variacions estacionals que formen un cicle anual amb llurs diferents fases, degut a la influència dels factors climatològics i als costums dels homes. En darrer lloc queden les variacions irregulars degudes a un fet extraordinari i generalment imprevisible que actua sobre la situació econòmica d'una manera brusca i amb una durada no gaire extensa. Anem a veure la influència que aquestes diferents variacions, que juntes ens donen les oscil·lacions de l'economia d'un país, poden exercir damunt la immigració.

Si suposem que l'activitat econòmica vagi augmentant d'una manera continuada i la tendència secular pugui ésser representada per una recta o una corba senzilla, l'increment de la població haurà d'ésser continuat i pot ésser facilitat per l'excés dels naixements si aquest és proporcionat a la millora experimentada per la producció i el consum de riquesa. Si ens trobem que mentre la tendència secular de l'economia és a l'alça, la de l'increment natural de la població mostra un estacionament o una baixa i la tècnica productiva no millora per a poder substituir la manca de mà d'obra, la immigració esdevindrà indispensable. Adhuc suposant que la població augmenti en proporció amb el progrés econòmic ens podem trobar amb un canvi estructural degut a circumstàncies extraordinàries que de primer moment originin una variació irregular i imprevisible una part de la qual es consolidarà després. Per exemple, els efectes de la guerra mundial sobre l'organització productiva catalana. Aleshores es fa necessari un increment també imprevisit de la població i com que fins i tot en un poble molt prolífic els resultats han de tardar prop de vint anys a poder ésser utilitzats, cal una aportació extraordinària d'elements forasters.

Si passem ara a veure la influència de les variacions estacionals, trobem que aquestes poden influenciar la immigració temporal tant pel que es refereix a les activitats agrícoles com a les industrials, però especialment a les primeres. Tenim com a exemples típics la sega i la verema a l'agricultura, la venda de torrons o d'aviram als voltants de Nadal, etc. És clar que la vinguda d'immigrants amb caràcter temporal pot transformar-se en definitiva si el país els agrada. És prou sabut que moltes famílies han decidit venir a viure a Catalunya quan el seu fill n'ha tornat de fer el servei militar.

Les que poden, però, portar un corrent extraordinari de mà d'obra són les variacions de caràcter cíclic, sobretot quan ja existeix una immigració continuada que ha provocat el moviment divergent de la tendència secular en els negocis i en la població. Aquests obrers forasters que ja treballen a Catalunya i que no han oblidat l'afany d'atracció que exerceixen damunt els parents o amics que han quedat al poble, tan bon punt veuen que hi ha escassetat de mà d'obra, que pugen els salaris i que la producció continua en augment s'apressen a fer-los venir. Si ens trobem amb la coincidència d'un moviment cíclic d'alça amb una revinclada favorable de la tendència secular i àdhuc amb l'incentiu o acceleració produïda per una variació irregular es pot formar un complex molt allunyat de les circumstàncies normals que determini grans desplaçaments de masses humanes. Aquestes batzegades de la nostra economia, a què ja hem al·ludit abans, són les que han significat un agreujament del problema demogràfic català perquè han amplificat els fenòmens migratoris. I cada vegada hauran de preocupar-nos més perquè serà també més petit proporcionalment el contingent d'obrers catalans que ofereixin cada any per primera vegada llurs serveis a la producció.

*Perill d'un
retorn en
massa.*

5. El perill principal d'aquestes aglomeracions extraordinàries d'immigrants en èpoques extraordinàriament favorables com els darrers anys de la guerra i primers de la post-guerra, el període inflacionista de la Dictadura i les obres de l'Exposició, la construcció del metropolità i la urbanització, consisteix a no poder deturar-se amb facilitat quan la situació econòmica empitjora. Els qui han arribat aquí procuren aguantar el període dolent que suposen de curta durada i tot al més tracten de desencoratjar els possibles emigrants entre llurs parents i coneguts. Baixa el preu d'una part de la mà d'obra i a vegades es fa possible la seva creixent utilització. Això passa, per exemple, amb les dides i les serventes, perquè quan n'hi ha massa abundància baixen els sous i famílies que no es decidien a tenir-ne es veuen capaces de sostenir la despesa. Ja hem parlat també de la manera com els immigrants que no tenen feina procuren anar-se mantenint amb la venda ambulant i amb la mendicitat. Llurs necessitats peremptòries són molt reduïdes i ja és sabut que a les barriades de cases barates gairebé mai no s'ha pagat el lloguer.

Basta l'anunci de noves obres, en l'actualitat el canal de la Zona Franca, l'enderroc de les casernes de les Drassanes o l'obertura de la Granvia C., perquè, tot i haver-hi gent de sobres a Barcelona per a aquests treballs, acudeixin nous nuclis de treballadors. Amb la crisi i la parada forçosa relativament més elevada sembla que s'ha deturat en els darrers dos anys la vinguda d'importants contingents, però si s'anuncia en ferm el començ d'alguna d'aquelles obres, ja en veurem immediatament el resultat.

Fins ara no hem tingut a Catalunya una crisi de caràcter excepcional com la que s'ha produït a la majoria dels països avançats, en els darrers anys, però suposem que un dia la

depressió econòmica arribés a ésser comparable a la dels Estats Units del 1933 i meditem una mica quines conseqüències podria tenir. En primer lloc hem d'afirmar que, donada l'actual estructuració de la nostra economia, basada principalment en les indústries productores d'articles de consum, sense que la mineria i les indústries productores de materials com els alts forns o les drassanes tinguin importància dintre el conjunt de la nostra producció, sols un daltabaix a la resta d'Espanya que fes minvar considerablement la capacitat de consum dels nostres articles, daltabaix que hauria d'ésser d'origen polític-social o econòmic, podria portar-nos a un estat com el que suposem. Aclarit, per tant, el significat de la hipòtesi, si aquesta es realitzés podria succeir que els obrers parats, que suposem que fossin 100.000 o 150.000 a la zona industrial en el moment culminant de la depressió, plantegessin greus problemes d'ordre públic que sols podrien ésser evitats mitjançant una política de força i l'organització de socorsos públics i privats. Segons que aquests socorsos tardessin menys o més temps a ésser organitzats, la massa d'obers immigrants darrerament que encara no hagués arrelat a Catalunya i que és la que tindria una capacitat menor de resistència per la manca de l'habitud o la impossibilitat de l'estalvi donada l'escassetat dels ingressos per família, decidiria tornar-se'n a les seves contrades d'origen. Aquest desplaçament fóra, de moment, favorable perquè representaria la supressió d'una colla de preocupacions i precisament veiem com França l'afavoreix en els períodes de depressió i àdhuc el força, però passat el moment de gravetat la manca d'una part de la població i l'escassa vitalitat del sector autòcton dificultarien extraordinàriament la represa i el plantejament de moltes iniciatives.

Aquesta sortida en massa també podria tenir lloc si per

algunes circumstàncies extraordinàries resultés més profitosa l'emigració a algun altre país estranger. Hem volgut només assenyalar aquesta possibilitat per fer veure els perills d'una situació inestable en la determinació del nombre dels habitants a Catalunya que ja no depèn de la nostra vitalitat ni és possible que la nostra voluntat el regeixi íntegrament, sinó que ve fixat per la situació econòmica nostra, la que hi hagi a Múrcia i Almeria, la fecunditat dels habitants d'aquestes províncies, el tancament de la frontera francesa o dels països d'Ultramar i àdhuc la variació de l'ambient favorable que s'ha format sobre l'anar a cercar treball a Catalunya. Unes vegades tindrem massa gent i altres ens podem trobar amb una escassetat de mà d'obra, encara que aquesta perspectiva no sigui gaire probable ni difícil de remeiar. El perill més important fóra que milloressin les possibilitats econòmiques de l'agricultura a la regió sud-llevantina o que s'iniciés una industrialització d'altres regions hispàniques. Diem perill tractant d'un retorn en massa, perquè si aquest no es produís i la millora econòmica d'altres regions hispàniques portés una reducció en les noves aportacions, l'efecte no seria desfavorable.

Si arribés a efectuar-se el moviment contrari del que té lloc avui en dia, i que és motiu d'alarma per a molts, veuríem com la immigració que té lloc a Catalunya i que pot ésser considerada des de dos punts de vista: el patriòtic i social i l'econòmic, des del segon representaria per a nosaltres un important benefici que intentarem explicar a continuació per demostrar que no tot han d'ésser aprensions en la vinguda d'elements forasters, sobretot si aquesta, per les circumstàncies exposades en el primer capítol, constitueix un fet inevitable.

6. Alguns economistes i estadístics de vàlua han efectuat estudis sobre el cost de producció de l'home tenint en compte les despeses que ocasiona des que neix fins que mor i els ingressos que pot obtenir durant la seva vida. La diferència total ha d'ésser naturalment favorable a la societat perquè, si no, no hi hauria capitalització possible ja que tots els guanys haurien de destinar-se a pujar els homes i mantenir-los fins a la mort. Hi ha evidentment dos períodes en la vida humana en què l'home és una càrrega per a la societat, que van des que neix fins als 16 anys i des dels 60 anys fins que mor. Això és així parlant en termes generals i tenint en compte que des que neix fins a 16 anys és difícil que pugui obtenir ingressos, però dels 60 per amunt no deixa de guanyar-ne, almenys fins a 70 anys. J. Mortara (1) ha efectuat alguns càlculs sobre la despesa i la renda globals dels supervivents per als diferents grups d'edat a Itàlia i trobava que segons la mortalitat del període 1910-12 per cada 10.000 nats s'hauria obtingut una renda global de 277 milions de lires en xifres rodones i una despesa global de 235 milions, ço que deixava un marge de 42 milions per a l'estalvi total disponible, per a millorar el nivell de vida i per a l'increment de la població. Aquell autor també trobava que si hom hagués de comprar un supervivent de 15 anys, com qui compra un animal de treball o un esclau, hauria de pagar com a màxim 9.160 lires, que fóra la diferència entre el rendiment mitjà futur i el cost mitjà futur. És clar que, com aclaria després, aquesta diferència de rendiment venia repartida entre tots els anys de vida que li restessin i que un comprador hauria de calcular l'interès de les quantitats gastades o ingressades en

*El cost de
producció de
l'home.*

(1) Vegeu: *Lezioni di statistica economica e demografica*. Roma, 1920, pàgina 88 i següents.

el futur. Aquell preu baixava aleshores a 6.000 lires. I el qui hagués pujat l'infant, si el criava per a la venda, hauria d'exigir com a mínim per a vendre'l a 15 anys una suma de 4.731 lires, diferència entre el cost i el rendiment amb els interessos respectius.

Hem reproduït aquestes xifres perquè es vegi més clarament que a Catalunya fem un bon negoci amb la immigració, perquè la majoria dels immigrants ens arriben en edat superior a 15 anys o sia quan el rendiment mitjà ja supera la despesa mitjana i deixa a la societat una possibilitat de capitalitzar la diferència o mantenir una població creixent. És clar que els immigrants representarien els graons més baixos en les despeses i els ingressos i les xifres mitjanes que ens donarien estarien per sota de les mitjanes de la població total, però, de totes maneres, el contingent immigratori representaria l'entrada d'importants capitals, suposant que tots els qui vénen puguin trobar feina i donar un rendiment, perquè moltes vegades representen una quantitat passiva si vénen a viure de la caritat pública o a ésser curats en un hospital.

El que s'ha dit respecte a la diferència entre els costos de manteniment mitjans i els rendiments mitjans s'ha d'entendre bé que fa referència a la societat com un ple, perquè per a la família és evident que des del punt de vista econòmic, si s'avalua també el valor de la cura materna, pujar fills constitueix un negoci molt dolent i per això s'estén tant la desnatalitat en oposar-se al sentiment familiar consideracions prevalentment d'ordre material.

Hi ha hagut molts autors que han parlat a favor de la immigració, però uns ho han fet des del punt de vista patriòtic per a l'expandiment de la raça o per al foment de les exportacions a aquells països on hi ha nuclis d'emigrats i també perquè

molts dels qui han anat a l'estranger ajuden llurs famílies o pensen tornar i envien llurs estalvis. Aquestes remeses en alguns casos, com a Itàlia i Espanya, arriben a representar una partida importantíssima de les anomenades exportacions invisibles en la balança de pagaments. A més, pel que es refereix al càlcul dels beneficis que pot reportar a un país d'immigració, la diferència entre les despeses i els ingressos futurs que ocasionin els immigrants, s'ha de fer constar que té un objecte més científic que real i que s'han de tenir en compte diferents circumstàncies que poden alterar el càlcul del benefici real, com és ara la baixa del rendiment dels elements autòctons que pot portar la immigració si origina una rebaixa de salaris i una disminució de la capacitat de poder adquisitiu. Com que aquest no ha estat, ara com ara, el cas a Catalunya, podem sostenir que la immigració representa per a nosaltres un benefici econòmic.

7. Un altre aspecte interessant de la immigració, que pot sorgir des del punt de vista econòmic, consisteix en la possibilitat que l'aptitud econòmica de què han donat mostres els catalans pugui sofrir una disminució el dia que en el nostre poble predominin els elements producte de la barreja entre el nucli autòcton i el foraster que, per entendre'ns ràpidament, anomenarem mestissos. No ens referim naturalment al paper secundari que forçosament exerceixen la majoria dels immigrants en un primer temps, sinó al que ells o llurs descendents i més probablement aquests darrers arribaran a exercir quan vagin pujant en l'escala social per a efectuar la renovació de les classes mitjanes i superiors. Hi ha el descendent d'immigrants que no s'ha barrejat sinó que manté viu el sentiment de la seva diferència racial, el qual, si va pujant pel seu propi esforç, vençant grans dificultats pot ésser un enemic perillós perquè no

El mestissatge i l'aptitud econòmica.

sentirà cap amor per les nostres coses a les quals avantposarà sempre el seu interès particular. Aquesta mena d'inclusions individuals, tot i el destorb que poden ocasionar des del punt de vista polític i social, no constitueixen un perill prou fort des del punt de vista econòmic per les mateixes dificultats que trobaran per a arribar per propi esforç als llocs de responsabilitat i direcció. En tot cas, el mal que puguin fer, per gros que sigui, serà episòdic en la nostra vida com a poble.

Ja és diferent el cas dels mestissos perquè aquests per llur coneixement de la nostra psicologia i els nostres costums i per les relacions que s'han format amb l'ajuda de llur família catalana troben facilitats molt més grans per a arribar amunt en l'escala social. Ja hem dit, i és opinió generalitzada entre els qui han estudiat el mestissatge entre races diferents, que les barreges de moltes d'elles produeixen, almenys en la primera generació, resultats inferiors a la mitjana dels caràcters no tan sols de la raça superior, sinó de totes dues. Gini (1) fa observar, però, que per la independència dels caràcters (de què hem parlat en el capítol anterior en analitzar les teories de l'herència) potser sorgeixi algun individu que posseeixi una gran part, si no totes, de les qualitats de les dues races; amb la qual cosa la baixa qualitat de la mitjana produïda pels encreuaments fóra en certa manera compensada per productes excepcionalment brillants. Fa constar aquell autor la importància que té en la civilització moderna poder disposar de ciutadans excepcionals ja que un home genial moltes vegades pot portar la renovació d'un país.

Encara que, com ja hem fet observar, el cas de la barreja

(1) Vegeu: *Le basi scientifiche della politica della popolazione*. Pàg. 127 i següents.

que es pugui efectuar a Catalunya no presenta, ni de molt, complicacions com si es tractés de grans races, com blancs i negres, el problema del mestissatge subsisteix encara que sigui en proporcions inferiors. Es un problema que valdria la pena que fos estudiat a fons ja des de l'escola. Sabem que existeixen alguns treballs isolats que no hem pogut aconseguir, però haurien d'emprendre's amb tota l'amplitud que calgués els estudis comparatius entre els diferents elements autòctons i immigrants i les barreges respectives. L'estudi hauria d'ésser continuat en tallers, despatxos i escoles superiors. Fóra molt trist que no tan sols perillés la nostra cultura sinó que també es trobés amenaçada la nostra actual supremacia econòmica.

No hem de fer-nos il·lusions sobre la possibilitat que els elements autòctons mantinguin els llocs de responsabilitat i la direcció dels nostres afers polítics, socials i econòmics. Donada la composició actual de la nostra població i la diferent fecunditat dels seus components no tardarem molts anys a veure com s'efectua l'ascensió dels descendents d'immigrants i sobretot dels de matrimonis mixtos cap als llocs més elevats. Les classes inferiors de la població són les que acaben per imposar-se.

Hem d'observar, però, que si el mestissatge entre races tendeix a produir un tipus més baix en caràcters que la mitjana i, en canvi, pot donar alguns individus excepcionals, serà més convenient la barreja en societats disposades a passar per règims dictatorials que no en altres que sentin profundament els ideals democràtics i el liberalisme. Adhuc des del punt de vista econòmic, com que Catalunya és un país on la indústria i el comerç es troben en mans d'un gran nombre de petites empreses, la prosperitat general depèn de molts milers de petits empresaris i cal, per tant, que no minvin les característiques individuals. Ara com ara no fóra aconsellable que per obtenir un o dos

veritables capitans d'indústria ens avinguéssim a una baixa de qualitat en una part important dels futurs productors. Es clar que sobre aquest punt hi hauria molt a discutir perquè podria sostenir-se que l'actual organització econòmica de Catalunya no respon a les necessitats dels temps moderns, que l'atomització de la indústria i el comerç augmenta considerablement els costos i que és més fàcil anar a una sobreproducció quan són moltes empreses les que es disputen el mercat. A més aquella atomització, amb els costos elevats que li són propis, afavoreix la continuació d'unitats productives mal utilitzades i que sempre estan en perill de fallida si les circumstàncies empitjoren. Aquesta és una de les raons per què a Catalunya es parla sempre de crisi industrial i ben poques vegades s'ha sentit dir a tots els productors que la situació econòmica els és favorable.

Una de les causes d'aquella divisió de les activitats que ha portat la desaparició d'algunes d'elles, com per exemple la bancària, quan ha estat necessari recórrer a les grans empreses, consisteix en la relativa incapacitat dels catalans a fer-se càrrec de la responsabilitat de la direcció de les societats anònimes en les quals no hi tinguin un interès directe i personal. Com diu F. Cambó (1): «el català que dirigeix admirablement una Societat col·lectiva en la qual és amo absolut i governa interessos propis ha demostrat poques aptituds per a dirigir grans empreses en les quals no tingui sinó una participació o un sou, i per això hem vist que mentre les Societats col·lectives realitzaven grans beneficis, les Societats anònimes, generalment, han vegetat miserablement o han mort». ¿Pot la barreja actual, amb una

(1) Vegeu: *La Banca catalana en El pensament català davant el conflicte europeu*. Barcelona, 1915, pàgs. 303 i 304.

major dosi de raça ibèrica produir la formació d'una psicologia diferent que ens permeti tenir homes de més imaginació i un superior sentiment col·lectivista, que sàpiguen dedicar un esforç persistent i una atenció incansable als interessos dels altres que administren? No sabríem què contestar ni és probable que ningú, ara com ara, pugui declarar-se en sentit afirmatiu o negatiu.

8. Una de les causes que fan més penosa l'admissió de nombrosos contingents immigratoris i provoquen major males-tar en la població autòctona és l'actitud de revolta de molts forasters davant la nostra civilització i la nostra cultura. I encara que no sigui una revolta declarada, el sol contacte de dues maneres d'ésser ben contradictòries moltes vegades origina una doble incomprensió. Hem tingut ocasió d'observar sovint la indignació de molts catalans davant l'augment de la mendicitat, una mendicitat diferent de la que estàvem acostumats a veure i que desitjàvem que anés desapareixent del tot. Tenim també que la venda ambulants, que és un dels recursos amb què compten els nous vinguts si no troben feina, pren a vegades tant d'increment que arriba a preocupar i indignar molts venedors que es creuen perjudicats i dona lloc a baralles, la culpa de les quals recau moltes vegades sobre l'immigrant, potser injustament.

*Actitud de
revolta de
l'immigrant
davant la
nostra civilit-
zació.*

Quant a l'actitud de revolta ens referim, en primer lloc, a la resistència que moltes vegades manifesten els forasters a utilitzar el nostre idioma i seguir els nostres costums, a la persistència en habituds que ens són poc simpàtiques, a parlar malament de nosaltres i de la nostra manera d'ésser i actuar en contra de la nostra política catalanista o prendre part en moviments que van contra l'ordre social establert i contra la propie-

tat, l'instint de la qual ja hem vist que estava molt desenvolupat en la nostra gent.

En el capítol segon ja hem parlat de la reacció que a alguns immigrants els produïa la presa de contacte amb la nostra civilització, que nosaltres definíem planerament en dir que els «reprenia» la vida de la capital, acostumats com estaven a passar els anys anteriors en pobles privats de tota comoditat i de tot signe exterior de riquesa. Aquesta reacció és irreprimible perquè té un origen biològic que consisteix en la defensa de l'individu davant de les complicacions de la civilització moderna. Els habitants d'una ciutat es van acostumant a poc a poc a les mil petites atencions que s'han de tenir envers l'exterior, als neguits i a les lluites i el ciutadà és un home que es va tornant passiu davant les nombroses molèsties a què es troba sotmès i que considera com altres tantes obligacions ineludibles. Però el camperol que hi arriba veu, al contrari, multiplicades per la seva inexperiència les noses i els neguits i això li determina una sorda irritació que a vegades arriba a prendre manifestacions externes. Coneixem alguns casos de camperols i no pas dels més ignorants que no han pogut resistir els sorolls i el moviment de Barcelona i han hagut de tornar-se'n davant el perill d'un trastorn mental.

Ja fa alguns anys que hem exposat la nostra idea que el motiu de l'actitud de revolta de molts immigrants i llur adhesió a l'anarquisme era degut als efectes d'aquella reacció del camperol davant la civilització ciutadana, de l'home avesat a la vida lliure i saludable del camp que es troba enquadrat en l'ambient d'una fàbrica, del desig més o menys manifest de la possessió de moltes coses que sols es poden procurar els rics, desig que en veure forçosament insatisfet es transforma en odi i afany de destrucció. Sols els ciutadans que tenen domesticats els

sentiments primaris i posseeixen un cert benestar material poden resistir la visió del major benestar dels altres sense manifestar la natural enveja que desvetlla tota situació de privilegi.

Hem vist comprovada aquesta nostra manera de pensar per les explicacions que ens donen alguns biòlegs i que generalitzen la reacció davant de les complicacions de la vida moderna. Conklin (1) a qui hem citat altres vegades diu respecte a això: «A causa de la nostra herència social les condicions extrínseques de vida continuen essent cada vegada més complexes mentre que les nostres naturaleses heretades romanen relativament incanviades. Tots els moralistes i totes les religions han reconegut l'experiència, molt general entre els homes, d'un sentiment d'imperfecció i de desharmonia amb els tipus socials i ètics. Huxley sostingué que l'esperit de l'ètica era oposat a l'esperit d'evolució. Metchnikoff troba que aquestes desharmonies són degudes a la supervivència d'instints bestials en l'home. Galton troba que el sentiment del pecat és degut al fet que el desenrotllament de la nostra naturalesa heretada no ha marxat acompassadament amb el de la nostra civilització moral. El nostre ambient psíquic, moral i social ens prové del passat amb augments sempre creixents, cada edat reposant en les espatlles de la que la precedeix. Les aspiracions, impulsos i responsabilitats de la vida moderna han esdevingut enormes i les nostres naturaleses heretades amb les capacitats inherents no han millorat essencialment. L'herència social ha anat més enllà de l'herència germinal i les responsabilitats intel·lectuals, socials i morals dels nostres temps són massa grans per a molts d'homes. La civilització és un afer estrenu amb impulsos i compulsions que és difícil que l'home primitiu pugui complir, i

(1) Vegeu: *Heredity and environment*. Pàgs. 260 i 261.

molts de nosaltres som per herència homes primitius. El resultat freqüent és una desharmonia, un ajustament deficient, una lluita entre instints primitius i ideals elevats, i en resulta un sentiment de descoratjament i desfeta que moltes vegades acaba en estats mentals anormals. La prevalença del crim, l'alcoholisme, la depravació i la bogeria són una protesta sempre creixent i una amenaça dels homes febles contra l'alta civilització. Ens anem apropant a un temps en què una o altra haurà de cedir; les responsabilitats de la vida hauran d'ésser reduïdes i deturada la marxa de la civilització, o una raça d'homes millors amb superiors capacitats hereditàries haurà d'ésser criada».

Podrà haver-hi una part d'exageració en aquest pensament tan generalitzat, sobretot enfront de les teories que sostenen la gran capacitat d'adaptació de la naturalesa humana a totes les situacions, però és evident que, almenys en períodes de transició, ha de resultar ben cert que cada vegada ha d'ésser més gran la part dels homes que no poden adaptar-se a les noves condicions de vida. Pel que fa al nostre cas, aquells raonaments vénen a reforçar la tesi que hem sostingut, la qual ens porta altra vegada a considerar les possibilitats de creixement en el futur. Si els immigrants mantinguessin llur capacitat de reproducció i la barreja servís com un empelt a la nostra població decadent que li donés nova abrivada, podríem esperar el futur amb una certa tranquil·litat, perquè els nous contingents humans que necessitem ens els produiríem; però si hem d'anar absorbint cada any una quantitat de gent forastera difícilment adaptable que es situa en una posició de revolta i perd àdhuc la fecunditat característica, no sabem si la nostra societat podrà realitzar els esforços necessaris per a mantenir l'equilibri.

9. Aquest esperit de revolta de l'emigrant és el que el porta a formar en les files de l'anarco-sindicalisme, forma típica de les organitzacions obreres en els països d'immigració amb excepció dels Estats Units, on els salaris elevats i el benestar general desconegut a Europa apartaven l'obrer de molts afanys revolucionaris. És natural que sigui així, perquè en els països on no hi ha elements forasters o no predomina una tirania sanguinària, els obrers lluitaran per obtenir una millor situació econòmica i àdhuc pel predomini polític, podran desitjar la dictadura del proletariat, però no l'afany destructiu, orb i pessimista que hi ha en el fons de l'anarquisme de tota mena.

L'anarquisme i la immigració.

Hem de discutir, però, la creença de molta gent que atribueix a l'element foraster tota la responsabilitat en la creació i el desenvolupament de l'anarquisme a casa nostra. Molt abans que comencés amb força la immigració, els nostres obrers ja seguien dues diferents tendències propugnades per llurs dirigents. La primera consistia en la reivindicació moderada i l'afany d'enlairar-se pel propi esforç. La segona, en les doctrines anarquistes que tanta acceptació han tingut sempre a Catalunya. Recordem que el primer Congrés anarquista tingué lloc a Saragossa el 1872 i que un dels primers dirigents fou Farga Pellicer, que organitzà el nucli català, i que després de la caiguda de la República i de l'esmoreïment que seguí en les organitzacions obreres, l'anarquisme es revifà amb el Congrés de Barcelona del setembre del 1881.

Una de les falles del nostre caràcter és que al costat de l'activitat productiva i del desig de riquesa i benestar es desenrotlla una mena de complaença per la destrucció, com una reacció primària en contra de les facultats constructives de què donem mostra. Ha estat notat per molts observadors aquest fons nihilista de la gent catalana que fa florir l'anarquisme, no

tan sols entre els treballadors, sinó entre gent benestant tant a la Catalunya estricta com al Rosselló. Potser és degut a la manca de responsabilitat que representa el fet de no tenir un govern propi, però nosaltres creiem que té més aviat un fonament biològic que es tradueix en allò de «tenir un rei al cos» que representa menyspreu de tota autoritat i jerarquia.

M. Raventós (1), que ha estudiat els nostres problemes socials durant el segle passat, explica ben clarament la forma com les masses catalanes s'interessaren per l'anarquisme d'una manera apassionada sense aportar-hi res de característic, ja que «ni un matís de pensament no recorda el lloc on la propaganda anarquista es realitzava». Segons aquell autor, s'estengué amplament aquest sentiment anarquitzant perquè «en aquells temps que podríem datar amb la clausura de l'Exposició del 88 i la transformació de la ciutat, més o menys anarquista ho era tothom; els artistes i els literats, sota el signe d'un sectarisme a la Huysmanns; els ideòlegs, que sembla com si presentissin la torbonada nietzscheana; els homes d'acció o els professionals divorciats de tot esperit religiós, de tota consciència nacional, és a dir, d'allò que fa la substància eterna de la història, empanatats en un positivisme contra el qual ja despuntava la reacció en els medis més fins i sensitius». Afegeix aquell autor en parlar de les reaccions anarquistes: «Des d'ara, però, cal reconèixer que l'anarquisme fou una fe, una fe per la qual es moria i es matava. Bo i mort, el seu escalf donà força encara a la flamarada del republicanisme radical, malauradament envilit pels seus directors, i que desembocà en la revolta del 1909. Era una fe que tingué, com totes, pel martiri sofert, virtut mística

(1) Vegeu: *Els moviments socials a Barcelona durant el segle XIX*. Barcelona, 1925, pàg. 139 i següents.

de contagi, i que, com totes, causava horror quan per la intollerància es traduïa en violències. I el que sorprèn més és que professaven aquesta fe una gent que s'escarrassaven a proclamar-se ateus en religió, positivistes en filosofia, deterministes en moral».

En un article titulat «L'anarquia murciana», Francesc Pu-jols (1), parlant de la possibilitat de condicionar la immigració deguda a la misèria, la manca de cultura i la manca d'higiene, deia: «Està bé condicionar la immigració, però no s'ha d'oblidar que és per raons altres que les revoltes de la FAI. És un error creure que l'anarquia és murciana. Encara que avui a Catalunya els dirigents i els qui componen aquests moviments antisocials contra la cultura i la civilització siguin en llur majoria forasters, cap català que tingui una mica de memòria, no pot oblidar que la tradició d'aquestes convulsions anàrquiques és absolutament i netament catalana. No és la pobra i desgraciada Múrcia, abandonada pels seus fills, la qui inventà les famoses bombes de Barcelona ni l'organització anarquista d'on van brotar per a esclatar en nosaltres. No és tampoc Múrcia la qui inicià les també famoses vagues generals, que ja no es sabia si eren ordinàries o extraordinàries, que ompliren tota la història moderna social i antisocial de la nostra Catalunya martiritzada pels seus propis fills, envejosos de la seva prosperitat i potser fins i tot inconscients frenadors de la seva marxa precipitada i sense fre. La creadora de l'anarquisme espanyol, anomenat avui ibèric per la mateixa Federació anarquista, fou la capital de Catalunya. Ningú no pot disputar-li aquesta trista glòria. Barcelona, coneguda universalment des de fa molt anys per la ciutat de les bombes, per ésser la ciutat del món on més n'han esclatat,

(1) Vegeu: *Las Noticias*, 22 desembre, 1933.

fou la que organitzà en les seves entranyes tot el que ara s'esdevé, operat per forasters de Catalunya i, el que és pitjor, estès tràgicament per tot Ibèria, com si les terres hispàniques s'haguessin convertit en una prolongació dels carrers i places de Barcelona». I més avall afegeix: «És cert que el socialisme ha arribat a ésser distintiu del caràcter castellà, i l'anarquisme del català, però no tan sols s'ha de tenir present que avui l'anarquisme envaeix tot Espanya, sinó que el socialisme espanyol, com l'anarquisme, començà per Catalunya». És ben simptomàtic que, havent començat pel socialisme, Catalunya es quedés amb l'anarquisme. Sembla que aquest darrer s'avindria millor amb el caràcter ibèric, el qual s'ha prestat sempre difícilment a la disciplina, i potser la lluita entre les dues tendències que sempre s'han manifestat a Catalunya entre els obrers responia al predomini d'una de les dues races que componen la nostra població barrejada i diferentment matisada. Contemplant les fotografies dels dirigents dels sindicalistes i dels anarquistes s'hi veuen diferències racials ben pronunciades. Res d'estrany no tindria aleshores que la majoria dels immigrants es decantessin envers la direcció que més s'avé amb les pròpies característiques que en el fons no difereixen gaire de les d'una part dels catalans. No hem d'oblidar mai, en parlar de les nostres manifestacions socials, que el poble català no està format per una sola raça.

*Els delictes de
sang.*

10. A Catalunya existeix, generalment, una tolerància per a tota mena d'idees per escabellades que siguin. No sabem si això pot ésser considerat com una qualitat o més aviat com un defecte inherent a l'estat de decadència en què es troba la nostra població. Potser és això darrer, perquè aquella tolerància per les idees va aparellada amb l'animadversió pels actes de violència i, sobretot, pels delictes de sang. Ben mirat, però, això no és cap

privilegi nostre, sinó que és comú a totes les civilitzacions materials avançades. També en allò que es refereix als delictes de sang —crims passionals, atemptats socials, baralles i assassinats per robar— són atribuïts en gran part als immigrants. Durant alguns mesos hem procurat comprovar-ho, recollint les dades personals que reproduïx la premsa sobre aquells delictes, i encara que el nostre recull no pot ésser considerat complet, sobretot perquè de molts dels detinguts no es donava la naturalesa i el nom podria fer-nos equivocar, sobretot per estar alguns d'ells castellanitzats en prendre'ls la filiació, una majoria important dels detinguts no era catalana. Ja hem dit en un altre lloc que no pot evitar-se l'atribució general de crims als elements forasters i que això passa en tots els països on hi ha immigració, però és un fet evident que en augmentar el benestar material minven els delictes de sang i augmenten els que s'efectuen contra la propietat. Per això és probable que predominin els forasters en els delictes de sang, però ja no ho és tant que també predominin en els atemptats contra la propietat, com no sigui en alguns punts ben determinats. Aquests fets són els que promouen que en tots els països on acudeixen elements forasters es faci un triatge a les fronteres en el qual excel·leixen les autoritats nordamericanes.

En un llibre de J. Abbot (1) trobem que a Chicago, ciutat ben coneguda per l'element heterogeni que hi viu i on el 46'7 per 100 de la població estava constituït per immigrants, el 1913 el nombre de condemnats per delictes fou de 3.939 entre 10.237 detinguts, i el nombre de condemnats per faltes, 39.620 sobre 87.150 detinguts. En proporció a la població respectiva d'homes de més de 21 anys, en la qual predominaven els immigrants, els americans

(1) Vegeu: *The immigrant and the community*. New-York, 1917, pàg. 112.

blancs amb el 43'1 per 100 de la població tenien el 56'9 per 100 de les condemnes, els negres amb el 2'6 per 100 de la població, el 9 per cent de condemnes, mentre que els estrangers, amb el 54'3 per 100 del total, només donaven el 34'1 per 100 de les condemnes, pel que fa als delictes, i la distribució variava poc per les faltes. El resultat obtingut per altres Comissions per a estudiar el crim en diverses poblacions dels Estats Units no donà un resultat gaire diferent. Es clar que, com acabem de dir, a les fronteres s'efectua un bon triatge dels elements immigratoris i són refusats els que tenen antecedents penals. No es cregui que siguin molts els rebutjats per aquesta causa, ja que el 1912 es refusà l'entrada als Estats Units a 592 criminals sobre un total de 16.057 refusos i una suma de 838.172 immigrants, però és que molts ja no intentaven anar-hi.

A Catalunya no és possible d'efectuar cap refús d'entrada, però caldria poder disposar d'una estadística ben detallada de tots els subjectes a procés per delictes on figurés, no tan sols la naturalesa, sinó també el temps que porten de permanència a casa nostra. Aleshores podríem saber la proporcionalitat que entre els delinqüents ocupen els catalans i els d'altres llocs i si la permanència a Catalunya atenua o intensifica la disposició al crim. També hauríem de veure la distribució per naturalesa dels detinguts pels anomenats crims socials. Hem de tenir present, a més, que a Barcelona hi ha un nucli important d'estrangers, alguns d'ells indesitjables, que efectuen o promouen una part important dels delictes que es cometen. Potser algun dia podrien ésser aprofitades totes aquestes dades perquè la policia pogués efectuar un filtratge d'elements nocius a la pau pública, tant dels immigrants de la resta d'Espanya com de l'estranger. Si coneguéssim la realitat amb tota exactitud evitariem la injustícia que es pugui cometre en acusar els forasters, i especial-

ment els murcians, de tot el que succeeix d'anormal a casa nostra.

11. No ha faltat tampoc l'acusació contra els immigrants que llur nombre excessiu, que venia a augmentar la massa inculta del nostre país, facilitava la tasca dels polítics demagògics que utilitzaven tots els falsos reclams per a l'obtenció del vot. No negarem que una part dels immigrants que portin ja una llarga estada a Catalunya s'interessin per la política i segueixin les campanyes de propaganda, però ja és sabut que la CNT i la FAI han influït sobre la majoria dels obrers, sobretot dels no catalans, perquè no votin o que, si voten, ha d'ésser obeint ordres d'aquells organismes. La demagògia és una planta que floreix en la majoria dels pobles, però que correspon bastant bé a la psicologia ibèrica i que, tant si és d'esquerra com de dreta, troba fàcil acceptació. A Catalunya hi té bastant d'arrelament, sobretot entre una part important del poble que no s'ha sotmès encara a una veritable disciplina política. No creiem, per tant, que la immigració hi tingui gaire culpa com no sigui actuant d'amplificador de situacions ja existents abans que la vinguda d'elements forasters adquirís la importància actual.

La política demagògica i els immigrants.

12. Les tradicions formen part del patrimoni cultural de tot poble, i són, sens dubte, una de les bases més fermes per a la formació cultural. No es pot negar que Catalunya és un poble tradicionalista, tant per les grans com per les petites tradicions, i això fa que alguns dels nuclis immigrants es vagin acostumant a respectar les tradicions externes; però n'hi ha, en canvi, d'altres que també saben mantenir les seves, i el que pot passar és que es produeixi una barreja de tradicions tal com es comença d'efectuar amb els caràcters ètnics. Com que el moviment cata-

La manca de solidaritat amb les tradicions.

lanista, tot i les explicacions que ara se li vulguin donar, ha tingut el seu naixement i té encara el més ferm suport en aquell tradicionalisme dels catalans, fóra ben perillós que s'anessin desdibuixant costums i manifestacions que vagin units amb els sentiments tradicionals.

Ja fa temps que s'ha observat una evident variació en la manera de pensar de molts catalans respecte a l'honradesa tradicional, el respecte als pares i el lligam familiar, el costum de molestar al menys possible els altres amb el desig que ens deixin estar sols, el respecte manifestat als vells i tantes altres coses importants a què estàvem acostumats des de petits. Ha entrat una mica aquest sentiment que podríem anomenar comunitzant, que existeix en molts dels pobles ibèrics i que es resumeix en aquella frase: «El que és d'Espanya és dels espanyols», que difereix bastant de sentit de la nostra, profundament anàrquica: «El que és del comú no és de ningú». En aquests darrers anys s'ha intensificat sobretot la manca de respecte extern a les dones i s'ha estès als catalans, els quals ja utilitzen el *piropo* amb totes les seves conseqüències. Tornem a repetir que en alguns casos no pot atribuir-se a la influència forastera tot el que succeeix també en aquest aspecte, perquè moltes pèrdues de sentiments tradicionals són degudes a l'afluixament dels nostres caràcters típics paral·lelament a la decadència demogràfica i a la corrupció existent en els pobles rics i especialment en les grans ciutats, però és evident que la psicologia dels pobles de llengua castellana ha influït en nosaltres en els aspectes dolents que pugui presentar, sense que hàgim pogut adquirir cap de les qualitats que pugui posseir. Així com s'encomanen les malalties, però no la salut, en la barreja de diferents nuclis ètnics es produeix una pèrdua en ambdós costats.

No hi ha cap mena de dubte que les principals qualitats dels

catalans, així com llurs defectes, tenen origen en els caràcters transmesos per herència; però també és indubtable que pot fer molt per llur manteniment la tradició mantinguda a través de les generacions. Si no és cert, com afirmava Campmany, que les qualitats dels catalans constituïen un patrimoni nacional més que individual, i que eren industriuosos per esperit d'imitació, però que, separats de llur societat, farien com els castors i perdrien aquella afecció al treball, cosa que ja combat Pi i Sunyer (1), la transmissió de tota una construcció tradicional a favor de les virtuts i excel·lències del treball ha d'ésser un poderós estímul.

El mateix caràcter sorrut i seriós dels catalans sembla anar cedint el lloc a Barcelona a un caràcter més lleuger i platxeriós, i aquestes infiltracions forasteres arriben fins al llenguatge, que en les classes inferiors pren matisacions estranyes.

Contra totes aquestes influències només hi ha el remei d'una educació cada vegada més catalana i l'extensió de la nostra cultura des de l'escola primària. L'Estatut havia arribat a temps per a ajudar a efectuar aquesta enorme tasca de catalanització dels elements forasters, però en quedarà tan poca cosa, si les circumstàncies no varien, que veiem molt difícil que aquells elements, o almenys llur descendència, puguin ésser posats en contacte amb les nostres millors tradicions perquè, si no poden assimilar-les, aprenguin almenys a respectar-les.

Hi ha un punt en aquesta influència que no voldríem passar per alt, i és que certes tares dels immigrants poden ésser beneficioses indirectament si actuen com a revulsiu i provoquen, per contrast, un retorn cap a les nostres tradicions més importants. És el que passa amb el pistolerisme i la pinxeria, que poden tenir com a conseqüència un desvetllament de l'adormit instint

(1) Vegeu: *L'aptitud econòmica de Catalunya*. Vol. II, pàg. 151.

de defensa individual i social. No sabem, però, si cal tenir una confiança exagerada en aquesta capacitat de reacció d'un poble que ha anat perdent amb la riquesa una gran part d'aquella capacitat de defensa que el feia respectat i temut fa alguns segles.

Benestar general i immigració.

13. Hem dit moltes vegades en el curs d'aquest estudi que la pèrdua de la nostra vitalitat com a poble era produïda per un excés de benestar general relatiu en comparació amb aquell de què hom gaudia a les altres regions d'Espanya amb les excepcions corresponents a algunes províncies del Nord. Hem calculat que la nostra renda per testa era el doble de la que tenien la resta dels espanyols, i aquest és el principal factor d'afluïxament dels ressorts morals. Ara bé; hom pot suposar que la vinguda dels immigrants en grans masses determini una baixa del confort, i això vindria a exercir una acció favorable en fer cessar aquella causa de debilitació dels instints.

A primera vista pot semblar que hi ha probabilitats que succeeixi aquella previsió de baixa del confort general amb la pressió de la massa forastera; però, fins ara, les coses no han anat pas d'aquesta manera. Com que hi havia feina per a tothom fins en època relativament recent, els immigrants ocupaven els llocs inferiors en l'escala del treball, i els nostres obrers anaven augmentant de categoria fins a esdevenir gairebé tots especialitzats. Els salaris han anat pujant més que el cost de la vida, àdhuc en els darrers anys, i el que ha succeït és que el confort que ha baixat ha estat el dels empresaris i rendistes.

Aquestes famílies, que practicaven en gran part la restricció voluntària de les naixences o que biològicament es trobaven més desgastades, no és fàcil que amb una baixa del nivell de

vida es decideixin a tenir més fills. La influència favorable, en tot cas, s'exerciria damunt dels descendents ja crescuts que hauran de lluitar més en el futur; però també hem de comptar que molts empresaris, no podent resistir la baixa de llurs ingressos, es decideixen a plegar el negoci; cosa que representa una pèrdua per a la societat.

En un altre lloc, hem afirmat, que, tot i ésser cert que els pobles més pobres són els més prolífics i que a mesura que es van fent rics tenen menys fills, no és probable que un poble o una família en perdre una part de llur riquesa es tornin, de moment, més prolífics, sinó que, almenys en la primera generació, l'efecte ha d'ésser contraproduent.

Suposem un moment que ens fos possible privar del tot l'accés de la immigració. Això portaria un encariment de la mà d'obra i exigiria un millorament general i continuat de la tècnica productiva. Si aquest millorament no fos possible podríem trobar-nos en la incapacitat de servir la demanda de productes industrials o amb una baixa de la producció deguda a l'augment del cost, i si tot i això, es persistia en la mateixa política prohibicionista, podríem perdre la supremacia industrial que avui tenim, sobretot si les nostres empreses continuaven encara tan petites.

Sembla, però, que ha començat una tendència cap a la baixa de preu de la mà d'obra en els llocs on és possible de donar salaris més baixos que els corrents, degut a l'oferta excepcional que el nucli immigratori creixent pot realitzar en temps de crisi, i si aquesta tendència persistia vindria el capgirament de la situació anteriorment comentada, o sia un augment de confort dels empresaris i rendistes i una baixa del nivell de vida de les classes treballadores catalanes.

*El que poden
ésser unes
eleccions
d'aquí a tren-
ta anys.*

14. Volem fer una al·lusió a les relacions que podrien existir entre l'augment del nucli foraster i la política catalana en un temps no massa allunyat, que nosaltres fixem d'aquí a 30 anys.

Si continua la situació actual, el 1965 ens trobarem amb una població no catalana que representarà almenys la meitat de la catalana, i a Barcelona amb un equilibri de forces o una supremacia declarada dels no catalans, sobretot si hi agreguem les poblacions veïnes com l'Hospitalet, Santa Coloma i Badalona.

Què foren unes eleccions aleshores? Pot succeir que les organitzacions actuals mantinguin encara la seva força i que, per tant, els obrers no votin o que la massa treballadora s'hagi decidit a acudir a la política i enquadrar-se en els diferents partits o crear-ne de nous. Suposem que encara existeixi la resistència de Catalunya contra la seva assimilació forçosa per part del Govern central, i que aquest cerqui l'ajut dels nuclis no catalans que haurà tingut cura a mantenir, tant com sigui possible, allunyats de tota acció catalanitzadora portada a fons.

Rossell i Vilar (1) sosté que el desmembrament de Catalunya i la pèrdua de la independència foren deguts a l'alteració racial, que féu que es desgastessin els ben raçats i portà la supremacia de la població mestissa. Creu que ara les coses han variat, que s'ha anat produint a l'Europa occidental una depuració racial motivada per l'acabament de translació de races i per una acció interna. Si això fos cert, la barreja actual i la formació de nous mestissos posarien altra vegada en perill l'esperit catalanesc.

Hi ha qui sosté que els fills d'immigrats s'allisten molt sovint en les fileres del catalanisme, i es fa notar a aquest respecte l'abundor de noms no catalans àdhuc entre els catalanistes radicals. Coneixem molts d'aquests casos, però no tenim massa

(1) Vegeu: *La Raça*. Pàg. 270.

fe en la persistència d'afeccions adquirides tan de pressa i que algunes vegades semblen antinaturals. A més, suposant que tots els immigrants arribessin a catalanitzar-se, podria donar-se el cas que Catalunya defensés les seves aspiracions amb més força que ara i potser amb més èxit; però, indubtablement, aquelles aspiracions no serien les mateixes que sentim nosaltres. Podria donar-se el cas d'aquí a algunes generacions que Catalunya fos poblada per una gent més patriota que ara, que s'anomenessin catalans, però que no ho fossin sinó de nom perquè els descendents dels forasters haurien assolit la majoria i pres el comandament. Aquella Catalunya no fóra de cap manera la continuadora de la nostra història.

Tornem, però, a la hipòtesi d'unes eleccions d'aquí a 30 anys, i suposem que els catalans es troben dividits en diferents partits i es presenta algun capdavanter que assoleix agrupar al seu voltant els descendents de no catalans i alguns dels elements de barreja que senten l'atracció d'una psicologia semblant a la seva. Es podria donar el cas que aquest partit no català dominés molt de temps la política de la nostra terra i potser per sempre la de la capital. El cap i casal de Catalunya estaria permanentment en mans dels no catalans, i la resta de Catalunya no podria reaccionar contra la ciutat, que seria més gran que ella i més poderosa.

CAPITOL V

LA NECESSITAT D'UNA POLÍTICA ASSIMILATÒRIA I LES SEVES POSSIBILITATS

1. Es necessari que tinguem una política demogràfica.—2. Possibilitats de dur a terme una regulació de la immigració.—3. El règim autonòmic com a premissa indispensable.—4. Intents de reglamentació dels nuclis forasters.—5. L'interès dels immigrants.—6. El benestar de la classe treballadora.—7. El pensament del Govern central.—8. ¿Es possible una reviviscència de la població catalana?—9. Cal un estudi continuat i una actuació constant i serena en la resolució del nostre problema de la població.

*Es necessari
que tinguem
una política
demogràfica.*

1. Hem vist, en els capítols anteriors, que Catalunya era un poble decadent pel que feia referència a la població, i, com que la nostra capacitat de reproducció era insuficient, ens calia no tan sols acceptar el fenomen immigratori, sinó considerar-lo com una solució favorable des del punt de vista econòmic, però amb considerables incògnites des del punt vista social i patriòtic. Hem entrat després en l'anàlisi de les classes i procedències dels diferents elements immigratoris, en la determinació de la possibilitat d'arribar a una barreja que no fos perniciosa per als caràcters diferencials del nostre poble, en l'examen de les conseqüències possibles de la immigració en els diferents camps de les nostres activitats espirituals i materials, i ara ens toca fixar l'orientació que creiem més oportuna per a harmonitzar el nostre interès amb el dels nuclis immigratoris. Ja hem dit altres

vegades que el problema és de vida o mort per a Catalunya, no tan sols considerada com una entitat geogràfica i política, sinó com un cos orgànic, la matèria viva del qual ha anat renovant-se a través dels segles, però mantenint una relativa unitat en els caràcters físics i morals. Estem sofrint una invasió pacífica de molta més importància que altres que es produïren en temps passats; invasió a la qual nosaltres mateixos obrim les portes pel fet que la nostra decadència demogràfica està en oposició amb el nostre continuat progrés econòmic. Un excés de riquesa ens ha fet més egoistes i més oblidadissos de l'interès futur de la pàtria. Una capital excessivament gran que estén la seva influència tentacular més enllà de les fronteres naturals de la nostra terra ens posa davant el dilema de descatalanitzar-nos o renunciar a l'hegemonia industrial en la producció dels béns de consum. I, millor dit, no ens posa davant un dilema, sinó que ens empeny devers la descatalanització de Catalunya per la força dels fets sense donar-nos l'oportunitat de triar.

No n'hi ha prou de lamentar-nos de les conseqüències futures de la situació actual, ni fóra just que acuséssim els immigrants de culpes que són ben nostres, sinó que cal afrontar amb valentia la realitat i veure si entre tots podem obtenir que Catalunya en surti amb els menors perjudicis possibles. Com que la causa del despoblament natural, degut a la desnatalitat, que fa inevitable el poblament social és la voluntat de limitació de la fillada, cal que les generacions més culpables es preocupin també de cercar una solució a aquest problema. Nosaltres amb aquest estudi ens hem limitat a descriure la situació present i els avantatges o desavantatges dels seus diferents aspectes, tant per al període actual com per al pròxim futur, sense poder determinar exactament la transcendència del fenomen en els temps venidors, degut a la manca de tota previsió certa sobre la intensitat que

aleshores tindran la natalitat, la mortalitat i el moviment social. Hem assentat algunes hipòtesis preveient les transformacions més probables de la situació actual, però hem fet constar que ara estem vivint el punt culminant del problema demogràfic i no es pot obtenir una visió prou precisa de la fixació definitiva dels principals aspectes. De totes maneres, creiem que aquest treball ofereix ja dades suficients i obre algunes perspectives fins ara no prou visibles perquè ja sigui factible la fixació d'una política demogràfica. Si continués la vigència de l'Estatut, aquesta política hauria d'ésser de govern, elaborada amb la col·laboració de tots els partits. Si s'ha de tornar a defensar el catalanisme des de fora del govern, tots els partits polítics haurien de fixar llur pensament sobre aquest problema i exposar-lo a la consideració del poble per veure si és possible trobar alguns punts de coincidència. El que no podem fer és continuar en l'actual inhibició i esperar les sorpreses que el futur ens reservi. Aquesta política, el fixament de la qual preconitzem, hauria de comprendre diversos extrems que fessin referència als nombrosos caires que presenta el problema de la població. En primer lloc, hauria de fixar la possible actuació a favor de la incrementació de la natalitat o almenys per a evitar que continués baixant. Després caldria precisar les mesures que podrien prendre's per a regular directament o indirectament el corrent immigratori ajustant-lo a les nostres necessitats. En tercer lloc, hauria de determinar un programa mínim per a assolir la catalanització dels nuclis forasters.

Aquest problema, que no dubtem a col·locar en primer lloc entre tots els que Catalunya té plantejats, no és ni ha d'ésser de dretes o esquerres, burgesos o treballadors, sobretot perquè les seves conseqüències són d'ordre general i afectaran principalment els nostres fills, que el dia de demà podrien tirar-nos en

cara d'haver-lo enfocat amb parcialitat. La seva possible ordenació afecta per igual els interessos espirituals i els materials, el benestar de totes les classes socials, començant pels mateixos immigrants; i ha d'ésser enfocat sense apassionament de cap mena, cercant el major nombre de coincidències i l'assistència de tot el nostre poble. Toca als polítics portar a la pràctica les solucions que puguin apuntar en els estudis que es vagin realitzant; però això no vol dir que, si es forma un ambient de comprensió i interès, l'actuació privada no pugui ésser també profitosa, sobretot, per a plantejar l'acció dels governs catalans o per a iniciar algunes provatures i experiències en petita escala que serveixin per a documentar els homes públics sobre el resultat de les mesures que es proposin portar a la pràctica.

El nostre cas és únic per la intensitat de les característiques que presenten la desnatalitat i la immigració, i l'especial situació del nostre poble en ple renaixement cultural i polític. Els remeis han d'ésser adequats a aquesta manifestació diferenciada del problema, i llur aplicació ofereix dificultats difícils de vèncer si no existeix un convenciment general sobre llur oportunitat i una voluntat decidida d'anar a llur aplicació.

2. Deixarem de banda tot el que fa referència a les actuacions contra la desnatalitat, de les quals ja hem parlat en un altre estudi (1), i passarem al segon punt, que és el de la regulació de la immigració. Ja hem indicat, en capítols anteriors, les nombroses dificultats que s'oposen a una regulació efectiva com la que duen a terme els països que tenen plena sobirania. Nosaltres no creiem que hi hagi una autoregulació prou efectiva, determinada per la situació econòmica, perquè tampoc no ha

Possibilitats de dur a terme una regulació de la immigració.

(1) Vegeu: *Catalunya, poble decadent*.

actuat en els països que es troben en circumstàncies semblants a les nostres fins que hi ha hagut plantejats greus problemes d'assistència i àdhuc de manteniment de l'ordre públic. De totes maneres, els immigrants trobarien menys facilitat per a acudir, sense disposar de feina probable, si es reprimissin degudament la mendicitat i la venda ambulat i s'anés definitivament a resoldre la qüestió de les cases barates, en les quals les famílies més humils gaudissin d'un mínim de confort higiènic, i destruir després implacablement tota habitació que no presentés un mínim de condicions. Més que exposicions i altres projectes més o menys fantàstics que pressuposen una despesa importantíssima, cal que ens preocupem de la modernització i higienització de Barcelona. Caldria estudiar degudament el que s'ha fet a l'estranger, i especialment el que es duu a terme, en l'actualitat, a Anglaterra, per a la supressió dels *slums* i la construcció de noves cases.

Aquest aspecte de l'arribada de nuclis sobrants es pot resoldre amb una certa facilitat, sobretot si la policia coopera en una tasca d'inspecció i registre de documentació en els mitjans de transport més o menys clandestins, com el *transmiserià*, de trista fama, i si s'estableix degudament una borsa de treball obligatòria i muntada amb l'organització necessària perquè pugui arribar a la formació de la fitxa dels immigrants; fitxa que podria ésser no tan sols de naturalesa i professió, sinó també antropològica i sanitària. És clar que s'hauria de procurar que els patrons no infringissin les disposicions sobre admissió d'obers, i que els mateixos obrers cooperessin a la tasca d'equilibri del mercat de treball negant-se a admetre qui no és presentés amb el carnet corresponent. Caldria demanar la cooperació de les organitzacions obreres a aquesta regulació, que seria en benefici del nivell de vida del treballador i del mateix immigrant. Potser

podria efectuar-se, amb l'ajuda del Govern central i de les Diputacions dels centres d'origen dels immigrants, l'establiment de sucursals d'aquella Borsa Central del Treball a les principals ciutats on es concentren els qui pensen deixar el país, almenys perquè els donessin informacions sobre l'estat de la població obrera a Catalunya i fessin unes fitxes provisionals dels qui volguessin venir en cerca de treball.

És clar que seria molt difícil impedir la vinguda dels qui disposessin de la documentació en regla, volguessin venir aquí a esperar una col·locació i tinguessin on viure; però aquests ja sabrien al que s'exposen, i sobretot és probable que s'evités la vinguda de famílies senceres fins que tinguessin una base de subsistència. Encara fóra menys factible l'eliminació dels elements indesitjables físicament o moralment. No és que sigui tampoc efectiva l'eliminació en països que tenen fronteres, perquè els indesitjables moralment saben enginyar-se per a passar-les; però almenys se n'evita en part l'entrada i es redueix en gran manera la dels tarats físicament per malalties inguaribles o contagioses. Hem de fer constar, de totes maneres, que el percentatge dels rebutjats a la frontera dels Estats Units per defectes físics i morals era molt petit (no arribava al 2 per 100 en el període 1908-14); però també s'ha de pensar en les dificultats d'un trasllat a Amèrica, que, en el nostre cas, no existeixen.

S'ha d'evitar, costi el que costi, l'espectacle lamentable d'aquestes colles de gent desemparada que hem vist escampades per les estacions de prop de la frontera francesa, les quals moltes vegades no disposen de mitjans per a tornar-se'n a llurs pobles ni potser de casa on viure si hi arriben. Nosaltres no podem deixar desemparats els qui acudeixen a Catalunya, però aquest deure moral pot ésser obstaculitzat si es fa excessivament carregosa la seva execució.

El règim autònom com a premissa indispensable.

3. Si existia una regulació excel·lent i rígida del mercat de treball, probablement podríem obtenir que la immigració ens donés elements més triats i més contents de llur sort i de la societat que els rep; però no creiem que fos possible establir les bases mínimes d'aquella regulació si deixés d'existir el règim autònom. L'encarrilament de la immigració no és probable que sigui efectuat per les autoritats que depenen del poder central, perquè sempre existeix la temença que se les acusi d'afavorir projectes catalanistes. Seria difícil convèncer-les que l'interès de Catalunya consisteix a tenir una població creixent, amb el propi esforç si és possible, i, si no ho és, amb transfusió de sang forastera; i que, pel bé de tots, només es tracta d'evitar una acumulació excessiva.

Hem de tenir en compte, a més, que, per bé que fragmentàriament, ja s'havia intentat fer quelcom per encarrilar la immigració, i que si no havia tingut més èxit era perquè consistia en mesures de caràcter governatiu, que sempre tenen una eficàcia temporal. A més, si Catalunya efectués una resistència passiva contra els representants del poder central que seguissin una actuació que anés en contra dels sentiments catalanistes, les autoritats podrien veure en els immigrants un possible element de disgregació i no sentir cap interès per a regular-ne la vinguda, encara que després fossin els primers a queixar-se de les conseqüències d'un excés de mà d'obra.

L'únic perill que hi ha en l'actuació del govern autònom és que una part dels elements obrers es poden prendre les mesures restrictives de la immigració com una persecució contra el treballador, i, ultra els conflictes directes que la seva actitud pugui ocasionar, sempre hi ha la temença dels governants enfront de possibles complicacions, que és el que retarda l'execució de moltes mesures.

Podríem dir que la majoria dels problemes que hi ha plantejats a Catalunya són de caràcter tècnic, d'organització elemental, d'estudi i preparació de solucions. És tanta la feina a fer, que la política a vegades fa molta nosa; però creure que pot venir una mena de govern nacional amb una treva de partits que durés el temps suficient, fóra somniar. Sigui com sigui, és indubtable que no podrà fer-se res de pràctic en el problema de la immigració mentre el règim autonòmic de Catalunya no sigui plenament restablert, sobretot tenint en compte que fins ara només hem parlat de la regulació de l'entrada dels immigrants, però encara no hem dit res de la qüestió més delicada i potser més important, que és la que es refereix a llur catalanització, la qual sols pot ésser efectuada mitjançant l'acció simultània de la barreja i l'extensió de la nostra llengua i la nostra cultura. S'ha d'evitar, per a afavorir la barreja, que es formin enclavaments de nuclis forasters que procurin formar una vida a part mantenint tan sols un contacte limitat amb la nostra gent. Això no seria tasca difícil, sobretot si l'Ajuntament fos qui disposés de cases barates i regulés la distribució de les famílies. Si el govern de Catalunya disposés de mitjans per a subvenir a les necessitats dels joves matrimonis, caldria fer-ho no tan sols amb els formats per catalans. sinó també amb els mixtos, sobretot entre elements la barreja dels quals hagi estat demostrat que és bona. S'haurien d'establir premis en les escoles per als fills d'immigrants que facin satisfactòriament els cursos de llengua catalana o història de Catalunya, o que millor s'hagin assimilat la disciplina general o les idees bàsiques de l'organització escolar; i fer objecte d'una distinció especial els empleats o servents que, tot i haver arribat a Catalunya en edat postescolar, parlin correctament el català. Són moltes les mesures que un govern podria prendre, a l'estil dels exemples que acabem de

posar, per a facilitar la catalanització dels nuclis forasters, la majoria de les quals han d'ésser afavoridores d'una tendència natural més que no pas compulsives. De totes maneres, no podem negar que l'exigència del català en els concursos i oposicions havia portat a molts el desig d'aprendre'l. Els fills d'aragonesos i murcians no tarden gaire a parlar el català, tot i que arribin aquí grans; cosa que no és d'estranyar sobretot tenint en compte que els pobles catalans d'Aragó donen un contingent elevat d'immigrants, i, a més, que els murcians, com ja hem dit, tenen un dialecte en el qual abunden les paraules catalanes:

S'hauria d'evitar amb la major cura que l'acció governamental mai pugui ésser presa com una persecució contra els forasters, però que tampoc no fos destorbada per certes falses idees humanitaristes de què ara parlarem.

*Intent de re-
glamentació
dels nuclis
forasters.*

4. Hi hagué un moment en què s'havia fet més evident el malestar d'una gran part de la població catalana respecte a la immigració, a la qual atribuïa excessives responsabilitats en els atraments, actes de sabotatge, manifestacions d'obriers parats i altres alteracions de la pau pública que tingueren lloc el 1932. De gairebé tot el que passava se'n donava la culpa al *murciano*; i aquest excés provocà una exagerada aprensió per part d'algunes persones i corporacions, que defugien l'estudi concret de la qüestió, tapant-se amb frases plenes d'un fals sentiment humanitari. I diem fals, perquè creiem que és més humanitari fer que l'immigrant sofreixi el menys possible amb la seva adaptació al nou ambient, la qual no es podrà efectuar amb la necessària rapidesa i ajustament si el nombre dels qui arriben ultrapassa de molt la necessitat que hi ha d'homes. Si la nostra població tingués un creixement suficient per a les nostres necessitats, ningú no podria obligar-nos a admetre i mantenir en activitat

els habitants d'altres regions. Com que hem d'acudir per força a la immigració, no tan sols no la podem combatre, sinó que hem d'afavorir-la; però tampoc no podem venir obligats a trobar feina per al doble de la gent que és necessària per a mantenir estable el nivell de vida general. Adhuc podem admetre que, des del punt de vista econòmic, tenim un deute respecte als immigrants, perquè llur vinguda ens permet continuar el progrés industrial, i, a més, a un cost inferior al que hauriem de satisfer per a pujar un nombre semblant de catalans. No hem d'oblidar, però, els aspectes social i patriòtic, que ens imposaran importants sacrificis.

És molt interessant de veure el que passà a les corporacions oficials després de la campanya de premsa que seguí els reportatges de C. Sentís a *Mirador*, la qual provocà apassionats comentaris i posicions extremes i motivà que fossin acusats de *chauvinisme* els qui es preocupaven del problema de la immigració. El dia 27 de gener del 1933 es presentà al Consistori una proposició, signada pels Srs. Ruiz, Vilalta i Domènech, en la qual es deia que, tenint en compte el «paorós increment» que en els darrers temps havia pres la immigració, es nomenés una comissió de tres regidors perquè: a) estudiés el problema en els seus múltiples i variats aspectes; b) practiqués les gestions que fossin necessàries per a arribar a la solució del problema; c) donés compte a l'Ajuntament de les conseqüències dels estudis; i d) informés l'Ajuntament de les mesures que s'havien d'adoptar per a arribar a la solució del problema. En la discussió (1), el Sr. Santamaria digué que tots els espanyols tenien el dret de venir a treballar aquí i que ells eren amants de Catalunya, però amb les fronteres obertes. El Sr. Ruiz digué que ell

(1) Vegeu l'extracte de la sessió a *La Publicitat* del dia següent.

havia redactat la proposició perquè un cert sector de premsa fustigava d'una manera iniqua certes regions espanyoles. El senyor Vilalta digué que havia signat la proposició perquè no hi havia trobat transcendència, i que els homes de l'Esquerra, defensors dels drets dels catalans, consideraven catalans tots els qui vivien de llur treball a Catalunya. El Sr. Pellicena manifestà que no havia volgut signar la proposició perquè tots els qui vénen de fora són rebuts amb els braços oberts; que la proposició era inoportuna i perillosa, i demanava que es retirés; i que sobre les terres catalanes era el Parlament qui tenia jurisdicció. El senyor Ulled pregà als signants que la retiressin, perquè quedava demostrat, i tots hi estaven d'acord, que el problema de la immigració aquí no existeix. Finalment la proposició quedà desestimada, i passà a la Comissió de Política Social.

El dia 4 de febrer, l'alcalde, Sr. Aiguader, féu unes declaracions als periodistes, sobre el perill del tracoma, en què deia, referint-se a la construcció d'un grup escolar, a la barriada del Grup Aunós, per als nens tracomatosos (1): «Se n'han trobats tants, entre les famílies procedents de Múrcia i Almeria, que resultava que eren en gran nombre els infants que per aquesta malaltia no podien anar a l'escola». I afegia: «És una cosa terrible, aquesta malaltia; hi ha homes que porten les criatures completament cegues. És un problema del qual cal preocupar-se; per això es crearan tres o quatre dispensaris i un hospital per al tractament d'aquesta malaltia». Aquestes declaracions no confirmen el debat anterior.

El dia 19 de febrer va tenir lloc, al cinema Alhambra, de la Torrassa, un míting organitzat per la Casa Regional de Múrcia i Albacete. Cal dir que es desenrotllà sense cap excés verbal, i

(1) Vegeu: *La Publicitat* del dia 5 de febrer del 1933.

els oradors assenyalaren la injustícia de les apreciacions fetes per determinat sector respecte a la immigració de murcians a Catalunya. La conclusió principal consistí a protestar contra les manifestacions de desafecte de què havien estat objecte els elements murcians de Catalunya, tot i creure que no responien al sentiment veritable del poble català.

En la sessió del Parlament català del dia 15 de març, el senyor Romeva féu un prec al Conseller de Governació (1), sobre la immigració, parlant dels serveis d'autoòmnibus, ferrocarrils i vaixells destinats a transportar els immigrants a Catalunya, i dient que aquell corrent migratori, en complicar els problemes socials i d'ordre públic, representava, a causa de la manca de treball, un perill no tan sols per a Catalunya, sinó per als mateixos que vénen aquí per resoldre els problemes de llur vida. Afegí que creia necessari controlar el moviment migratori i restringir-lo tant com fos possible, com es feia a Madrid amb els treballadors forasters. El prec es transformà en interpel·lació, i l'endemà el Sr. Comorera (2) remarcà la importància del problema i digué que cal tenir en compte les enutjoses conseqüències que pot tenir per a Catalunya. Féu veure la preferència que certs fabricants, sobretot en colònies fabrils, donen a obrers de fora de Catalunya per raons d'economia. Digué que el millor remei seria que la Generalitat posés en vigor una llei de col·locació obrera, creant Borses locals de Treball i declarant-les d'ús obligatori. El Sr. Rossell i Vilar afirmà que el 80 per 100 de la gent que acut als centres benèfics, el 75 per 100 dels obrers sense feina i la llista dels atracadors detinguts per la policia no són catalans. Digué que, si la im-

(1) Vegeu: *El Matí* del dia 16.

(2) Vegeu: *El Matí* del dia 17 de març del 1933.

migració continua a Catalunya com fins ara, la població immigrant absorbirà la població autòctona. Féu veure les conseqüències que pot tenir per a la cultura i la raça catalanes. Parlà de tímida catalanista, i digué que desitjava que augmentés la natalitat dels catalans. El Conseller de Governació, Sr. Selves, contestant als oradors celebrà que al Parlament de Catalunya s'hagués plantejat el problema amb altesa de mires, i afirmà que amb l'aplicació estricta de la llei de col·locació obrera no es resol el problema, ja que té diversos aspectes: el de treball, el de sanitat, el d'ordre públic i el de defensa de la raça. Respecte a sanitat, hi ha el gran problema del tracoma, que el Govern cerca de resoldre. Alguns diputats presentaren una proposició incidental que deia: «Els diputats que sotasignen, amb motiu de la interpel·lació desenvolupada sobre el problema de la immigració a Catalunya, tenen l'honor de proposar que s'acordi confiar que el Consell Executiu de la Generalitat de Catalunya, sense perjudici d'activar tota tasca preparatòria que faci més ràpidament eficaç la gestió que ha de pertocar-li, interressi del Govern de la República les normes pertinents per a resoldre el problema de què es tracta i obtenir el més ràpid traspàs dels serveis relacionats amb aquest afer, com ja està fent a satisfacció del país». La redacció poc afortunada d'aquesta proposició, que implicava un vot de confiança per la tasca realitzada quant als traspassos de serveis, féu que no pogués ésser votada per la Lliga ni per la Unió Socialista, com manifestaren els senyors Ventosa i Comorera. La representació parlamentària del primer partit votà en contra, i la de l'altre s'abstingué.

Això és tot el que decidiren els organismes públics amb referència al problema de la immigració, o almenys el que ha transcendit al coneixement general. No era molt, però demostrava en el Govern català un començ de preocupació per aquest problema.

5. Els mateixos immigrants són els qui han de tenir més interès que llur nombre no sigui excessiu, perquè d'aquesta manera podran trobar feina, més fàcilment i més remunerada. Si vénen a ajudar-nos en els afanys de la vida i no representen una càrrega per al país d'adopció, també tindran dret a exigir que se'ls facilitin tots els mitjans necessaris d'educació i higiene per a poder arribar més ràpidament a perdre tots els defectes inherents a una organització primitiva com la de la terra que han deixat. Han d'ajudar en la tasca que puguin dur a terme els catalans comprensius que no es deixin, però, influenciar per un fals humanitarisme que vulgui tapar les falles per evitar-se el treball de corregir-les. Res no guanyarien ells, ni tampoc nosaltres, si s'elevava un sentiment d'incomprensió que fes més difícil la mútua entesa. No voldriem que els murcians, com passa amb els sud-europeus als Estats Units, fossin tinguts com un tipus inferior que hom considerés un perill de degeneració per a la raça. Qui sap si els murcians ens convenen per a la barreja de grups ètnics que és indispensable si volem que Catalunya continuï creixent. Ja hem dit que no pot afirmar-se res en concret fins que s'hagin efectuat les recerques necessàries. De moment ha d'inspirar-nos simpatia el fet que siguin, en part, descendents de catalans, que posseeixin en llur dialecte una aportació de la nostra llengua, i, en general, que procurin parlar-la quan es troben entre nosaltres. Amb un nivell de vida més digne del que tenien abans, aniran perdent certs costums que ara ens estranyen, com, per exemple, l'infectar-se els ulls de tracoma per no prestar el servei militar, desgraciant-se, així, potser per tota la vida, perquè, essent una malaltia que requereix una cura llarga, no és tractada als hospitals.

En intentar la resolució d'aquest problema, tan important per a nosaltres, hauríem de posar la major cura a no ofendre els

qui volen fer de Catalunya la pàtria de llurs fills, però hauriem també de tenir la decisió necessària per a arribar al coneixement exacte de la situació i fer comprendre als immigrants que, si volen prendre aquí una nova ciutadania, han de respectar els nostres punts de vista i facilitar la solució de les qüestions que poden afectar el benestar general.

Als Estats Units s'havien format Lligues protectores dels immigrants, les quals procuraven atendre'ls i evitar que es sentissin desemparats a llur arribada. Potser caldria organitzar, a Catalunya, alguna societat per l'estil que els tragués la impressió de trobar-se enmig d'una població indiferent o hostil. Aquesta sí que fóra una tasca veritablement humanitària, que parlaria molt a favor nostre i ens guanyaria la simpatia i potser la comprensió de molts nouvinguts.

*El benestar de
la classe tre-
balladora.*

6. No hi ha res més absurd que la creació de problemes artificials, com ho és a Catalunya, en gran part, el de la parada forçosa. Si, com hem vist, al nostre poble manquen braços, ¿com pot haver-hi parada forçosa? Si arriben, alguns anys, desenes de milers d'immigrants, ¿com podem efectuar despeses importants en obres públiques per posar remei a una situació que empitjorarà tot seguit, perquè el sol anunci de llur possible realització ja atraurà una nova onada immigratòria?

Ningú més interessat que les classes treballadores en la solució d'aquest cercle viciós, perquè també resulta altament paradoxal que els obrers no vulguin tenir fills per por de l'abundància excessiva de mà d'obra i per temença de quedar-se sense feina quan el substitutiu forçós portat per llur abstenció reproductiva tendeix a resultar massa abundant i agreuja els mals que ells volien evitar. I el mateix pensament han de fer els nous contingents obrers que la immigració ens ha portat.

L'interès per llur benestar hauria de fer que les organitzacions obreres cooperessin activament o almenys veiessin amb simpatia l'obra de regulació del moviment immigratori i fins i tot la tasca de catalanització dels nouvinguts. No ignorem les enormes dificultats que s'oposen, en el moment actual, a aquella cooperació, perquè a l'anarco-sindicalisme li convenen més aviat situacions catastròfiques que no pas l'endeçament de problemes que ho serien també en un Estat proletari i àdhuc en una societat anarquista, si algun dia fos viable.

El que més interessa als obrers és el possible augment dels salaris. El problema dels salaris creixents o en baixa tots l'entenen, i és per aquest cantó que se'ls pot fer capir la importància d'una regulació que, en darrer terme, ha d'impedir una depreciació de la mà d'obra ocasionada per una oferta excessiva.

És clar que els patrons poden trobar, de moment, un avantatge en aquella abundància de mà d'obra; però dues raons han de fer veure que l'avantatge no pot ésser permanent: en primer lloc els trasbalsos que pot portar una massa constant i creixent de gent parada, i en segon lloc la minva del poder adquisitiu de la nostra classe treballadora, la qual constitueix un factor important de consum.

Si no es restableix l'Estatut ha de costar més, amb tota probabilitat, fer entendre als treballadors no catalans la necessitat que es catalanitzin, perquè la possibilitat d'ocupar càrrecs públics i la importància creixent del català en tots els aspectes de la vida faciliten considerablement l'extensió del convenciment respecte a aquella necessitat.

7. Encara que amb l'Estatut el Govern català tenia possibilitats d'actuació que potser mancaran en el futur, de totes maneres caldria obtenir la cooperació del Govern central a

*El pensament
del Govern
central.*

la tasca de regulació de la immigració i filtració dels elements indesitjables. No hi ha dubte que, en acudir a Catalunya una part sobrant de la població d'altres regions hispàniques, queda, de moment, ajornada la necessitat de prendre mesures per a la valorització dels recursos d'aquelles terres pobres o sobre-poblades; però aquest ajornament no resol els problemes que queden en peu. A més, ja hem comprovat que la immigració és un remei passatger en aquelles províncies que han vist augmentar el coeficient de creixement vegetatiu. Al Govern central no li convé que la vida del país es vagi concentrant en les grans capitals i en algunes zones industrialitzades que contrastin amb la pobresa de certes zones agrícoles la fertilitat de les quals podria ésser considerablement millorada. De moment creix el coeficient d'augment vegetatiu de les províncies que són els principals nuclis d'emigració devers Catalunya, però hem de pensar que aquest efecte sols serà passatger si continua l'intercanvi demogràfic amb el nostre poble, on la desnatalitat arriba als pitjors extrems. El contagi de les pràctiques anticonceptives s'anirà estenent fins a les regions més prolífiques.

Hi haurà una raó que podria esgrimir-se a favor de la inhibició del Govern central o en la seva actitud favorable d'aquest aspecte de la continuació de la immigració incontrolada a Catalunya, i és que precisament perseguís els efectes contraris dels que temen els catalans, o sia el desdibuixament dels nostres caràcters diferencials i l'entrebancament del nostre avenç cultural. Cal preguntar-se, però, si això podria convenir a Espanya. Catalunya ha constituït moltes vegades una mena de galvanitzador que ha fet sorgir noves energies d'un cos polític que es trobava gairebé agonitzant i que ha anat vivificant-se en la lluita entaulada. El nostre poble, a més, constitueix com l'avançada dels moviments generals de progrés i decadència

hispaniques; i la manca de sincronisme és favorable a tot el país, perquè la nostra decadència no sembla, de moment, influenciar la situació general, i els nostres recobraments constitueixen un signe de vitalitat mentre la resta d'Espanya es troba en plena davallada. De certa manera aquesta contraposició de tendències sembla actuar d'esmoreïment de les oscil·lacions generals. Catalunya ha vingut a ésser com un viver on s'han conservat els planters de les noves activitats, algunes de les quals, com la banca i la marina mercant, han passat després a altres regions.

Una gran part de la producció d'articles de consum encara es troba concentrada a Catalunya. Tot i les campanyes dels agricultors i ramaders contra les indústries del nostre país i de Bascònia, és evident que Espanya deixaria de figurar entre els països avançats si aquestes activitats arribessin a desaparèixer. La indústria és avui l'activitat bàsica de tots els pobles que figuren entre els capdavanters de la civilització moderna, i veiem com els grans països agrícoles procuren industrialitzar-se, àdhuc en forma artificiosa i a vegades nociva a llur intercanvi comercial amb l'exterior, del qual treuen la font principal de llur riquesa.

La diversificació és una garantia de progrés, de contrast d'idees i procediments, d'emulació; i potser rau en ella el secret de la vitalitat hispànica, que ha sabut vèncer tantes contrarietats i ha mostrat reaccions imprevisibles. La lluita política porta moltes vegades un engegament que no deixa veure els veritables interessos, però aquests arriben a obrir-se camí un dia o altre, almenys en la ment d'algun polític que sap albirar més clarament els destins de l'Estat. No hem de desconfiar sobre la possibilitat que això es produeixi, ajudant a formar un estat d'opinió que ens sigui favorable. Cal només tenacitat en el propòsit i documentació en l'exposició dels fets i els raonaments.

*¿Es possible
una revivís-
cència de la
població cata-
lana?*

8. Exposada la nostra manera de veure el problema de la immigració amb els avantatges i desavantatges que porta aparellats en els moments actuals de la nostra vida col·lectiva, no voldríem donar per acabat aquest estudi sense examinar la possibilitat que la decadència de la nostra vitalitat no sigui una cosa fatal i irremeiable, sinó que hi hagi l'esperança que es produeixi un fenomen de reviviscència del nostre poble com els que han tingut lloc en altres països, com, per exemple, a França i Itàlia en el Renaixement, o al Japó en els temps moderns, o fins a la mateixa Catalunya el segle XVIII i primera meitat del XIX.

La nostra decadència demogràfica fa més de mig segle que s'ha iniciat amb la baixa dels naixements, i sembla apropiat-se a un límit difícil d'ultrapassar. Quan hi arribem es produirà, més aviat, un estacionament que no sabem quina durada pot tenir. En aquest període podran succeir dues coses: o bé l'element immigratori continuarà acudint en grans masses o es reproduirà molt més de pressa que nosaltres i s'anirà infiltrant en totes les capes socials fins a anar substituint-nos en tots els llocs dirigents de les activitats econòmiques i socials, o bé la barreja que s'efectuï tindrà com a conseqüència una vigorització del nostre grup ètnic que adquirirà nova vitalitat i conservarà o tornarà a adquirir el comandament. En tots dos casos pot passar que es produeixin individus barrejats que siguin, com dèiem en el capítol anterior, homes excepcionals.

Per bé que ja hem fet notar l'opinió, generalment dolenta, que mereixen als antropòlegs i eugenistes les barreges de races, també hem de dir que es tracta gairebé sempre d'estudis sobre encreuaments de grans races, però no de gents de races molt similars. Alguns autors, i especialment C. Gini (1), fan notar

(1) Vegeu: *Le basi scientifiche della politica della popolazione*. Pàgines 315 i 316.

com les grans civilitzacions nasqueren en terres que servien de punt de barreja de diversos tipus racials. Aquest autor diu: «Així van ésser precisament Grècia i Roma; i no és possiblement per atzar que, en els temps moderns, el Renaixement tingué per centre les regions de població més barrejada: la França septentrional, l'Alemanya meridional i, sobretot, la Itàlia septentrional i central. I, observant més particularment Itàlia, s'ha de notar que els fogars més brillants foren precisament Toscana, Umbria i les Marques on havia estat més activa la fusió dels mediterranis amb els vinguts de la vall del Po i de més enllà dels Alps; les ciutats situades en correspondència amb els grans desembocaments alpins, com Verona; les fundades per una reunió de pròfugs de diferents orígens, com Venècia». I més avall afegeix: «I és pròpiament entre poblacions fortament barrejades, i amb marcats caràcters d'hibridisme, on nasqueren Dant, Leonardo, Miquel Angel, Galileu, Shakespeare, Newton, Goethe i la major part dels altres genis de primer ordre que formen la petita cohort a la qual la moderna Europa deu la llum de la seva civilització».

C. Cardó (1) també creu que la immigració esdevé un gran benefici si està degudament compensada per una prudent política assimilativa que ha de tenir per instruments primordials l'escola, la premsa i els espectacles; i afegeix que «Destruït el mite de la nacionalitat com un fet d'ordre racial fundat en la unitat de la sang, i establert que la nacionalitat és un fenomen cultural que pot afaïçonar perfectament individus de les races més distintes... el que cal fer és reforçar la nostra potència assimilatòria. Llavors veuríem com no sols no hi perdriem res, ans hi guanyaríem molt. Sigui pel que sigui, l'encreuament de races i cultures diverses dóna resultats magnífics. Recordem els

(1) Vegeu l'article *El murcianisme a La Veu de Catalunya* del dia 4 de de maig del 1934.

homes il·lustres que n'han nascut: Sèneca, Marcial, Trajà, Sant Agustí, Tertul·lià, i tants altres, són fruit del romà dominador amb les províncies conquerides». Més avall diu encara: «Ací tenim Dumas, fill de francès i mulata; Víctor Hugo, de sang bretona i lorenesa; Chopin, loreno-polonès; Marconi, italo-irlan-dès; André Chénier, greco-francès; Pasteur, confluència de dos tipus extrems de la tan diversa França; Montaigne, fill de mare jueva; Moréas, descendent de grecs». És clar que molts d'aquests exemples no constitueixen pròpiament barreges de races, i que, a més, hom podria citar molts homes genials de raça pura o relativament pura; però és evident que en les barreges de races similars hi ha un cert poder de reviscolament. D'altra banda, s'ha comprovat que la majoria dels pobles que han anat desapareixent han degut llur profunda decadència a llur isolament, o sia que, com més pura es manté una agrupació ètnica, més possibilitat té de desaparèixer.

Fins ara no s'ha vist el resultat d'aquest encreuament dels catalans amb els nuclis forasters, els quals haurien de servir d'empelt a la nostra soca vital que començava a envellir. Per bé que els productes obtinguts han de venir a millorar l'estat físic i espiritual de la nostra gent, cal, però, que estimulem i vigilem la barreja i assimilació dels immigrants, com hem exposat en els capítols anteriors. Fóra per a nosaltres ben satisfactori que, en plena decadència i forçats a acudir a l'aportació de sang forastera, la barreja ens portés, en un terme relativament curt, una reviviscència de la nostra ètnia. Després de tot el que hem vist, no ens creiem amb coneixements suficients per a ésser optimistes o pessimistes sobre els resultats de l'encreuament. Ens satisfaria, però, molt més que els catalans volguessin tenir més fills; perquè la idea de la substitució del nostre poble per un altre de nou, més o menys assimilat per la nostra cultura,

suposant sempre que no s'oposessin obstacles a la funció assimiladora, desvetlla moltes aprensions.

Malauradament, els estudis sobre genètica humana i la barreja de races són relativament recents i encara no han assolit l'amplitud necessària. Les opinions sobre els resultats són divergents, tot i que la majoria dels autors semblen contraris a la creença que puguin ésser beneficiosos els encreuaments. L. Hogben (1), després d'examinar les conclusions a què arriben East i Jones en llur llibre *Inbreeding and Outbreeding* i Davenport i Steggerda en l'estudi *Race-Crossing in Jamaica*, conclou: «*Prima facie* no podem estar certs que l'encreuament de races ha de produir probablement el que la majoria anomenaria conseqüències desavantatjoses des del punt de vista social. Estudis estadístics sobre la incidència d'incapacitats congènites i destorbs patològics que hom sap que són determinats principalment per diferències hereditàries en races barrejades i *pures* ajudarien molt a aclarir el problema. És clar que, mentre els genètics socials i els biòlegs persisteixin a discutir aquest problema amb una tàcita comunicació de llur superioritat racial pròpia, hi haurà poques esperances de tractar el problema amb la despreocupació científica que és possible quan es discuteix l'efecte dels casaments entre cosins». Tots els problemes socials són d'una gran complexitat pel nombre elevat de variables que s'han de determinar i perquè en llur examen no pot intervenir-hi l'experimentació. Fins i tot, en aquests problemes de l'herència i la hibridació, és molt difícil poder arribar a conclusions definitives, i això fa que sigui molt arriscat pronunciar-se en un sentit o altre. Nosaltres hem procurat donar com a més verídiques les hipòtesis sostingudes per un major nombre d'es-

(1) Vegeu: *Genetic principles in medicine and social science*, London, 1931, pàg. 143

tudiosos, però fent conèixer les opinions contràries. Hem de fer constar, però, que, fins i tot en el cas que les barreges de races fossin satisfactòries, no per això deixaria d'oferir una gran complexitat la determinació de les orientacions futures del poble català en totes les seves activitats tenint en compte la forçosa variació de certs caràcters. El que ens ha d'interessar majorment és la possibilitat de reviviscència del nostre poble amb l'empelt foraster; i això no és una cosa segura, perquè, tot i que s'hagi comprovat que quan s'ha produït en altres pobles ho ha fet en regions de població mixta, el fet és que aquestes diferents races vivien pràcticament en condicions semblants, és a dir, que eren barreges d'elements diferents que componien el país de referència i vivien una mateixa civilització. El nostre cas, com hem assenyalat, pot representar una major iberització de Catalunya, i potser el predomini alternat de les dues races que componen el nostre poble.

Cal un estudi continuat i una actuació constant i serena en la resolució del nostre problema de la població.

9. Aquest estudi havia de tenir forçosament caràcter expositiu donada la novetat d'aquestes preocupacions sobre el futur ètnic de Catalunya i l'escassetat de les investigacions que fins ara s'han dut a terme i en les quals hem col·laborat des del punt de vista estadístic. El nostre desig fóra que aquesta exposició constituís un punt de partença en diferents direccions científiques que ataquessin el problema en els seus diversos aspectes. Demògrafs, biòlegs, antropòlegs, eugenistes, economistes, pedagogs i sociòlegs tenen un ampli camp de recerca, interessant no tan sols des del punt de vista científic, sinó per les conseqüències pràctiques que afecten el futur de les nostres característiques ètniques i la història del nostre poble.

Un govern que s'interessi per les nostres coses, i especialment un govern català, pot adoptar algunes mesures preventives per

a regularitzar la immigració i facilitar l'assimilació dels forasters, ignorant, però, el resultat d'aquestes. Cal, per tant, que, en prendre aquelles mesures i en planejar-ne d'altres, el Govern pugui comptar sobre una base d'experiències que almenys ens portin a unes conclusions provisionals, en espera que el pas dels anys ens permeti perfeccionar els coneixements actuals.

S'han d'afavorir els laboratoris existents i crear-ne de nous, procurant que els diferents sectors d'estudi mantinguin l'intercanvi necessari de coneixements. Aquest fi pot ésser obtingut amb la creació de la projectada Societat Catalana d'Eugènèsia o amb la d'un Comitè per a l'estudi dels problemes de la població, o amb la de tots dos organismes al mateix temps. Per a aconseguir-ho s'ha de comptar no tan sols amb l'ajut oficial, sinó amb la col·laboració privada, que només podrà assolir-se amb la publicació dels resultats obtinguts i la vulgarització dels fins que es persegueixen.

És una qüestió vital per al nostre poble, la primera de totes en importància; i demostrariem haver mancat de tot interès per la continuïtat de la població catalana amb les característiques que l'han diferenciada de les altres i ens han donat una història i una cultura que no hem de deixar perdre, si no destinéssim al seu estudi i possible resolució una part de les nostres energies.

Els Concursos Patxot i Ferrer han iniciat patriòticament aquesta tasca urgent, que nosaltres hem procurat plantejar amb l'exposició dels fets i les teories i la fixació d'un programa mínim. Que els elements responsables del nostre poble sentin les temences de l'hora, recullin les iniciatives i emprenguin les accions necessàries perquè, fugint d'actituds exagerades, s'efectuï l'examen serè de tots els aspectes d'aquesta transformació que s'apropa i que cap català no pot esperar amb indiferència.

BIBLIOGRAFIA

- ABBOT, G., *The immigrant and the community*. The Century C.^o New York, 1917.
- AZNAR, S., *Promedio comparativo de la natalidad, mortalidad y reproductibilidad*. (Actes del Congrés Internacional d'estudis sobre la població, volum VIII). Roma, 1933.
- BERNARD, L., i BOURDON, J., *Proceedings of the World Population Conference*. (Intervenció en la discussió del report de Thomas). Arnold. London, 1927.
- BOSCH GIMPERA, P., *Etnologia de la Península Ib rica*. Editorial Alpha. Barcelona, 1932.
- CAMBÓ, F., *La Banca catalana en «El Pensament català davant el conflicte europeu»*. Lliga Regionalista. Barcelona, 1915.
- CARR-SAUNDERS, A. M., *Eugenics*. Williams & Norgate. London, 1926.
- CONKLIN, E. G., *Heredity and environment*. Princeton University Press. Princeton, 1930.
- CUTLER, WARD B., *Evolution, Heredity and variation*. Christophers. London, 1932.
- DARWIN, L., *What is Eugenics?* Watts & Co London, 1928.
- DAVENPORT, C. B., *Proceedings of the World population conference*. (Intervenci  en la discussió del report de Thomas). Arnold. London, 1927.
- DAVENPORT, C. B., i STEGGERDA, *Race-Crossing in Jamaica*. Carnegie Institution Publications, 1930.
- DENIKER, J., *Les races et les peuples de la terre*. Masson et Cie. Paris, 1926.

- DUNCAN, H., *Race and population problems*. Longmans, Green & Co. New-York, 1929.
- EAST, E. M., e JONES, D. F., *Inbreeding and Outbreeding*. Filadelfia, 1919.
- FAIRCHILD, H. S., «Optimum Population» en *Proceedings of the World population conference*. Arnold. London, 1927.
- GINI, C., *La dinamica della popolazione*, en el «Trattato Italiano d'Igiene». Vol. XVIII. Unione Tipografico-Editrice Torinese. Torino, 1930. *Nascita, Evoluzione e morte delle Nazioni*. Libreria del Littorio. Roma, 1930. *Le basi scientifiche della politica della popolazione*. Studio Editoriale Moderno. Catania, 1933. *Patologia Economica*. Università Commerciale «Luigi Bocconi». Milano, 1924.
- GONNARD, R., *Essai sur l'histoire de l'Emigration*. Librairie Valois. Paris, 1928.
- GREGORY, J. W., «Some effects of current migratory restrictions» en *Problems of Population*. Proceedings of the International Population Union. George Allen & Unwin. London, 1932.
- GUYENOT, D., *L'Hérédité*. Gaston Doin et Cie. Paris, 1931.
- HANKINS, F., «Has the reproductive power of Western peoples declined?» en *Problems of Population*, Proceedings of the International Population Union. George Allen & Unwin London, 1932.
- HOGBEN, L., *Genetic principles in medicine and social science*. Williams & Norgate, Ltd. London, 1931.
- KUCZINSKI, R., *The balance of births and deaths* The Institute of Economics of the Brookings Institution. New-York, 1928. *Fertility and reproduction*. Falcon Press. New-York, 1932.
- MARTIAL, R., *La Race Française*. Mercure de France. Paris, 1934.
- MONTANDON, G., *La Race. Les Races*. Payot. Paris, 1933.
- MORTARA, G., *Lezioni di statistica economica e demografica*. Athenaeum. Roma, 1922.

- PARDO, L., *Plan Nacional de Obras Hidráulicas*. Ministerio de Obras Públicas. Centro de Estudios Hidrográficos. Madrid, 1933.
- PARETO, WILFREDO, *Manuale di Economia Politica*. Società Editrice Libreria. Milano, 1919. *Compendio di Sociologia Generale*. G. Barbèra. Firenze, 1920.
- PI I SUNYER, C., *L'aptitud econòmica de Catalunya*. Editorial Barcino. Barcelona, 1927.
- PERPINYÀ GRAU, R., *La crisi del Priorat a «Agricultura i Ramaderia»*. Barcelona, 1932.
- PUIG I SAIS, H., *El problema de la natalitat a Catalunya. Un perill gravíssim per a la nostra pàtria*. Annals de l'Acadèmia i Laboratori de Ciències Mèdiques. Desembre del 1915.
- RABAUD, E., *L'Hérédité*. Armand Colin. Paris, 1930.
- RAVENTÓS, M., *Els moviments socials a Barcelona durant el segle XIX*. La Revista. Barcelona, 1925.
- ROSA, D., *L'ologénèse*. Nouvelle théorie de l'évolution et de la distribution géographique des êtres vivants. Alcan. Paris, 1931.
- ROSELL I VILAR, M., *La Raça*. Llibreria Catalònia. Barcelona, 1930.
- SCHMUCKER, S., *Heredity and parenthood*. Macmillan. New-York, 1929.
- SOLDEVILA, F., *Història de Catalunya*. Editorial Alpha. Barcelona, 1934.
- TALLADA, J. M., *Demografia de Catalunya*. Museu Social. Barcelona, 1918.
- THOMAS, A., «International Migration and its control» en *Proceedings of the World Population Conference*. Arnold, London, 1927.
- VACHER DE LAPOUGE, G., *Les sélections sociales*. Thorin & Fils. Paris, 1896.
- VANDELLÓS, J. A., *Catalunya, poble decadent*. Llibreria Catalana d'Autors Independents. Barcelona, 1935.
- VERGARA, M., *La unidad de la raza hispana*. Editorial Reus. Madrid, 1925.
- VIDAL I GUARDIOLA, M., *Aspectos de la concepción catalana de una solidaridad española constructiva*. *Demografía y Finanzas*. Conferencia publicada a «Economía Española». Agost, 1934.
- ZINGALI, *Demografia en el «Trattato Italiano d'Igiene»*. Vol. XVIII. Unione Tipografico-Editrice Torinese. Torino, 1930.

LLISTA DELS AUTORS CITATS EN EL TEXT

Abbot, G., 177.	Fairchild, H. S., 46.
Annius Florus, G., 108.	
Aznar, S., 111.	Galton, F., 73, 122, 123, 133, 143, 171.
Bosch Gimpera, P., 58	Gini, C., 36, 38, 39, 47, 48, 49, 72, 73, 123, 139, 166, 204.
Bernard, L., 78.	Gonnard, R., 60.
Boas, F., 135.	Gracian, B., 108.
Baur, E., 126.	García Soriano, J., 130.
Bourdon, J., 78.	Gregory J. W., 79, 83.
Burke, 61.	Guyenot, E., 120, 122.
Cambó, F., 168.	
Carr-Saunders, A. M., 135	Hankins, F., 39.
Castle, W. E., 125.	Harris, 126.
Capmany, A., 181.	Huxley, T. H., 171.
Cardó, C., 205.	Hogben, L., 207.
Conklin, E. G., 119, 122, 126, 171.	
Correns, C., 114.	Jones, D. F., 207.
Cutler, D. W., 122, 129.	
	Kuczinski, R., 35.
Darwin, L., 133.	
Davenport, C. B., 77, 121, 207.	Le Dantec, F., 124.
Deniker, J., 104, 105, 106.	
De Vries, H., 114, 126.	Madoz, P., 108.
Duncan, H., 73, 96, 106, 135.	March, L., 111.
	Martial, R., 43.
East, E. M., 32, 83, 91, 207.	Mendel, S., 113, 114, 117, 120, 121.

- Metchnikoff, E., 171.
 Montandon, G., 102, 104.
 Mortara, G., 163.

 Nearing, S., 73.

 Pardo, L., 62.
 Pareto, W., 138.
 Pi i Sunyer, C., 109, 181.
 Plate, L., 121.
 Perpinyà Grau, R., 153.
 Phillips, J. C., 125.
 Puig i Sals, H., 36, 38.
 Pujols, F., 175.

 Rabaud, E., 124, 127.
 Raventós, M., 174.
 Rosa, D., 57.
 Rossell i Vilar, M., 105, 107, 135, 184.

 Schmucker, S., 119, 122.
 Steggerda, 207.
 Sentís, C., 66, 68, 69, 71, 72, 195.
 Stoddard, L., 83, 106.
 Soldevila, F., 59, 118, 130, 145.

 Tallada, J. M., 157.
 Thomas, A., 76, 81.
 Taylor, G., 106, 134.
 Tchernak, 114

 Vacher de Lapouge, J., 93, 143.
 Vandellós, J. A., 20, 33, 36, 51, 189.
 Vergara, M., 105.
 Vidal i Guardiola, M., 32.

 Weissmann, A., 118, 125.
 Wells, G. H., 98.
 Woods, F. A., 73.

 Zingali, G., 27.

Í N D E X

CAPÍTOL PRIMER

NECESSITAT DE LA IMMIGRACIÓ A CATALUNYA

	<u>Pàg.</u>
1. El malestar de Catalunya davant la immigració.	17
2. El creixement total de la nostra població	18
3. Creixement vegetatiu i creixement immigratori	22
4. La decadència de la raça catalana.	26
5. Les seves causes	33
6. La dificultat de posar-hi remei	40
7. ¿Ha assolit Catalunya l' <i>optimum</i> quantitatiu o qualitatiu de la seva població?	46
8. Necessitat de la immigració	53

CAPÍTOL SEGON

LES CARACTERÍSTIQUES DE LA IMMIGRACIÓ A CATALUNYA

1. Els moviments migratoris en la història de Catalunya	56
2. Classes d'immigració	60
3. Les contrades d'origen dels nuclis forasters que acudeixen en l'actualitat a Catalunya.	62
4. Immigració individual i col·lectiva.	65
5. L'atracció del benestar material.	68
6. Qualitats físiques i morals dels immigrants	71
7. La regulació de la immigració	75
8. La barreja amb la població autòctona	97

CAPÍTOL TERCER

LES CARACTERÍSTIQUES RACIALS I LA IMMIGRACIÓ

	<u>Pàg.</u>
1. Nocció de raça	101
2. ¿Pot parlar-se d'una raça espanyola i d'una raça catalana?	105
3. Les nostres característiques ètniques comparades amb les de la resta d'Espanya	107
4. L'herència dels caràcters	113
5. Aplicació de les lleis de Mendel a les poblacions humanes	120
6. La influència de l'ambient	123
7. La formació de la cultura	134
8. La part instintiva i la part raonada dels nostres actes	138
9. La capacitat d'assimilació del poble català	141

CAPÍTOL QUART

LA IMMIGRACIÓ DES DEL PUNT DE VISTA ECONÒMIC, SOCIAL I POLÍTIC

1. Economia industrial i economia agrària	148
2. Desenrotllament excessiu de Barcelona	154
3. Manca d'impuls econòmic als pobles d'origen	155
4. Els cicles econòmics i els moviments migratoris	156
5. Perill d'un retorn en massa.	160
6. El cost de producció de l'home	163
7. El mestissatge i l'aptitud econòmica	165
8. Actitud de revolta de l'immigrant davant la nostra civilització . . .	169
9. L'anarquisme i la immigració	173
10. Els delictes de sang	176
11. La política demagògica i els immigrants	179
12. La manca de solidaritat amb les tradicions	179
13. Benestar general i immigració.	182
14. El que poden ésser unes eleccions d'aquí a 30 anys	184

CAPÍTOL CINQUÈ

LA NECESSITAT D'UNA POLÍTICA ASSIMILATÒRIA I LES SEVES POSSIBILITATS

	<u>Pàg.</u>
1. És necessari que tinguem una política demogràfica.	186
2. Possibilitats de dur a terme una regulació de la immigració . . .	189
3. El règim autonòmic com a premissa indispensable	192
4. Intents de reglamentació dels nuclis forasters	194
5. L'interès dels immigrants.	199
6. El benestar de la classe treballadora	200
7. El pensament del Govern central	201
8. ¿És possible una reviviscència de la població catalana?	204
9. Cal un estudi continuat i una actuació constant i serena en la resolució del nostre problema de la població	208
 BIBLIOGRAFIA	 211
LLISTA DELS AUTORS CITATS EN EL TEXT	215

APÈNDIX

HISTORIAL

DELS

CONCURSOS PATXOT I FERRER

1920-1935

RAFAEL PATXOT I FERRER *

Senyors Acadèmics:

SORPRÈS de trobar-me en aquest lloc on m'ha portat la vostra cortesia, que agraeixo, i més sorprès encara de tenir d'adreçar-vos la paraula, us demano la benvolença que mereix aquell qui, no oblidant el «nosce te ipsum», té plena consciència que actua fora del seu clos, però s'aconhorta pensant que és mogut per amor d'espiritualitat, aplegada a la veneració d'uns avantpassats, el bell exemple dels quals s'ageganta a mesura que el temps i l'experiència els tornen més albiradors.

Ja feia molts anys, tot bregant amb realitats més aspres, que m'havia corprès la idea d'enaltir uns noms que jo estimo

* Nota biogràfica llegida pel seu nét, en la Sessió de l'«Acadèmia de Bones Lletres», celebrada el 20 d'abril del 1924, a la Sala Doctoral de la Universitat de Barcelona i publicada en el *Butlletí* de l'Acadèmia, t. XI, pàgina 338.

En R. Patxot i Ferrer nasqué a Sant Feliu de Guíxols el 28 de gener del 1810 i hi morí el 26 de gener del 1886.

i que s'ho guanyaren certament. No obstant, les meves activitats s'esqueien ésser molt diferents de les que caracteritzaren aquelles personalitats, i així, àdhuc la meua modesta capacitat resultava desavinguda amb el tribut que jo acaronava.

Per això, en trobar la davallada en el camí de la meua vida, resolguí demanar ajut, trucant a les portes d'altri, pregant-los que suplissin el meu mancamment. I mentre el benemèrit *Orfeo Català* compartia la bona recordança del meu pare Eusebi Patxot i Llagustera, el nom del meu avi Rafael Patxot i Ferrer rebia acolliment sota l'ombra secular de la vostra Honorable Acadèmia de Bones Lletres.

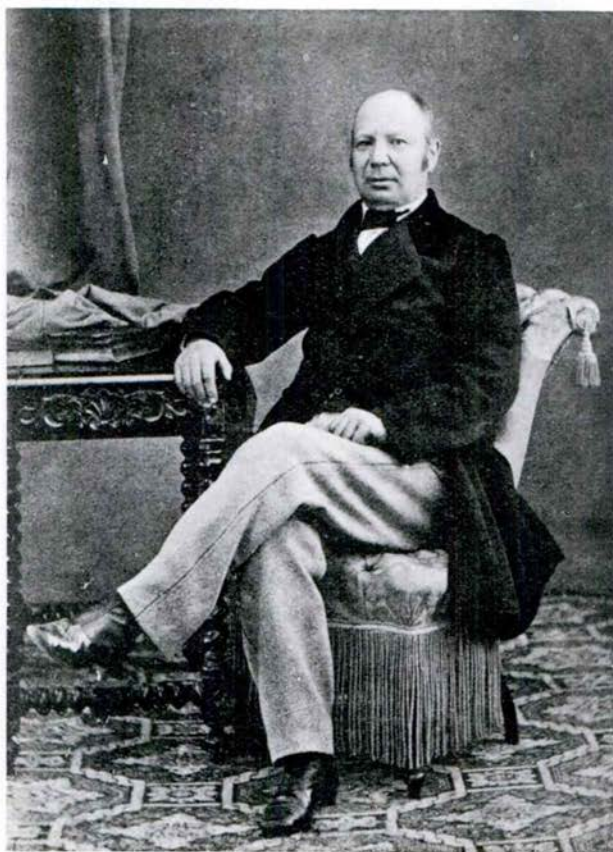
¿I qui era aquest patrici guixolenc, En Rafael Patxot i Ferrer, que encapçala les nostres convocatòries?

Senzillament: fou tot un home i no és dir poc.

Nat gairebé dintre la revolçor de la invasió francesa, degué respirar ben aviat la valor pràctica de l'acte cívic, i, sentint-se rublert del deure públic, s'hi llançà adalerrat, imposant-se de seguida amb la sola força moral d'una virtut que el poble admirava i acatava.

De costums austers, físic resistent i rígides conviccions, exercí autoritat, es pot dir, tota la vida, i, per tant, actuà no poques vegades entremig d'aquells remolins del segle passat, quan el rebulliment de les passions s'encobria amb qualificatius enlluernadors, barrejant còmodament les nocions de dret i de violència, i ço que és pitjor, posant-ho en obra.

Fou aleshores quan la seva rectitud el portà més d'un cop, no solament a arriscar-se la llibertat, sinó àdhuc la vida, car tenia una voluntat de tremp d'acer per a oposar-se a qualsevulla tirania, i de dalt i de baix, sovint féu recular poders abusius que en aquells temps, més que no pas ara, es consideraven inviolables i ho eren de fet.

RAFEL PATXOT I FERRER
1810-1886

En tals rencontres tingué gestos heroics, que les gents es passaven de boca en boca, i, envoltant-los de cert aire llegendari, són romasos en les tradicions de la meva contrada, per l'estil de ço que ha esdevingut amb el seu propi nom, que perdura contret en la designació bellament indeterminada de «l'avi Patxot».

S'associava a les iniciatives de tota mena, i avançant-se a la seva època, féu construir unes escoles municipals que ja lluïren no pocs dels requeriments higiènics i pedagògics que s'han vingut pregonant després; predicava i practicava l'autoritat com una funció delegada del poble i regida per la intel·ligència; tingué dites i fetes, veritables anècdotes folklòriques, que podrien omplir un llibre, i unes vegades el seu seny dreturer, i altres la seva pròpia butxaca, li servien per a omplir buits del comú on carregava moltes culpes d'altri, resultant pràcticament parent de tothom.

Era apassionat per la cultura i tenia gran amor als llibres, dels quals féu tot l'aplec que li permeteren els seus mitjans. Constituïen la seva biblioteca: literatura general, obres de filosofia social, però, sobretot, un fons d'història que principalment l'atirava, potser no tant com a investigador, sinó més aviat com a experimentació social, de les quals ensenyances treia aquella envejable decisió que li permetia servir l'equanimitat en les situacions més paradoxals. Un Patxot convertí en tema romàntic les criminals indignitats de «l'any 35», però «l'avi Patxot» —llavors un jove de vint-i-cinc anys— s'hi barrejà noblement, interposant el seu pit entre les víctimes i el punyal dels assassins, tal com ho ha publicat no fa pas molt un erudit historiador eclesiàstic.

En la intimitat solia dir que havia errat la carrera i que devia haver estat mariner. En això ressonava un atavisme de

família, car el seu nom matern, Ferrer, provenia de Blanes, on tenim un Ferrer cosmògraf; i quant al llinatge patern, Patxot, també és de nissaga marinera, perquè en el segle XVIII un Patxot ja feia proa a nord, i vorejant el glaç polar amb el sol de mitja nit, portà la seva nau mediterrània a fer càrrega al port d'Arkàngel.

Mes no segueixo; no fos cas que acabés per sentir-m'hi vanitosament interessat i no vull patir semblant fallença.

Confio la preada estela del meu avi Rafael Patxot i Ferrer a la vostra Honorable Acadèmia de Bones Lletres, i prego a tots els estudiosos que es dignin oferir-li qualque fruit del saber llur, concorrent als nostres Concursos fins a tenir un *corpus* monogràfic que porti el nom d'ell, i mercès a la Vostra col·laboració, jo vegi la serenor del deure acomplert.

R. PATXOT I JUBERT.

PREMIS RAFAEL PATXOT I FERRER

ESTUDIS HISTÒRICS, POLÍTICS I SOCIALS

PRIMER CONCURS: 1920

FUNDACIÓ

En Rafael Patxot i Ferrer, ciutadà guixolenc de vigorosa actuació pública, era un home *self-made*, amb una voluntat d'acer, moguda per un esperit de govern, dreturer com pocs; alcalde quasi vitalici, fou defensor valent, àdhuc temerari, del civisme, en un temps quan autoritat i arbitrarietat eren massa sovint sinònims; cor generós, sacrificà el propi interès i arriscà la seva vida pel bé del poble. En tota l'extensió de la paraula era verament un caràcter, la recordança del qual perdura en la contrada empordanesa, on es fa sovint retret de «l'avi Patxot». Nasqué a Sant Feliu de Guíxols, el 28 de gener del 1810, i morí en la pròpia vila, el 26 de gener del 1886.

Volent honorar aqueixa bella figura cívica, el seu nét, En Rafael Patxot i Jubert, institueix aquesta Fundació destinada a premiar estudis monogràfics sobre temes que s'adiguin amb les aficions o la manera d'ésser d'aquell patrici, i l'encomana a l'*Acadèmia de Bones Lletres* de Barcelona. Aquesta, després d'acceptar-ho amb agraïment, endreça als estudiosos el següent

CARTELL

S'adjudicarà, si així el Jurat ho considera just, un Premi de *cinc mil pessetes* al millor treball que desenrotlli el tema

Ètica social de la post-guerra

on l'autor, a part del desastre material de la guerra, estudiï més especialment:

a) La gran ferida soferta per la Civilització, forçada, no solament a deturar-se, sinó a retornar bon tros enrera del camí fet, per raó de la pertorbació de totes les disciplines socials, religioses i polítiques.

b) L'errada comesa per certs elements intel·lectuals que contribueixen a mantenir aquest estat de fallida moral.

c) La perduració de la Pàtria—fet natural d'agrupació ètnica—malgrat les violències de l'Estat—artifici polític. Així, d'entre la desfeta d'Estats, ressorgeix la pàtria polonesa i veiem actuar Lituània, Finlàndia, Armènia, etc.

d) El millor camí per a retornar a l'equilibri perdut, sense exercir coercions violentes, ni valer-se de baixes complaències que deprimeixen l'organisme social.

SEGON CONCURS: 1921

Premi de *dues mil pessetes* al millor treball que desenrotlli el

TEMA: *Relacions externes d'Empúries en l'Antiguitat o en l'Edat Mitjana.*

TERCER CONCURS: 1922

Tres premis de *dues mil pessetes*:

A) *La dona en la marxa general de Catalunya, o estudi biogràfic d'una dona la influència de la qual s'hagi fet palesa en l'Edat Mitjana a Catalunya.*

B) *Estudi sobre un regnat, una institució o una personalitat de relleu històric, comprès dins del període que va del començament del regnat de Jaume II, fins a la mort del rei Martí I.*

C) Tenint en compte que la classe mitjana es troba de present desconsiderada dins de l'organisme social per tendències malsanes, i havent estat, dit estament, el principal element de progrés ciutadà en deixar establerts els fonaments o fites de les institucions modernes, s'assenyala el següent

TEMA: *Estudi històric de la influència de la classe mitjana en la formació dels Municipis, o de la seva intervenció en altres institucions polítiques i socials de Catalunya.*

QUART CONCURS: 1923

Dos premis de dues mil pessetes:

A) TEMA: *La casa reial d'Aragó en el comtat d'Urgell.*

B) TEMA: *L'anul·lació de la personalitat humana com tendència política i social de l'Estatisme contemporani. Precedents històrics, experiència i conseqüències actuals.*

CINQUÈ CONCURS: 1924

Tres premis de dues mil pessetes:

A) TEMA: *Estudi crític-històric de la Catalunya del segle XIX.*

B) TEMA: *La preterició de la intel·ligència i la materialització del concepte de treball, produint la minva d'espiritualitat, que és una de les moltes fallides portades per la guerra.*

C) TEMA: *Estudi d'una dona de relleu històric, dins el període que va de Jaume II al rei Martí.*

SISÈ CONCURS: 1925

Dos premis de dues mil pessetes:

A) TEMA: *Monografia d'algun dels monarques catalans del segle XIII al XV inclusiu.*

B) TEMA: *L'anul·lació de la personalitat humana com tendència política i social de l'Estatisme contemporani. Antecedents històrics, expe-*

riència i conseqüències actuals: manca d'idealitat, falla de civisme, atonia i materialisme col·lectius.

SETÈ CONCURS: 1926

Dos premis de dues mil pessetes:

A) TEMA: *El ressorgiment de Catalunya en la segona meitat del segle XVIII, i les seves causes.*

B) TEMA: *Estudi de contrastos històrics. Els ideals de llibertat de la passada centúria i llur crisi en la present.*

VUITÈ CONCURS: 1927

Dos premis de dues mil pessetes:

A) TEMA: *Monografia sobre política exterior d'algun dels monarques catalans dels segles XIII al XV inclussiu, o sobre alguna de les institucions de Catalunya fins al Decret de Nova Planta.*

B) TEMA: *Estudiar la família dintre dels costums i la legislació de la societat contemporània.*

NOVÈ CONCURS: 1928

Dos premis de dues mil cinc centes pessetes:

A) TEMA: *Estudi de contrastos històrics. Els ideals de llibertat de la passada centúria i llur crisi en la present.*

B) TEMA: *Monografia històrica catalana dintre dels segles XI i XII.*

DESÈ CONCURS: 1929

a) Premi de mil cinc centes pessetes:

TEMA: *Estudiar algun dels moviments socials, polítics o econòmics de Catalunya, dels segles XVI al XVIII*

b) Premi de mil pessetes:

TEMA: *Estudi de la Marca Hispànica.*

En Rafael Patxot i Ferrer fou un ciutadà de vigorosa actuació pública, que nasqué a Sant Feliu de Guíxols, el 28 de gener de 1810, i hi morí el 26 de gener de 1886.

El seu nét R. Patxot i Jubert, volent honorar aqueixa exemplar figura cívica, en 1920 instituí la present Fundació que convoca Concursos cada any, el 28 de gener, i premia estudis monogràfics adients amb les aficions o la manera d'ésser d'aquell patrici.

Fins l'any passat, aquests Concursos foren encomanats a l'Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona, i enguany resten estructurats dintre la Institució Patxot, de la qual són una de les modalitats

Tractant-se d'un tribut a la memòria d'un home d'acció, cal que els concursants a temes socials prescindixin d'abstraccions, i prenent els fets concrets i consumats de les coses viscudes, en facin l'anàlisi sobre la taula experimental, traient-ne les conclusions positives, amb plena llibertat d'intel·ligència.

ONZÈ CONCURS: 1930

Internacional. Premi: 5.000 pessetes.

En la munió de fets que són el ròssec de la guerra, veiem pobles fora camí, conreant ficcions condemnades per experiències seculares.

Aquesta dissort la pateixen majorment els pobles que, seguint el mal usatge de barrejar la noció de govern amb la de domini, sovint malmeten belles qualitats, i van oscil·lant de la servitud a la revolta, fases extremes d'una mateixa negació, causa d'inferioritat social.

Per això, la tesi autoritària, postulada en l'Orient estepari, agafa tan fàcilment en terres meridionals, evocant-hi el feudalisme.

Davant de l'esgarriament, i en la freqüent desavinença entre el concepte

d'Estat i el Dret Natural dels pobles, ens adreçem a la Intel·ligència, posant a Concurs el següent

TEMA: *Estudiar els casos de regressió pública que veiem en l'Europa contemporània.*

DOTZÈ CONCURS: 1931

Premi 5.000 pessetes. Els treballs han d'ésser en català.

Quan l'Estat no és més que un accident polític extern, sense arrels en el poble que el suporta, aleshores fàcilment desferma la seva tendència invasora i pretén regir àdhuc les espiritualitats que no són del seu abast, puix l'Estat té el deure primordial de respectar-les i garantir-les. D'ací la limitació de la sobirania, ço és, l'acatament al fet humà, natural i bàsic en la societat de la qual l'Estat deriva.

Aquell abús de potestat, característic de la regressió pública contemporània, s'esplaià a Catalunya no fa pas gaire.

Entre altres coses, l'Estat imposà la dependència de l'Església i així la burocràcia eclesiàstica trencà l'espiritualitat religiosa per a servir de reforç d'ocupació. Fou un doble falliment de jerarquia, moral i social, que pertorbà consciències i ferí sentiments venerables, al mateix temps que engruixia l'onada del materialisme imperant.

Mes, com sempre sura la Llei moral, que és la que veritablement guia l'home i té en la Religió la seva més alta expressió, proposem que, a la llum de la independència intel·lectual i prenent esment dels antecedents històrics, s'estudïin contraposadament, sobretot amb referència a casa nostra, els conceptes enclosos en el següent

TEMA: *La Llibertat religiosa i l'Estatisme eclesiàstic.*

TRETZÈ CONCURS: 1932

Internacional. Premi 5.000 pessetes:

La minva de la personalitat humana és un fet moral que es retroba al fons del greu treball que està passant la humanitat.

Quan els antics poders personals es diluïren dintre l'anonimitat del l'Estat, aquest esdevingué pràcticament irresponsable i, mitjançant l'anorreament de l'home, ha fet una creixença parasitària que mena de dret al *coming slavery* predit per Herbert Spencer. D'ací l'esperit prohibitiu, o sia, negatiu, que impera en la legislació contemporània.

A mida que l'automatisme estatal va eixugant la nostra Llei moral, l'home s'impersonalitza, i la societat es desfà en colles gregàries, sense franc voler ni directriu pròpia, que faciliten l'adveniment de maneres de tirania.

Patim una fallida social que aconsella la revisió de nocions correntment admeses i, en comptes de considerar l'home per a la societat, potser sia arribada l'hora de retornar al fet natural i de concebre, inversament, una societat gravitant entorn de l'home, causa prima i final. Si de primer no proclamem l'home, és debades parlar de drets de l'home.

Aquests raonaments ens duen a formular el

TEMA: *Apologia de la personalitat humana com gènesi social i fonament d'un Dret Públic concordant amb el Dret Natural.*

CATORZÈ CONCURS: 1933

Premi 5.000 pessetes. Els treballs han d'ésser en català.

L'Estat, concreció de voluntat col·lectiva, és un mecanisme que posa i manté en acció les funcions delegades que el Poble li ha encomanat; en conseqüència, l'Estat *per se* no té cap sobirania.

Per això, temps a venir, costarà bon xic de capir que una funció tan bàsica com l'*ensenyament*, hagi pogut ésser mai deixada en mans de l'Estat o monopolitzada per ell, qui així s'erigeix en mestre de ciutadans, quan rigorosament deu ésser-ne deixeble.

Adhuc el ciutadà, no és més que una modalitat circumstancial en la vida de relació, car per damunt d'ell preexisteix i roman l'home, ésser dotat d'intel·ligència, una facultat l'essència de la qual és, no solament la llibertat, sinó la independència. I en aquesta independència intel·lectual radiquen les més belles possibilitats de l'home, el qual té una missió força més enlairada i complexa que servir merament de ciutadà.

En acordança amb les idees que acabem d'exposar, i sempre dintre la Llei moral, proposem l'estudi del

TEMA: *La Llibertat d'ensenyament i la independència de la intel·ligència.*

QUINZÈ CONCURS: 1934

Premi 5.000 pessetes. Els treballs han d'ésser en català.

El desplaçament de població en cerca de millor viure és un fet humà estimulat actualment per la facilitat de comunicacions.

Si el desplaçament s'encamina a suplir necessitats d'altres contrades, la immigració serva un equilibri recíprocament profitós.

Però, si massa s'intensifica i esdevé moviment instintiu de multituds incontrolades, la immigració congria perill, moral i material, en el poble que li dóna acolliment.

No sempre és tan natural i aparent la immigració. De vegades, encobreix la pretensió de dominar o suplantar el medi on vegea, cometent una deslleialtat que es vesteix sovint amb els eufemismes de penetració, assimilació, colònia, Estat, imperialisme.

Quan s'acoblen aqueixes menes d'immigracions, fan un greuge terrible, no solament a la personalitat, sinó a la mateixa existència, de la col·lectivitat que les sofreix.

Son classicisme històric, els fenòmens de reacció i defensa que això provoca en la gent, les famílies, l'ensenyament, les creences i el sentiment popular de la terra envaïda, les relacions internacionals han nodrit llur legislació preventiva.

A Catalunya, ve de lluny l'experiència d'aquests enunciats i pot precisar-se amb documents i estadístiques. Ara, la immigració manifesta revolçors que torben la nostra vida nacional.

Com a homes de cor, havent esment del Dret Natural i assenyats en la Llei moral, tenim el deure patriòtic d'estudiar el problema d'urgència que formula «*La immigració a Catalunya*».

SETZÈ CONCURS: 1935

Premi 5.000 pessetes. Els treballs han d'ésser en català.

Sota el punt de vista funcional, la societat sovint ha estat comparada amb un organisme, i si la considerem en la seva estabilitat, també és comparable amb el món inorgànic.

Perquè el fet natural de la societat pot definir-se com un procés d'estratificació sedimentària, provinent de la nostra condició humana.

El liberalisme de la passada centúria, en postular una igualtat que la natura es complau a desmentir, féu l'errada, ensems simplista i transcendent —mortal per a ell— de voler basar aquell procés solament en el nombre i prescindint de la densitat dels elements, amb la qual cosa provocà una subversió d'estrats, mal avinguda amb la gravitació social. I una de les víctimes principals d'aquest regíament ha estat el *braç mitjà*, que justament és un dels factors més eficients en la perdurança de la nostra catalanitat.

Aplec considerable, massa conscient per a ésser fàcilment enganyat o arrossegat, poc agressiu per temperament, però assenyadament reaccionador, l'estament mitjà és una zona de resistència que connecta el nombre amb la densitat i facilita la continuïtat social, esmortelint els sotrats d'un costat i les pressions de l'altre.

Aquest nexa importantíssim de la vida pública, ara es troba injustament preterit, abandonat i àdhuc amenaçat, per la qual raó, en el Concurs d'enguany, proposem el

TEMA: *Apologia i necessitat de l'estament mitjà, com a element social.*

TREBALLS PREMIATS

TERCER CONCURS, 1922

La Reina Maria, muller del Magnànim.

Per Ferran Soldevila.

Incorporat en les *Memorias* de l'Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona, t. X (1928).

Publicat també en el llibre *Sobiranes de Catalunya*, editat per la Fundació Concepció Rabell i Cíbils, Vídua Romaguera, un vol., 4.ª holandès, de 480 pàgs., en paper de fil. Barcelona, 1928.

CINQUÈ CONCURS, 1924

Leonor von Sizilien, 1349-75. Studien zu Aragons Politik und Hofhaushalt.

Von Dr. Ulla Deibel (München).

Incorporat, traduït al català, en les *Memorias* de l'Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona, t. X (1928).

Publicat també en català, en el llibre *Sobiranes de Catalunya*, editat per la Fundació Concepció Rabell i Cíbils, Vídua Romaguera, un vol., 4.ª holandès, de 480 pàgs., en paper de fil. Barcelona, 1928.

SISÈ CONCURS, 1925

Johan I d'Aragó.

Per Joseph Mª Roca.

Es el t. XI de les *Memorias* de l'Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona (1929).

Editat també a part per la Institució Patxot en un vol., 4.ª holandès, de 470 pàgs. Barcelona, 1929.

VUITÈ CONCURS, 1927

*La politique orientale d'Alfonse V d'Aragon,
Roi de Naples (1416-1458).*

Par le Prof. Constantî Marinescu (Cluj. Romania).

En premsa.

DESÈ CONCURS, 1929

La Marche d'Espagne.

Par le Prof. Jacques Flach (Institut de France).

Publicat en la Revista *Estudis Universitaris Catalans*, vol. XVI.
Barcelona, 1931.

TRETZÈ CONCURS, 1932

The Doctrine of Personal Right.

By S. Hutchinson Harris, Berkhamsted (England).

1 vol. 4.ª petit, de 593 pàgs. Barcelona, 1935.

QUINZÈ CONCURS, 1934

La immigració a Catalunya.

Per Josep A. Vandellós i Solà.

1 vol. 4.ª petit, de 239 pàgs. Barcelona, 1935.

La immigració a Catalunya.

Per Lluís Creus i Vidal.

En premsa.

